

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 93

50 tomas

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

2007 m. balandžio 27 d.

Pranešimo Nr.

Turinys

Puslapis

III Parengiamieji aktai

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

432-oje plenarinėje sesijoje, kuri vyko 2007 m. sausio 17–18 d.

2007/C 93/01	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos programą mokesčių sistemų veikimui vidaus rinkoje gerinti („Fiscalis 2013“ programa) COM(2006) 202 final — 2006/0076 (COD)	1
2007/C 93/02	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Struktūrinės politikos poveikio ir pasekmių Europos Sąjungos sanglaudai	6
2007/C 93/03	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Tarybos pasiūlymo priimti direktyvą dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, susijusias su tam tikromis rinkliavomis, muitais ir mokesčiais bei kitomis priemonėmis COM(2006) 605 final — 2006/0192 (CNS)	15
2007/C 93/04	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešiesiems pirkimams taikomų peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo COM(2006) 195 final/2 — 2006/0066 (COD)	16
2007/C 93/05	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 92/49/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/83/EB, 2004/39/EB, 2005/68/EB ir 2006/48/EB dėl riziką ribojančio vertinimo tvarkos taisyklių ir vertinimo kriterijų, taikomų akcijų paketų įsigijimui ir didinimui finansų sektoriuje COM(2006) 507 final — 2006/0166 (COD)	22
2007/C 93/06	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendrosios rinkos peržiūros	25
2007/C 93/07	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, nustatantį papildomų išlaidų, perkant tam tikrus žuvininkystės produktus iš Azorų, Madeiros, Kanarų salų ir Prancūzijos Gvianos bei Reuniono departamentų, kompensavimo sistemą 2007–2013 m. COM(2006) 740 final — 2006/0247 (CNS)	31

LT

2007/C 93/08	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Lygių galimybių žmonėms su negalia“	32
2007/C 93/09	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Skatinti padorų darbą visiems. Europos Sąjungos indėlis įgyvendinant padoraus darbo pasaulyje darbotvarkę COM(2006) 249 <i>final</i>	38
2007/C 93/10	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 89/391/EEB, jos atskiras direktyvas ir Tarybos direktyvas 83/477EEB, 91/383/EEB, 92/29/EEB bei 94/33/EB, siekiant supaprastinti ir racionalizuoti praktinio įgyvendinimo ataskaitas COM(2006) 390 <i>final</i> — 2006/0127 (COD)	42
2007/C 93/11	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos visuomenės dabartinės tikrovės įvertinimo	45

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETAS

432-OJE PLENARINĖJE SESIJOJE, KURI VYKO 2007 M. SAUSIO 17–18 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos programą mokesčių sistemų veikimui vidaus rinkoje gerinti („Fiscalis 2013“ programa)

COM(2006) 202 final — 2006/0076 (COD)

(2007/C 93/01)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. birželio 23 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos programą mokesčių sistemų veikimui vidaus rinkoje gerinti („Fiscalis 2013“ programa)*

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Umberto Burani.

Savo 432-oje plenarinėje sesijoje, kuri vyko 2007 m. sausio 17–18 d. (2007 m. sausio 17 d. posėdyje), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 153 balsų už ir 2 — prieš, 3 susilaikę.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK iš esmės sutinka su Komisijos pateiktu dokumentu, bet norėtų kai kuriais klausimais išsakyti keletą pastabų ir abejonių ir mano, kad tuos klausimus reikėtų geriau išaiškinti.

1.2 Pastabos dėl mokymo yra susijusios su veiksmų, kurių iki šiol buvo imamasi, veiksmingumu: akivaizdu, kad Bendrijos lygiu rengiami seminarai brangiai kainuoja, todėl kyla klausimas, ar nebūtų protingiau mokymą organizuoti nacionaliniu lygiu ir kviešti juose dalyvauti Komisijos parengtus ekspertus. Dėl šios priežasties vienas svarbiausių šios Bendrijos programos uždavinių turėtų būti dėstytojų rengimas.

1.3 Abejonių kelia neaiškiai suformuluota nuostata dėl duomenų teikimo kitoms nei mokesčių inspekcija valstybės institucijoms: nepaaiškinta, kokiomis sąlygomis ir kokia tvarka šios institucijos galės gauti duomenis, o tai kelia susirūpinimą, ypač kai kalbama apie privatumo saugumą. Be to, derėtų paaiškinti, kam priklausys šie duomenys ir kaip juos bus galima gauti. Nieko nepasakyta ir apie kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatoma, kokias išlaidas turėtų padengti duomenų prašančios trečiosios šalys.

2. Įžanga

2.1 Svarbiausias vaidmuo atliekant patikrinimus prie išorės sienų ir apsaugant ES finansinius ir kitus interesus tenka muitinei ir mokesčių administravimo institucijoms. Iškilus naujoms problemoms ir vykstant permainoms, labai svarbu keisti ir tobulinti sistemą, visų pirma IT srityje. Komisijos dokumentu nustatoma Bendrijos programa mokesčių sistemų veikimui vidaus rinkoje gerinti („Fiscalis 2013“).

2.2 Bendrijos veiklos išlaidos gali būti suskirstytos į dvi pagrindines kategorijas: bendrieji veiksmai ir IT veiksmai. Bendrieji veiksmai — tai seminarai, projektų grupės, darbo vizitai, daugiašaliai tikrinimai ir mokymas, o IT veiksmai yra susiję su dabartinių transeuropinių sistemų veikimu bei vystymu ir naujų sistemų kūrimu. Visa Bendrijos biudžetui tenkanti išlaidų suma 2008–2013 m. laikotarpiu yra 156,9 mln. eurų. 2013 m. programa — tai šešerių metų programa, kurios trukmė buvo suderinta su 2007–2013 m. finansinėmis perspektyvomis.

2.3 Komisijos 2007 m. programos vidurio laikotarpio vertinimo dokumento preambulėje ⁽¹⁾ ypatingas dėmesys skiriamas šalims kandidatėms, kurios gali pasinaudoti praktinėmis priemonėmis, suteikiančiomis galimybę šių šalių mokesčių administravimo institucijoms nuo įstojimo dienos būti pasirengusioms vykdyti visas Bendrijos teisės aktuose joms priskirtas užduotis; daug dėmesio skiriama ir šalims, dalyvaujančioms Europos kaimynystės politikoje, kurios, atsižvelgiant į tam tikras sąlygas, bus kviečiamos dalyvauti tam tikroje programos veikloje.

2.4 2007 m. programos vidurio laikotarpio vertinime patvirtinta, kad valdžios institucijos, o kartu valdžios institucijos ir Komisija turėtų sistemingiau organizuoti keitimąsi informacija ir žiniomis, ir kad programos įgyvendinimo metu sukaupimas žinias reikėtų konsoliduoti. Todėl keitimuisi informacija ir žinių administravimui turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys.

3. Sprendimo pasiūlymo turinys

3.1 Po trumpos įžangos apie „Fiscalis 2013“ programą, kurioje apibrėžiamos jos sąlygos ir turinys, dokumente išvardijami šie tikslai:

- a) pridėtinės vertės mokesčio, akcizų, pajamų ir kapitalo apmokestinimo srityje:
 - i. garantuoti veiksmingus, produktyvius ir daug sričių apimančius informacijos mainus ir administracinį bendradarbiavimą;
 - ii. pareigūnams suteikti galimybę pasiekti aukštą bendrą Bendrijos teisės išmanymo ir jos įgyvendinimo valstybėse narėse lygį;
 - iii. plėtojant ir skleidžiant geriausią administravimo praktiką, užtikrinti nuolatinį administravimo procedūrų gerinimą atsižvelgiant į administracijų ir apmokestinamųjų asmenų poreikius;
- b) gerinti administracijų bendradarbiavimą draudimo įmokų apmokestinimo klausimais užtikrinant geresnį esamų taisyklių taikymą;
- c) patenkinti specialius šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių poreikius mokesčius reglamentuojančių teisės aktų ir administracinių gebėjimų srityje;
- d) gerinti bendradarbiavimą su trečiųjų šalių, ypač dalyvaujančių Europos kaimynystės politikoje, mokesčių administravimo institucijomis.

3.2 Siekdama įgyvendinti šiuos tikslus, Komisija turi kasmet nustatyti darbo programą. Ši programa priklausys nuo to, kaip veiks ryšių ir informacijos mainų sistemos, kurias Komisija įdiegs visose šalyse dalyvėse. Ryšių ir informacijos mainų sistemų sudėtinės dalys — bendri tinklai ir sistemos (CCN/CSI, VIES, EMCS ir pan.). Bendrijai nepriklausančios ryšių ir informa-

cijos mainų sistemų sudėtinės dalys — tai nacionalinės duomenų bazės, sudarančios šių sistemų dalį, tinklų jungtys tarp Bendrijos ir ne Bendrijos sudėtinių dalių ir tokia aparatinė bei programinė įranga, kokią kiekviena dalyvaujanti šalis mano esant reikalingą tinkamam šių sistemų veikimui visame jos administraciniame aparate užtikrinti. Dalyvaujančios šalys užtikrina Bendrijai nepriklausančių sudėtinių dalių veikimą ir jų sąveiką su Bendrijos sudėtinėmis dalimis. Komisija, bendradarbiaudama su dalyvaujančiomis šalimis, turi koordinuoti Bendrijos ir ne Bendrijos sudėtinių dalių sistemų ir infrastruktūros diegimo ir veikimo aspektus.

3.3 Komisija ir dalyvaujančios šalys turi rengti bendrus seminarus, sudaryti projektų grupes ir užtikrinti jų veiklos rezultatų sklaidą. Dalyvaujančios šalys, savo ruožtu, organizuoja pareigūnų darbo vizitus. Komisija, bendradarbiaudama su dalyvaujančiomis šalimis, imasi iniciatyvos užtikrinti, kad būtų sistemingai keičiamasi informacija, sukaupta įgyvendinant programą.

3.4 Programos įgyvendinimo išlaidas turi pasidalinti Bendrija ir dalyvaujančios šalys.

Bendrija apmoka šias išlaidas:

- a) ryšių ir informacijos mainų sistemoms priklausančių Bendrijos sudėtinių dalių įsigijimo, kūrimo, diegimo, techninės priežiūros ir eksploatavimo išlaidas (6 straipsnio 3 dalis);
- b) dalyvaujančių šalių pareigūnų kelionės ir gyvenimo išlaidas, susijusias su daugiašaliais tikrinimais, darbo vizitais, dalyvavimu seminaruose, projektų grupėse;
- c) seminarų organizacines išlaidas, taip pat kviestųjų ekspertų ir dalyvių (nurodytų 11 straipsnyje) kelionės ir gyvenimo išlaidas;
- d) mokymo sistemų ir modulių įsigijimo, kūrimo, diegimo ir techninės priežiūros išlaidas, jeigu tos sistemos ir moduliai bendri visoms dalyvaujančioms šalims;
- e) bet kurios kitos veiklos, nurodytos 1 straipsnio 2 dalies f punkte.

Dalyvaujančios šalys apmoka šias išlaidas:

- a) ryšių ir informacijos mainų sistemoms priklausančių ne Bendrijos sudėtinių dalių kūrimo, įsigijimo, diegimo, techninės priežiūros ir eksploatavimo išlaidas (6 straipsnio 4 dalis);
- b) savo pareigūnų pradinio ir tęstinio mokymo, įskaitant kalbų mokymą, išlaidas.

3.5 Komisijos dokumente nurodoma (nepateikiant išsamios informacijos), kad dalyvaujančios šalys ir Komisija turi nuolat kartu prižiūrėti, kaip įgyvendinama programa. Be to, numatoma atlikti programos vidurio laikotarpio ir galutinį vertinimą.

⁽¹⁾ SEC(2005) 1045 — Komisijos darbo dokumentas — „Fiscalis 2007“ programos vidurio laikotarpio vertinimas (dokumentas paskelbtas tik anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis).

4. Įžanga: svarbiausi programos principai

4.1 Komisija dokumentą parengė vykdydama Europos Parlamentui ir Tarybai pagal „Fiscalis 2003–2007“ sprendimo 15 straipsnio 4 dalies a punktą duotą pažadą. Vykdydama šį įsipareigojimą, Komisija priėmė komunikatą (COM(2005) 111, 2005 04 06), kuriame teigė, kad reikėtų pradėti dvi programas — „Fiscalis 2013“ ir „Muitinė 2013“, kuriomis atitinkamose kompetencijos srityse būtų pratęstos dvi dabartinės programos — „Fiscalis 2003–2007“ ir „Muitinė 2007“. Šiame EESRK dokumente aptariama „Fiscalis“ programa, o „Muitinė“ programa nagrinėjama atskiroje nuomonėje.

4.2 2013 m. programoje, truksiančioje nuo 2008 m. iki 2013 m., didelių naujovių, palyginti su dabartine programa, nėra. Jos tikslas — padaryti ankstesnę programą veiksmingesnę atsižvelgiant į atnaujintą Lisabonos strategiją; taigi, ja siekiama **tęsti ir vystyti** valstybių narių (ir stojančiųjų šalių) **mokesčių inspekcijų bendradarbiavimą** norint įgyvendinti pradinėje programoje nustatytus tikslus:

- užtikrinti, kad Bendrijos mokesčių teisės aktai būtų visuotinai taikomi;
- saugoti nacionalinius ir Bendrijos finansinius interesus;
- kovojant su mokesčių slėpimu ir vengimu siekti, kad vidaus rinka sklandžiai veiktų;
- vengti iškreiptos konkurencijos;
- sumažinti valdžios institucijoms ir mokesčių mokėtojams tenkančią vykdymo našta.

4.3 Komisijos dokumentas parengtas nuodugniai išanalizavus dabartinę padėtį ir, be kita ko, apsilankius ne vienoje valstybėje narėje, taip pat bendraujant su valdžios institucijomis, ekspertais ir mokesčių mokėtojais. Viso šio darbo rezultatas — 2013 m. programa, kuri sudaroma **pratęsiant 2007 m. programą ir skiriant jai papildomų finansinių išteklių**, „viena vertus, naujoms politikos iniciatyvoms remti, ir, kita vertus, numatyti kiek galima mažesnę visų biudžeto subpozicijų padidėjimą“. EESRK šiam sprendimui pritaria.

4.4 **Kaip jau minėta 2.2 punkte, bendra 2008–2013 m. programos išlaidų suma yra 168,47 mln. eurų; didžiąją šios sumos dalį (156,9 mln. eurų) sudarys veiklos sąnaudos, kurios bus dengiamos iš ES biudžeto. Pastarosios sąnaudos bus suskirstytos į dvi pagrindines kategorijas: bendrieji veiksmai ir IT veiksmai. Bendrieji veiksmai — tai seminarai, projektų grupės, darbo vizitai, daugiašaliai tikrinimai, mokymas ir bet kokia kita veikla, kuri gali būti reikalinga numatytiems tikslams pasiekti. IT veiksmai yra susiję su dabartinių trans Europinių sistemų veikimu bei vystymu ir naujų sistemų kūrimu.**

5. Bendrosios pastabos

5.1 EESRK gali tik pritarti nuostatai, kad būtina tęsti „Fiscalis“ programą laikantis tų pačių bendrųjų gairių; todėl jis remia Komisijos iniciatyvą, iš dalies dėl to, jog yra įsitikinęs, kad **kai kurie aspektai pagerės**, pirmiausia tie, kurie yra susiję su bendrų mokymo kursų veiksmingumu ir vartojamomis kalbomis. Be to, pati Komisija dokumente ⁽²⁾, kuriame taip pat pateikti pasiūlymai, kaip tuos klausimus spręsti, akcentavo šiuos trūkumus.

5.2 Yra dvi pagrindinės **mokymo** rūšys: mokymas, vykstantis Bendrijos lygiu, finansuojamas iš ES biudžeto, o kitas — nacionaliniu lygiu, kurį paprastai finansuoja atskiros suinteresuotos valstybės narės. Sąvoka „mokymas“ apima tik mokymą (t. y. tik kiekvienos atskiros srities specialistų teikiamus techninio, teisinio ar administracinio pobūdžio nurodymus), **seminarus** (paprastai juose būna nagrinėjami įvairių sričių klausimai ir dalyvauja ne vienos šalies pareigūnai) ir **pasikeitimą darbuotojais** (pavieniais asmenimis ar grupėmis).

5.3 Pirmiau 3.1 punkte minėtame dokumente Komisija pateikė išsamų pranešimą apie **mokymo programų** pradinius rezultatus. Atsižvelgiant į pranešimą, padėtis yra gana patenkinama; esama neužglaistytų **spragų ir trūkumų**, bet nurodyti būdai, kaip išvengti problemų arba jas sumažinti. Kitaip ir būti negali atsižvelgiant į įvairius aspektus: programos sudėtingumą, dalyvaujančių valstybių narių skaičių, taikomų sistemų įvairovę, skirtingą patirtį ir nacionalinių valdžios institucijų struktūrą, o be to — didelį kalbų skaičių; didelis kalbų skaičius — būdingiausia visų ES programų kliūtis, kuri dažnai būna nepakankamai įvertinta. Lieka neišspręsta pagrindinė problema — nenustatytas **bendras būtiniausias profesinių įgūdžių ir žinių standartas**, kuris būtų priimtinas ir taikytinas visoms valstybėms narėms.

5.4 Kaip nurodyta 3.5 punkte, Komisija prižiūrės, ar programos yra tinkamai įgyvendinamos; EESRK manymu, itin svarbu prižiūrėti, kad bendri standartai būtų tinkamai įgyvendinami, o Bendrijos vertybės visiškai įsisąmonintos. Patikrinimai yra labai svarbūs ne tik tinkamam Bendrijos lėšų panaudojimui pagal bendruosius viešosios apskaitos principus užtikrinti, bet ir dėl to, kad negalima palikti valstybių narių kompetencijai nustatyti savo pareigūnų mokymo standartą.

5.5 **Atsižvelgdamas į klausimo sudėtingumą, EESRK susilaikys nuo pasiūlymų, o tik pateiks keletą, tikisi, objektyvių pamastymų**, nepaisydamas nuomonės, ar tie pamastymai yra politiškai teisingi, ar ne.

(²) Žr. 1 išnašą.

5.5.1 Pirmiausia visi puikiai žino, kad nacionalinių pareigūnų profesiniai igūdžiai ir patirtis įvairiose valstybėse narėse skiriasi. Todėl itin sunku numatyti, koks turėtų būti bendras mokymo modelis pasirinkus **seminaro**, kuriame dalyvautų platus dalyvių ratas, formą. Kalbų įvairovė problemas tik pagilina: informacija, kurią žmogus gauna iš pirmų lūpų savo gimtąja kalba, suvokiama visiškai kitaip nei ta, kurią išverčia vertėjas. Be to, vaizdo-garso priemonės (skaidrės, diagramos, acetate ir pan.) negali būti rodomos dalyvių gimtąja kalba, o regimosios atminties svarba yra visiems žinoma. Apibendrinant, galime paklausti savęs, ar tokių seminarų, kurių organizavimas yra brangus, turint galvoje tiek žmogiškuosius, tiek finansinius išteklius, turėtų būti organizuojama **kuo mažiau**, ar jų rengimas atidėtas bent jau tam laikui, kol programa taps brandesnė. Sutaupytos lėšos ir žmogiškieji ištekliai galbūt galėtų būti skirti finansuoti — bent jau iš dalies — nacionalinio lygio mokymui santykinai į nepalankią padėtį patekusiose šalyse, pirmiausia tose, kurios neseniai įstojo į ES.

5.5.2 Komisijos vertinimo dokumente neminimas atrodytų labai svarbus klausimas — **nacionalinių dėstytojų mokymas ES lygiu**. Tai turėtų būti **visos sistemos kartinis akmuo**: tik dėstytojas, kalbantis dalyvių gimtąja kalba, gali užtikrinti, kad informacija bus perteikta veiksmingai, o *diskusijos*, kurios yra svarbiausia mokymo dalis, bus vaisingos. Niekas geriau už nacionalinį dėstytoją nesukurs *mokymo metodo, skirto jo nacionalinės sistemos*, apie kurią jis privalo daug žinoti, *perėjimui prie Bendrijos sistemos*. Asmenų, kurių kvalifikacija yra tinkama šiai užduočiai įgyvendinti, atranka turėtų būti palikta atskirų nacionalinių valdžios institucijų kompetencijai. Esminės išankstinės sąlygos — aukšta kompetencija ir sugebėjimas mokyti; tokios pačios nuostatos taikytinos ir asmenims, kurie rūpinsis nacionalinių dėstytojų mokymu ES lygiu. Galiausiai specialistai mano, kad toks mokymas negali vykti trumpų seminarų metu — reikėtų rengti ne mažiau kaip keletą mėnesių trunkančius kursus.

5.6 Svarbus, bet visiškai kitas aspektas — „**Fiscalis**“ **sistemos**, pirmiausia tos dalies, kuri susijusi su PVM ir akcizais, **prijungimas prie „Muitinė 2013“ sistemos**. EESRK savo nuomonėje dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl kompiuterizuotos muitinės ir prekybos aplinkos ⁽³⁾ atkreipė dėmesį į pasiūlymo ⁽⁴⁾ antrąją konstatuojamąją dalį, „kad (...) paneuropinės e. valdžios paslaugos galėtų būti teikiamos, reikia imtis priemonių, kad (...) tikrinimas būtų

organizuojamas (...) siekiant padidinti (...) **veiksmingumą, (...) padėti kovoti su sukčiavimu, organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu** (...)“. Toje nuomonėje pabrėžta struktūrinio ryšio tarp muitinės ir PVM rinkėjų nauda, kai kontroliuojamas iš trečiųjų šalių įvežamų prekių, pirmiausia kilmės ženklo klastojimas.

5.6.1 „Fiscalis“ programoje neminimas joks struktūrinis ryšys tarp „Fiscalis“ ir kitų institucijų tvarkomų dokumentų: tik Pasiūlymo dėl sprendimo penktojoje konstatuojamoje dalyje teigiama, kad „turėtų būti sudaryta galimybė į tokią programą įtraukti ir kitas su mokesčiais susijusias informacijos mainų sistemas, tokias kaip Akcizais apmokestinamų prekių gabenimo ir kontrolės sistema (EMCS)“, tačiau tai, akivaizdu, susiję tik su pasikeitimu informacija tarp mokesčių inspekcijų.

5.6.2 5.6 punkte minėtoje nuomonėje EESRK taip pat nurodo EP ir Tarybos rekomendaciją ⁽⁵⁾, kurioje išdėstyta nemažai priemonių policijos, *muitinių* ir teismų bendradarbiavimui užtikrinti, kad būtų lengviau įgyvendinti **Hagos programą** ⁽⁶⁾ dėl **ES saugumo**, įskaitant kovą su prekyba ribotos apyvartos arba draudžiamomis prekėmis. Turint pirmiau nurodytame punkte minėtą ryšį, bus galima, pasitelkus muitines, atlikti patikrinimus, kurių šiuo metu atlikti neįmanoma. Taigi, mokesčių inspekcijos galės netiesiogiai prisidėti prie Hagos programos įgyvendinimo. EESRK puikiai žino, kad, remiantis jau vykdomomis programomis ir įsigalėjusia tvarka, tokio projekto įvykdyti neįmanoma. Blieka tik rekomenduoti nepamiršti, kad **ES ir valstybių narių įvairių duomenų bazių struktūriniai ryšiai** turėtų būti ES *strateginių programų* dalis ne tik saugumo tikslais, bet ir dėl įvairių kitų ekonominės ir socialinės politikos priežasčių.

6. Konkrečios pastabos

6.1 **3 straipsnis: Dalyvavimas programoje**. Programoje gali dalyvauti valstybės narės, šalys kandidatės ir „potencialios“ kandidatės bei kai kurios Europos kaimynystės politikos valstybės partnerės, jei jos yra pakankamai suderinusios savo atitinkamus teisės aktus. Šia nuostata siekiama pagirtino tikslo ir ji atitinka siekį sukurti kuo didesnę mokesčių teritoriją. Tačiau EESRK norėtų žinoti, ar projekto siekiai nėra pernelyg dideli atsižvelgiant į turimus išteklius ir įgyvendinimo sunkumus, su kuriais jau susidurta ir kurių tik daugės didėjant dalyvių skaičiui.

⁽³⁾ EESRK nuomonė, opinion on Paperless environment for customs and trade OJ C 318, 2006 12 23., 2.5 punktas.

⁽⁴⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl kompiuterizuotos muitinės ir prekybos programų įgyvendinimo, COM(2005) 609 final — 2005/0247(COD).

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui *Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė: Taperės programos įvertinimas ir ateities orientacijos*, COM(2004) 401 final.

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Hagos programos: dešimt prioritetų ateinantiems penkeriems metams. Partnerystė Europos atsinaujinimo vardan laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, COM(2005) 184 final.

6.2 6 straipsnis: Ryšių ir informacijos mainų sistemos. Bendrijos sistemos sudėtinės dalys yra tik aparatinė, programinė įranga ir tinklo jungtys, kurios visų dalyvaujančių šalių yra vienodos. Visos kitos dalys (duomenų bazės, tinklų jungtys tarp Bendrijos ir ne Bendrijos sudėtinių dalių, atskirų sistemų aparatinė ir programinė įranga) yra **ne Bendrijos sistemų sudėtinės dalys**.

6.2.1 Ankstesniame punkte minėta klasifikacija, atrodo, yra tinkama; tačiau tam tikrų abejonių kyla dėl 6 straipsnio 6 dalies, kurioje numatyta, kad „Komisija gali leisti, kad mokesčių ar su jais nesusijusiais tikslais ryšių ir informacijos mainų sistemomis naudotųsi ir kitos viešosios tarnybos, jeigu jos prisideda prie programos biudžeto finansavimo“. Žodis „kitos“ skamba šiek tiek dviprasmiškai: Komisija privalo nurodyti, *kokioms* viešosioms tarnyboms bus leista gauti informaciją, kokias garantijas pateikus ir po kokių patikrinimų. EESRK siūlo, kad neliktų abejonių, nurodyti, kad informacija gali būti pateikta tik teismų bendradarbiavimo tikslais, pateikus garantijas, numatytas taikomose taisyklėse, ir atsižvelgiant į privatumo saugumą reglamentuojančias taisykles.

6.2.2 EESRK mano, kad ši nuostata turėtų būti aiškesnė: iš pirmo žvilgsnio neatrodo, kad Komisija turi galią trečiosioms šalims (kas jos bebūtų) atskleisti informaciją, kuri akivaizdžiai priklauso valstybei narei, jeigu minėta informacija yra tos šalies duomenų bazėje; antra vertus, jeigu kalbame apie informaciją, kuria tiesiogiai disponuoja Komisija, kyla klausimas, ar Komisija gali ją laisvai naudoti be valstybių narių sutikimo ar žinios. Kitaip tariant, ar Komisijai nusiųsti ir jos palyginti duomenys, remiantis valstybių narių pateikta informacija, savaime tampa Komisijos nuosavybe ir jos reikalu? **Kokiais kriterijais būtų nustatomos sąnaudos, kurias turi padengti prašančioji trečioji šalis ir kam priklauso tokiu būdu gauti pinigai? Bet kuriuo atveju, ar Komisijos žinioje esantys duomenys gali būti perduoti trečiajai šaliai nepranešus apie tai atitinkamoms valstybėms narėms iš anksto arba po to? EESRK mano, kad šie klausimai yra labai svarbūs ir Komisija į juos turėtų atsakyti taip, kad paaiškėtų jos pozicija, nepalikdama pagrindo abejonėms.**

2007 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Struktūrinės politikos poveikio ir pasekmių Europos Sąjungos sanglaudai

(2007/C 93/02)

Europos Parlamentas, vadovaudamasis Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. liepos 20 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Struktūrinės politikos poveikio ir pasekmių Europos Sąjungos sanglaudai*.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 7 d. patvirtino savo nuomonę. Pranešėjas Olivier Derruine

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 164 nariams balsavus už, 2 — prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Ši tiriamoji nuomonė parengta atsakant į Europos Parlamento pirmininko 2006 m. liepos 20 d. laišką, kuriuo jis kreipėsi į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą prašydamas pateikti nuomonę dėl struktūrinės politikos poveikio ir pasekmių Europos Sąjungos sanglaudai ir taip prisidėti prie jo paties šiuo klausimu rengiamos ataskaitos.

1.2 EESRK primena, kad, remiantis Sutartimi (2, 158 ir 159 straipsniai), visos politikos kryptys turi padėti siekti sanglaudos tikslo; jis nėra tik struktūrinės politikos tikslas. Apie tai buvo užsiminta ir 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos metu.

1.3 EESRK nuomone, sanglauda neturėtų būti vertinama vien tik pagal BVP rodiklius. Jis pageidauja, kad būtų parengtas „išsamesnis sanglaudos rodiklis, kuris apimtų ne tik BVP, bet ir užimtumo bei nedarbo lygį, socialinės apsaugos mastą, galimybę naudotis visuotinės svarbos paslaugomis ir kt.“

1.4 Lisabonos strategijos nacionalinės reformų programos, Bendrijos Lisabonos programa, Komisijos siūlomos integruotos gairės ir jos atliekamos poveikio analizės turėtų geriau atspindėti, kokių priemonių buvo imtasi sanglaudai sustiprinti, įskaitant vietos ir regionų lygmenį.

1.5 Struktūriniai fondai ir sanglaudos fondas įgyvendino Lisabonos strategiją gerokai anksčiau apimdami visus aspektus: augimo, sanglaudos, užimtumo, darbo kokybės ir aplinkos tvarumo. Jie prisidėjo prie Europos socialinio modelio stiprinimo.

1.6 Šie fondai padarė neabejotiną poveikį, kuris padėjo sumažinti užimtumo, augimo ir infrastruktūros požiūriu nepalankiausias sąlygas turinčių šalių ir regionų atsilikimą. Jie paskatino svertą poveikį, įtvirtino partnerystės vietos lygmeniu principą (jis dar gali būti tobulinamas), padėjo sugriežtinti tvarką vietos valdžios institucijose ir užtikrinti informacijos apie ES viešinimą.

1.7 Be to, struktūrinė politika remia vidaus rinką skatindama prekybos srautus ir užimtumą, kuriuos lemia struktūrinių fondų

remiamų projektų rengimas ir įgyvendinimas, kurie, beje, be ES pagalbos, atliekančios katalizatoriaus vaidmenį, dažnai taip ir būtų likę neįgyvendinti.

1.8 Vis dėlto EESRK pastebi, kad ankstesnis bendras sutarimas dėl struktūrinės politikos vystymo (priemonių, asignavimų) kartu su vidaus rinka ir EPS pastaraisiais metais žlugo.

1.9 Laikui bėgant susiformavęs penkiakampis, kurį sudaro Londonas, Hamburgas, Miunchenas, Milanai ir Paryžius ir kuriam priklauso 20 proc. Europos teritorijos, 40 proc. jos gyventojų ir 50 proc. turto, „užgožė“ kitus Europos regionus. Neseniai įstojus naujoms šalims ir numatant tolesnę ES plėtrą, reikėtų pamąstyti apie kitų dinamiškų regionų centrų skatinimą, apimant visą Bendrijos teritoriją.

1.10 Norint susieti šias teritorijas ir joms priklausančius miestų centrus bei periferines kaimo vietas, reikalinga atitinkama infrastruktūra. Tačiau finansinėse perspektyvose ir Stabilumo ir augimo pakte nustatyti biudžeto apribojimai užkerta kelią šios infrastruktūros modernizavimui.

1.11 Komiteto nuomone, reikėtų apsvarstyti Stabilumo ir augimo pakte apibrėžtas biudžeto gaires ir jų pasekmes transeuropinių tinklų, o konkrečiau — trūkstančių grandžių finansavimui, kadangi projektai, kuriems skiriama ES parama, turi būti bendrai finansuojami ir nacionalinių valdžios institucijų.

1.12 EESRK primena savo raginimą pagerinti struktūrinių fondų finansų inžineriją ir mano, kad reikėtų atsisakyti praktikos, kai nepanaudoti Europos biudžeto asignavimai grąžinami valstybėms narėms sumažinant jų įnašus.

1.13 EESRK dar kartą ragina Komisiją parengti 1) valstybėms narėms privalomus pasiūlymus, kaip į struktūrinę politiką įtraukti socialinius ir profesinius veikėjus, 2) konsultacijų proceso valstybėse narėse rodiklius. Jis mano, kad valstybės narės bet koku atveju turėtų paaiškinti, koku būdu jos gauna grįžtamąją informaciją apie tai, kaip partnerystės principas yra įgyvendinamas priežiūros komitetuose.

1.14 Komitetas prašo Europos Parlamento pritarimo, kad į šioje nuomonėje išdėstytas nuostatas būtų deramai atsižvelgta 2008–2009 m. Komisijai pristatant Europos biudžeto reformos dokumentą ir vėliau svarstant apie Europos ateitį bei regioninės politikos indėlį.

2. Sanglaudos sąvoka Sutartyje ir jos esmė

2.1 Jau 1957 m. Romos sutartyje keliamas uždavinys sumažinti įvairių regionų skirtumus ir mažiau išsivysčiusių regionų atsilikimą. Amsterdamo sutartyje kalbama apie darnią ir tvarią plėtrą kaip apie vieną iš pagrindinių Europos bendrijos principų. Šis tikslas minimas 158 straipsnyje: Kad skatintų visokeriopą darnią plėtrą, Bendrija plėtoja ir vykdo savo veiklą, padedančią stiprinti jos ekonominę ir socialinę sanglaudą. Bendrija ypač siekia mažinti regionų plėtros lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų arba salų, įskaitant kaimo vietas, atsilikimą.

2.2 159 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės savo ekonominę politiką vykdo ir ją koordinuoja taip, kad būtų siekiama ir 158 straipsnyje išdėstytų tikslų. Nustatant bei įgyvendinant Bendrijos politikos kryptis ir veiksmus bei kuriant vidaus rinką atsižvelgiama į 158 straipsnyje išdėstytus tikslus ir prisidedama prie jų siekimo. Bendrijai siekti šių tikslų padeda ir veikla, kurios ji imasi panaudodama struktūrinius fondus (Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyrių, Europos socialinį fondą, Europos regioninės plėtros fondą), Europos investicijų banką ir kitus esamus finansinius instrumentus.

2.3 Šiuo klausimu svarbu pabrėžti, kad, atsižvelgiant į Sutartį, visos politikos kryptys turi prisidėti įgyvendinant sanglaudos tikslą, ir tai neturėtų būti vien tik struktūrinės politikos uždavinys. Apie tai buvo užsiminta ir 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos metu ⁽¹⁾.

2.4 Visų pirma reikėtų apibrėžti „sanglaudos“ sąvoką. Ji dažnai išreiškiama BVP, tenkančiu vienam gyventojui. Tačiau savo nuomonėje dėl Kitų Bendrijos politikos sričių indėlio į ekonominę ir socialinę sanglaudą ⁽²⁾ Komitetas jau pageidavo, kad būtų parengtas išsamesnis sanglaudos rodiklis, kuris apimtų ne tik BVP, bet ir užimtumo bei nedarbo lygį, socialinės apsaugos mastą, galimybę naudotis visuotinės svarbos paslaugomis ir kt.

2.5 Sutarties dėl Konstitucijos Europai projekte dėmesys atkreiptas į teritorinį sanglaudos aspektą. Į šį sanglaudos aspektą iki šiol nebuvo atsižvelgiama, nepaisant priimtose Europos teritorinio planavimo perspektyvos (ETPP), kurioje išdėstytos išvados yra labai vertingos ir turėtų būti atnaujintos Vokietijos pirmininkavimo laikotarpiu, kad būtų atsižvelgta į neseniai įstojuosias ir besirengiančias narys valstybes.

2.6 Todėl, atsižvelgiant į neoficialios Tarybos išvadas dėl teritorinės sanglaudos ⁽³⁾, šį teritorinį aspektą reikėtų įtraukti į nacionalines Lisabonos strategijos reformų programas ir į Bendrijos Lisabonos programą. Komisija į šį aspektą turėtų labiau atsižvelgti integruotose gairėse ir poveikio analizėse, kadangi iki šiol pirmenybė buvo teikiama vieninteliam konkurencingumo kriterijui pamirštant kitus.

3. Kam reikalinga struktūrinė politika ir kokia (-omis) forma (-omis)?

3.1 1957 m. sudarius Romos sutartį, visos šešios valstybės suprato, kad, siekiant ekonominės integracijos, neišvengiamai reikės restruktūrizuoti strateginį anglies ir plieno sektorių. Siekdamas sušvelninti šių pramonės permainų poveikį finansuojant įdarbinimo ir mokymo programas, jos įkūrė Europos socialinį fondą (ESF).

3.2 1975 m., po pirmojo plėtros etapo, kai į ES įstojo mažiau už šešias Sąjungos valstybes steigėjas turtingos valstybės, prasidėjus naftos krizei, vėliau su tuo susijusiai rimtai ekonominei krizei, ir Jungtinei Karalystei, kurioje vyko didelės pramonės permamos, primygtinai prašant, buvo įkurtas Europos regioninės plėtros fondas (ERFP). Ši priemonė buvo iš naujo apibrėžta 1988 m. ir patobulinta 1994 m. siekiant išplėsti ESF ir EŽŪOGT orientavimo skyriaus veiklą teikiant finansinę paramą mažiau išsivysčiusiems regionams: investuojant į gamybą, leidžiančią kurti ir išlaikyti nuolatinės darbo vietas, infrastruktūros projektai, pagalba MVĮ, technologijų perdavimas, finansavimo priemonių vystymas, tiesioginė pagalba investicijoms, pagalba vietos lygiu teikiamų paslaugų struktūroms.

3.3 Devinto dešimtmečio viduryje į ES įstojo naujos valstybės, turinčios jauną demokratiją, kurią reikėjo stiprinti. Europos politiniai lyderiai pageidavo, kad šios šalys pasiektų valstybių narių išsivystymo lygį ir buvo pasirengę išreikšti finansinį solidarumą padvigubinant struktūrinių fondų (kartu ir EŽŪOGT orientavimo skyriaus pagal jo 5 b tikslą) skiriamus asignavimus. Į Sutarties tikslus buvo įtraukta ekonominė ir socialinė sanglauda, o asignavimai regionų politikai — padvigubinti užtikrinant konvergenciją. Buvo tvirtai laikomasi idėjos, kad atitinkamą išsivystymo lygį valstybės turi pasiekti ne socialinio dempingo pagalba, o laikydamosi Bendrijos *acquis* ir įgyvendindamos regioninės plėtros programas, kuriose dalyvauja socialiniai partneriai. Buvo pripažįstama, kad nevaržomo rinkos jėgų veikimo Europos steigėjų numatyta sanglaudai pasiekti nepakanka ir kad reikalinga valstybės pagalba siekiant atkurti regionų tarpusavio pusiausvyrą. Nuo 1988 m. įsigaliojo sanglaudos politika. Jos tikslas — sumažinti įvairių ES regionų išsivystymo lygio skirtumus. Taip pat mažinti įtampą ir skirtumus, atsiradusius nacionaliniu lygiu siekiant atitikti Ekonominės ir pinigų sąjungos taisykles.

⁽¹⁾ 70 punktas.

⁽²⁾ OL C 10, 2004 I 14, p. 22.

⁽³⁾ 2005 m. gegužės 20–21 d. neoficialus ministrų susitikimas dėl teritorinės sanglaudos, Europos Vadovų Tarybai pirmininkaujančios valstybės išvados (žr. 2.3 ir kitus punktus).

3.4 Atsižvelgiant į ankstesnius punktus tampa aišku, kad struktūriniai fondai ir sanglaudos fondas Lisabonos strategiją įgyvendino anksčiau nei ji buvo parengta ir apėmė visus aspektus: augimo, sanglaudos, užimtumo, darbo kokybės ir aplinkos tvarumo.

3.5 Sanglaudos fondas įkurtas 1994 m. Skirtingai nei ERPF, šis fondas skirtas ne regionams, o šalims. Konkrečiau — toms šalims, kurių BVP vienam gyventojui neviršija 90 proc. Bendrijos vidurkio, ir aplinkos bei transporto infrastruktūros projektams.

3.6 Europos Komisijai rengiant pasiūlymą dėl 2007–2013 m. finansinių perspektyvų, Komisijos narys Michel Barnier įspėjo, kad, atsižvelgiant į 2004 m. plėtros nulemtus skirtumus, struktūrinei politikai skiriami asignavimai turėtų sudaryti mažiausiai 0,45 proc. Europos BVP, kitaip sanglaudai iškiltų grėsmė. Galiausiai buvo nuspręsta nustatyti biudžetą, sudarantį 0,37 proc. BVP ⁽⁴⁾, o, Komiteto nuomone, tai nepriimtina. Vyriausybės nepanoro parodyti deramo solidarumo naujų valstybių narių atžvilgiu.

3.7 Ši trumpa praeities apžvalga rodo, kad tuomet ir dar vos prieš kelerius metus vyravo bendras sutarimas ir buvo siekiama vystyti struktūrinius fondus (turinio ir asignavimų požiūriu) atsižvelgiant į Europos Sąjungos uždavinius (vidaus rinkos gilinimas, bendra valiuta, naujų narių priėmimas). Atkreipiamė dėmesį į tai, kad šis bendras sutarimas buvo būdingas visoms politinėms frakcijoms, dalyvavusioms priimančioms sprendimus Europos institucijose. Nesilaikant šio savaime suprantamo sutarimo, niekais pavirsta išpūsta retorika apie Europos socialinio modelio svarbą.

4. Struktūrinių fondų poveikis ir sanglauda

4.1 Sunku įvertinti struktūrinės politikos poveikį sanglaudai dėl nenuoseklių Eurostat statistinių duomenų, susijusių su BVP arba užimtumu NUTS-2 ir NUTS-3 lygiu. Kol ES bendrai finansuotas projektas pradeda veikti ir tampa pelningu, paprastai tenka laukti kelerius metus ar net ilgiau nei dešimtmetį. Tačiau ši laiko problema nereikia, kad trumpu laikotarpiu struktūriniai fondai neveiksmingi.

4.2 „1994–2001 m. BVP vienam gyventojui augimas sanglaudos šalyse, net neskaitant Airijos, buvo 1 proc. per metus aukštesnis už ES vidurkį [3 proc. palyginti su 2 proc.], o dirbančių darbingo amžiaus gyventojų dalis, išskyrus Graikiją, augo žymiai daugiau nei vidurkis. Kita vertus, Graikijoje, kaip ir Airijoje, darbo jėgos produktyvumas šiuo laikotarpiu daugiau nei du kartus lenkė ES vidurkį, taip pat gerokai viršijo vidurkį Portugalijoje.“ ⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ Ketvirtoji pažangos sanglaudos srityje ataskaita, COM(2006) 281, p. 10.

⁽⁵⁾ Trečioji ekonominės ir socialinės sanglaudos pažangos ataskaita. Nauja partnerystė siekiant sanglaudos: konvergencija, konkurencingumas ir bendradarbiavimas (2004 m. vasario mėn.), p. VIII.

4.3 „Pavyzdžiui, Ispanijoje 1999 m. BVP buvo maždaug 1,5 proc. aukštesnis nei būtų buvęs be paramos. Graikijoje — daugiau nei 2 proc. aukštesnis, Airijoje — beveik 3 proc. aukštesnis, o Portugalijoje — daugiau nei 4,5 proc. aukštesnis. Dėl šios paramos Vokietijos žemėse BVP taip pat išsaugo maždaug 4 proc.“ ⁽⁶⁾

4.4 Nesunku būtų sumenkinti realų struktūrinių fondų poveikį, teigiant, kad jų sėkmę lėmė ekonominės sąlygos, nacionalinė politika, kitos Europos sektorių politikos kryptys ir pan. Vis dėlto toliau pateikti teiginiai patvirtina prielaidą, kad Bendrijos lygiu struktūrinė politika turi realios papildomos naudos sanglaudai ir konvergencijai.

— Kiekvienas ES mastu išleidžiamas sanglaudos politikos euras lemia papildomas išlaidas, sudarančias vidutiniškai 0,9 euro mažiau išsivysčiusiose regione (dabartinis 1 tikslas) ir 3 eurus struktūriškai persitvarkančiuose regionuose (dabartinis 2 tikslas) ⁽⁷⁾;

— Kalbant apie struktūrinius fondus apskritai, duomenys rodo, kad vidutiniškai ketvirtadalis tokių struktūrinių išlaidų grįžta į likusias ES šalis padidėjusio, ypač mašinų ir įrangos, eksporto forma. Šis „nutekėjimas“ ypač ryškus Graikijoje (42 proc. išlaidų) ir Portugalijoje (35 proc.) ⁽⁸⁾.

4.5 Nepaisant šių rodiklių, liudijančių apie didėjančią valstybių narių socialinės ir ekonominės veiklos konvergenciją, reikėtų atsižvelgti į tai, kad regionų lygiu šis procesas vyksta kur kas lėčiau.

4.5.1 „Neproporcingai didelė TUI (tiesioginių užsienio investicijų) dalis tenka stipriesiems, o ne silpniesiems ES regionams. Šalyse TUI bendrai yra sutelktos didžiuosiuose miestuose ir aplink juos, ypač sostinėse, o atsiliekantiems regionams tenka labai nedidelė dalis.“ ⁽⁹⁾

4.6 2000–2004 m. įgyvendinant sanglaudos politiką buvo patvirtinta maždaug 3 600 stambių projektų. Beveik 1 600 iš jų buvo įgyvendinami dalyvaujant Europos investicijų bankui (EIB). Siekdamas paskatinti sanglaudą ir Lisabonos ir Geteborgo strategiją, EIB vykdo veiklą šiose srityse: ekonominė ir socialinė sanglauda, i2i (iniciatyva Naujovės 2010), transeuropiniai tinklai, aplinkos apsauga ir jos kokybės gerinimas bei parama MVĮ. Jo veikla ypač veiksminga įgyvendinant didelio masto projektus, susijusius su didele rizika (dideli infrastruktūros objektai, moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra bei kt.). EIB remiamų naujovių programų finansavimo mechanizmas sukuria svertą poveikį santykiu nuo 1:3 iki 1:6.

⁽⁶⁾ Ten pat, p. XIX.

⁽⁷⁾ Bendrijos strateginės gairės 2007–2013 m., COM(2005) 299, p. 8.

⁽⁸⁾ Trečioji ekonominės ir socialinės sanglaudos pažangos ataskaita. Nauja partnerystė siekiant sanglaudos: konvergencija, konkurencingumas ir bendradarbiavimas (2004 m. vasario mėn.), p. XIX.

⁽⁹⁾ Ten pat, p. XIX.

4.7 Be konvergencijos ir sanglaudos klausimų, reikėtų pabrėžti — ir tai nėra mažiau svarbu, — kad struktūrinė politika ne tik padeda ES regionams ir šalims panaudoti jų vystymosi potencialą investuojant į fizinių ir žmogiškąjį kapitalą bei technologijas stengiantis įveikti sparčios ekonominės integracijos sukeltus sunkumus (fiksotos palūkanų normos ir valiutų kursai, liberalizacija, išaugusi konkurencija, restruktūrizavimas ir atleidimo iš darbo padariniai), bet kartu ir remia vidaus rinką skatindama prekybos srautus ir darbo vietų kūrimą, kuriuos lemia kuriami ir įgyvendinami struktūrinių fondų remiami projektai, kurie, beje, be ES pagalbos, atliekančios katalizatoriaus vaidmenį, daugeliu atveju taip ir būtų likę neįgyvendinti.

4.8 Kalbant apie finansinį struktūrinės politikos aspektą, nereikėtų pamiršti dar dviejų sanglaudos politikos aspektų:

- sukurtas 7 metų laikotarpio finansinis planas, užtikrinantis tam tikrą stabilumą ir sudarantis sąlygas programuoti;
- skatinti partnerystę vietos lygiu įgyvendinant projektus, kurie gali būti finansuojami iš struktūrinių fondų, net jei ta partnerystė dar gali būti tobulinama ⁽¹⁰⁾;

- griežtos vietos valdžios institucijų tvarkos administruojant ES iš dalies remiamus projektus skatinimas;
- Europos Sąjungos priartinimas prie piliečių įgyvendinant projektus (net jei vyriausybės ne visada prie to prisideda, „pamiršdamos“ paminėti projektų (ar bent jau dalinio) finansavimo šaltinį.

5. Ar šis modelis nepritaikytas besiplečiančiai Europai?

5.1 Per pastaruosius penkiasdešimt metų Europos projektas buvo šiek tiek pakoreguotas, tačiau 1957 m. Europa nebeturi nieko bendra su dabartine Europa.

5.2 Per penkiasdešimties metų laikotarpį daugiau negu 20 šalių parodė susidomėjimą ES projektu, kurio dažnai neišvertina ar kuriuo abejoja pačios valstybės narės, ir net pareiškė norą prie jo prisijungti. Taigi, įstojus naujoms valstybėms, ES plotas padidėjo daugiau negu tris kartus, o gyventojų skaičius padvigubėjo. Įstojus mažiau turtingoms šalims, ankstesnis Sąjungos vientisumas (kalbant apie socialinį ir ekonominį išsivystymą bei teritorinę aprėptį) buvo suardytas, o jos socialinei, ekonominei ir teritorinei sanglaudai teko sunkus išbandymas.

	Įstojimo metai	Europos teritorijos ploto		Vidutinis gyventojų tankumas naujose valstybėse narėse	BVP vienam gyventojui (įvertinus PGS — perkamosios galios standartas) skirtumas tarp jau esančių ir naujų valstybių narių (%)	Jei prieš plėtrą vidutinis BVP vienam gyventojui (įvertinus PGS) = 100, tai įstojus naujoms valstybėms, šis rodiklis pakinta (%)
		km ² (1000)	pokytis, palyginti su pirmesniu plėtos etapu			
ES-6	1957	1 284	—	241,3	—	—
ES-9	1973	1 641	+ 27,7	143,7	17,2	5,72
ES-10	1980	1 773	+ 8,0	84,0	25,0	2,50
ES-12	1986	2 371	+33,7	99,5	37,4	6,23
ES-15	1995	3 243	+36,8	53,8	2,5	0,50
ES-25	2004	4 297	+ 32,5	204,8	49,2	19,68
ES-27	2007	4 646	+ 8,1	80,5	65,5	4,85
ES-29	???	5 486	+ 18,1	87,0	??? priklausys nuo įstojimo datos	

N.B. ES-29 = ES-27 + Turkija + Kroatija

Šaltiniai:

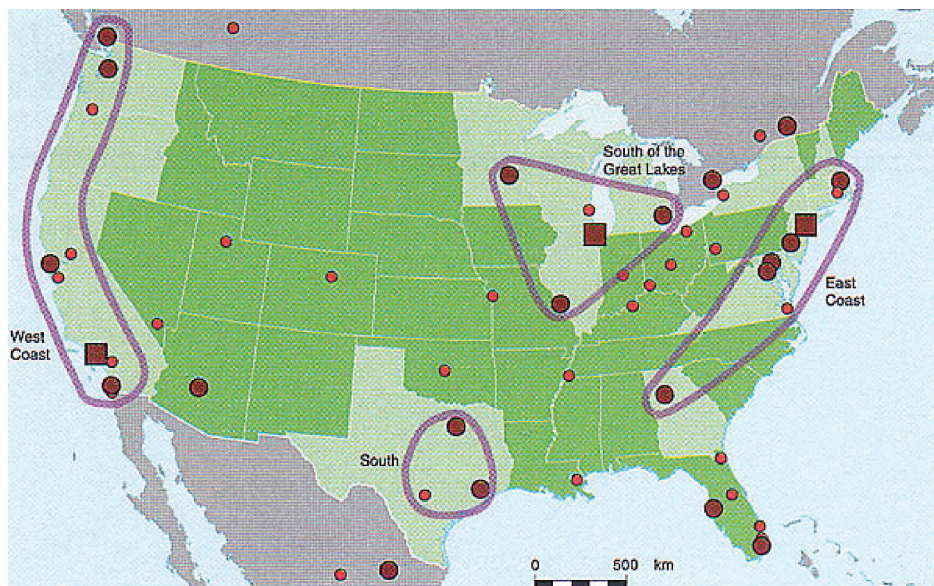
- Ekonominiai duomenys — Ameco (BVP vienam gyventojui pagal PGS)
- Geografiniai ir demografiniai duomenys — United Nations World Population Prospects, 2004 m.
- Pačių atlikti paskaičiavimai

⁽¹⁰⁾ EESRK nuomonė *Pilietinės visuomenės organizacijų vaidmuo įgyvendinant sanglaudos politiką*, OL C 309, 2006 12 16, p. 126 ir EESRK nuomonė *Sanglaudos politikos strateginės gairės (2007–2013 m.)*, OL C 185, 2006 8 8, p. 52.

5.3 Dėl tam tikrų veiksmų ir „istorinio paveldo“ susiformavęs ekonomikos augimo penkiakampis, kurį sudaro Londonas, Hamburgas, Miunchenas, Milanas ir Paryžius, tapo poliumi, kuriam priklauso 20 proc. penkiolikos ES narių plotas, 40 proc. visų gyventojų ir 50 proc. turto. Šis darinys turi 7/10 Europos sprendžiamosios galios ir apima 85 proc. geras transporto jungtis turinčių miestų. ⁽¹⁾ Penkiakampiu vadinama ši schema.

Europa: penkiakampis

Jungtinės Valstijos: 4 ekonominės integracijos zonos

Žemėlapiai paimti iš *European Spatial Planning*. Parengė Andreas Faludi, 2002 m. Juos galima rasti adresu http://www.planum.net/showspace/bookreview-esp_images.htm

⁽¹⁾ G. Baudelle, B. Castagnede, „Le polycentrisme en europe“, 2002, p. 160–161.

5.4 Nors 2004 m. į ES įstojusių šalių ekonominis svoris Sąjungoje neviršija 5 proc., Europos plotas padidėjo 33 proc. Dėl šios naujos padėties penkiakampis nebepajėgs būti periferinių regionų varomoji jėga. *Ekonominę veiklą sutelkus sąlyginai stipriuose regionuose, trumpu laikotarpiu galima būtų paskatinti ekonominę gamybos augimą Europos Sąjungoje. Tačiau ilguoju laikotarpiu šis reiškinys gali pakenkti silpniausių regionų gamybos potencialui ir sumažinti jų gebėjimą išnaudoti jų santykinį pranašumą. Per didelę įmonių ir gyventojų koncentraciją kai kuriuose regionuose taip pat prieštarauja darnaus vystymosi tikslui. Vienuose regionuose dėl pernelyg didelės koncentracijos gali kilti sunkumų, susidaryti spūstys ir būti daromas didelis poveikis aplinkai, o kituose regionuose tai gali paskatinti nuosmukį ir gyventojų mažėjimą* ⁽¹²⁾ (taip pat žr. 4.5). Remiantis JAV pavyzdžiu, kur buvo vystomos kelios pagrindinės zonos, reikėtų skatinti tolygų tokių zonų formavimąsi visoje Europos Sąjungos teritorijoje, specialistų žodžiais tariant — policentrizmą.

5.5 Be to, technologijų pažanga, globalizacija ir judumas lemia tai, kad vis daugiau miestų-regionų ir didmiesčių vietovių atsiranda ne tik tradiciniame Europos penkiakampyje, bet ir tokiose vietose kaip Kopenhaga-Malmė, Dublinas, Madridas, Viena-Bratislava, Katovica ir kt. Toks Europos žemėlapis kitimas verčia regionus užsibrėžti naujus siekius ir kelia jiems nebūtų sunkumų. Naujieji siekiai ir sunkumai (tikėtina) palaipsniui turės įtakos ir ES pozicijai bei politikai ⁽¹³⁾.

5.6 Nors teritorijų planavimas nėra ES kompetencijos sritis ir dominuoja subsidiarumo principas, negalima neigti fakto, kad Europos teritorijos valdymas yra bendra atsakomybė. Vadovaudamasi šiuo principu, penkiolika valstybių narių ir Europos Komisija parengė Europos teritorijų planavimo perspektyvą (ETPP), kurią Ministrų Taryba priėmė 1999 m. gegužės 11 d. Potsdame ir kuri tais pačiais metais Tampereje buvo papildyta dvilikos priemonių programa ⁽¹⁴⁾.

5.7 Atsižvelgiant į 159 straipsnį, ETPP tikslas — pagerinti Bendrijos politikos kryptį, turinčių didelės įtakos teritorijų planavimui, koordinavimą, pvz., regioninės politikos arba kai kurių sektorių politikos kryptį (žemės ūkio, transporto ir kt.).

5.8 Šioje nuomonėje nenurodomos zonos, kuriose turėtų būti stiprinami miestų, centro ir periferijos ir pan., ryšiai. Vis dėlto Komiteto privalo pabrėžti, kad šį klausimą būtina rimtai

⁽¹²⁾ DATAR, *Europos teritorijų planavimo perspektyva*, 2002 m.

⁽¹³⁾ Taip pat žr. EESRK nuomonę dėl socialinės ir ekonominės įtakos didmiesčių vietovėms, 2004 m. liepos mėn., OL C 302, 2004 12 7, p. 101.

⁽¹⁴⁾ Reikia pabrėžti, kad kai kurios šios priemonės — ir ne mažiausiai svarbios — taip ir nebuvo įgyvendintos, pvz., teritorinio poveikio tyrimai, o kitos, pvz., parama tarpvalstybiniam, nacionaliniam ir regionų bendradarbiavimui, nebuvo tinkamai paskatintos (*Interreg*, kurio skiriamos lėšos buvo sumažintos sudarant sutartį dėl finansinių perspektyvų). Laimė, kai kurios šios priemonės, pvz., Europos teritorinio planavimo observatorijos (ETPO) įsteigimas, buvo įgyvendintos, nors šis darbas liko neįvertintas.

apsvarstyti, nes kitaip Europai gresia susilpnėjimas ir susiskaidymas.

6. Skirtingų šiandieninių Europos infrastruktūrų sėkmę lemiantys veiksniai ⁽¹⁵⁾

6.1 Ši Europos policentrinė struktūra, kai formuojasi stambūs regioniniai centrai, suteikiantys gyvybingumo šalia esančioms vietovėms, kai tvirtėja kaimo ir miesto vietovių sąsajos, yra atnaujintos ir tvirtesnės sanglaudos pagrindas. Ši struktūra įmanoma tik gerinant transporto, energetikos, telekomunikacijų ir kitas infrastruktūras.

6.2 Vėluojama įgyvendinti 1994 m. Esene nustatytus 14 prioritetinių projektų, ypač pasienio vietovėse, drastiškai sumažintos 2007–2012 m. finansinių perspektyvų antraštės TEN lėšos ⁽¹⁶⁾ — tai anaipol nepadaeda užtikrinti nei tvaraus Sąjungos vystymosi, nei teritorinės sanglaudos.

6.3 Tačiau nebekyla abejonių dėl struktūrinių fondų veiksmingumo modernizuojant sanglaudos šalių ir skurdžiausių regionų infrastruktūras ir jas sujungiant su kitomis infrastruktūromis, kad būtų visiškai pasinaudota vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis.

6.3.1 Keturių sanglaudos šalių greitkelių tinklo tankumas 1991 m. buvo 20 proc. mažesnis už ES-15 vidurkį, o 2001 m. — jį viršijo 10 proc. Pažangos, nors ir mažesnės, pasiekė ir kiti pirmojo tikslo regionai.

6.3.2 Per praėjusius dešimt metų Sąjungoje įvyko tam tikra geležinkelio tinklo modernizacija, bet mažiau išsivysčiusiuose ES regionuose elektrifikuota ir dvigubos vėžės linijomis pakeista beveik tiek pat geležinkelio linijų, kiek ir kituose regionuose, todėl atotrūkis nesumažėjo.

6.4 Be to, kad 2004 m. ir 2007 m. Europos Sąjungos plėtros būtų tvirtesnės, ypač svarbu siekti, jog pakankamai lėšų būtų skirta senąsias ir naujasias valstybes nares siejančioms infrastruktūroms. Yra keturios priežastys:

— net jei EIB, Pasaulio bankas ir ERPB (Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas) paskolino 21 milijardą, kad nuo 1990 m. iki 2001 m. infrastruktūros būtų pertvarkytos pagal 15 narių ES standartus, vien tik į susisiekimo infrastruktūras

⁽¹⁵⁾ Siekiami paprastumo, reikalui esant, sanglaudos fondą priskirsime struktūriniams fondams, nors tai ir nėra teisinga.

⁽¹⁶⁾ Iš Komisijos pasiūlytų 20 milijardų eurų beliko šiek tiek daugiau nei 8 milijardai, o 2004 m. buvo apskaičiuota, kad norint 30 prioritetinių linijų užbaigti iki 2020 m., iš viso reikia 225 milijardų eurų.

(kelius ir geležinkelius) dar reikia daug investuoti. 1999 m. apskaičiavimais šios investicijos turėtų sudaryti ne mažiau kaip 90 milijardų eurų ⁽¹⁷⁾;

- naujųjų valstybių narių ekonomika auga greičiau negu daugumos senųjų valstybių narių ir kadangi vyksta aktyvesni prekybos mainai, toks augimas skatina sąstingį patiriančių senųjų valstybių narių augimą.
- naujosios valstybės narės savo ruožtu pasinaudos atsivėrusiomis galimybėmis patekti į vidaus rinką.
- Mažiausiai išsivysčiusių regionų ir šalių [ypač naujųjų valstybių narių] tarptautiniai ir regioniniai ryšiai gali teikti didesnę investicijų grąžą tolimesnėje perspektyvoje, gerindami verslo konkurencingumą ir palengvindami darbuotojų judumą ⁽¹⁸⁾

6.5 Ypatingai svarbu šias infrastruktūras pertvarkyti ir modernizuoti naujosiose valstybėse narėse, kadangi Ekonominės savitarpio pagalbos tarybos (COMECON) laikais pagrindinės šių šalių infrastruktūros buvo susietos su Maskva, o 1993–2003 m. laikotarpiu mainų su 15 narių ES apimtys padidėjo tris kartus. Taigi, šios šalys daugiausia vykdo mainus su penkiolika senųjų valstybių narių, o jų infrastruktūrų lygis yra žemesnis negu ES-15.

6.6 Savaiame aišku, energetikos sektoriuje ⁽¹⁹⁾ taip pat svarbu išspręsti problemą, nes *nepakankamai investuojama, palyginti su išaugusia tiekimo paklausa ir atstumais. Tiek elektros energijos, tiek ir dujų tiekimo sistemų sujungimas Europoje pasitūmėjo į priekį, tačiau vis dar esama silpnų vietų.* Todėl Europos energetikos rinkų observatorija, kuri bus įsteigta 2007 m., galėtų suteikti vertingų duomenų ir nubrėžti gaires ateičiai.

6.6.1 „Elektros energijos gamybos sektoriuje perteklinių pajėgumų laikotarpis baigiasi ir iki 2030 m. reikia investuoti į 600–750 GW galios elektros energijos gamybos objektus, kad būtų patenkinta auganti elektros energijos paklausa ir pakeisti pasenę įrenginiai. Investicijų, didinančių elektros energijos gamybos pajėgumus, ypač užtikrinančių didžiausią apkrovą, poreikį dalinai gali atsvėsti visiškai tarpusavyje sujungti elektros tinklai“.

6.7 Paprastai infrastruktūrų modernizavimas yra susijęs su aplinkos tvarumo problemomis. Todėl EESRK primena, kad jo

⁽¹⁷⁾ Kad būtų sėkmingai tęsiami TEN-T darbai, artimiausiais metais tam prireiks maždaug 1,5 % regiono numatomo BVP. Kad būtų patenkintas paklausa spaudimas ir Bendrijoje būtų teikiamos ekonomikos augimui tolygios paslaugos, šandieninės investicijų apimtys, kai per metus investuojama nuo 2 iki 3 milijardų eurų, iki 2005–2010 m. turės pasiekti 10 milijardų eurų. Kalbant apie tolimesnę ateitį, Komisiją nurodė, kad norint užtikrinti priimtina transporto tinklų kokybės lygį, prireiks 258 milijardų eurų. (EIB, „Transeuropinio tinklo vystymas: perspektyvos“, 2001).

⁽¹⁸⁾ „Sanglaudos politika ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti: Bendrijos strateginės gairės 2007–2013 m.“, COM(2005) 299 final, p. 15.

⁽¹⁹⁾ EESRK nuomonė dėl Energijos tiekimo Europos Sąjungoje: optimalaus energijos rūšių derinimo strategijos (tiriamoji nuomonė), OL C 318, 2006 12 23, p. 185.

nuomone, projektų tinkamumas struktūriniais fondams bei jų *ex post* vertinimas turėtų būti susieti su įvairius tvaraus vystymosi aspektus apimančiais kriterijais. Jis taip pat primena ⁽²⁰⁾, kad pritaria tikslui steigti tvarias bendrijas, pagrįstas tvarumo principu (Bristolio susitarimas ⁽²¹⁾).

6.8 Stabilumo ir augimo paktu nustatyti biudžeto suvaržymai bei nuolatinės pastangos, kurių reikalauja narystė Ekonominėje ir pinigų sąjungoje (EPS), stabdo investicijas į infrastruktūras. Pagrindiniai šios srities investuotojai yra nacionalinės vyriausybės, o mažesni — struktūriniais fondai arba EIB.

6.9 Nors šiandien 78 proc. Europos žmonių gyvena miestuose arba miestų aglomeracijose, kad kaimo vietovės nepatirtų nuosmukio, svarbu nepamiršti konkrečių šių vietovių gyventojų poreikių.

6.10 ES stengiasi jas remti vykdydama *ad hoc* programas. 2000–2006 m. laikotarpiu kaimo plėtrai buvo skirta daugiau nei 60 milijardų eurų. Tačiau, kaip teigia Audito Rūmai, šios lėšos buvo panaudotos toli gražu ne geriausiu būdu ⁽²²⁾. Paaiškėjo, kad vykdančios programas nepakankamai atsižvelgiama į paramą gaunančios geografinės vietovės ypatumus. Audito Rūmai taip pat pabrėžė projektų atrankos ir jų tikslų nustatymo spragas ir netinkamą jų rezultatų vertinimą.

7. Miesto ir kaimo vietovių sąsajų stiprinimas

7.1 Gyventojų senėjimo problema ypač aktuali atokioms vietovėms, kadangi dėl didelio atstumo iki veiklos centrų jaunimas ir kvalifikuoti darbuotojai persikelia į miestus. Toks masinis žmonių išsikėlimas gali paspartinti šių vietovių nuosmukį. Didieji miestai, kuriuose sutelkta didžioji darbo jėgos dalis, turi savų problemų. Miestuose pastebimi skirtumai tarp gyvenamųjų rajonų ir (arba) visuomenės grupių. Beveik visuose miestuose, kuriuose nedarbas siekia 10 proc. ar daugiau, yra tam tikros zonos, kuriose šis skaičius yra bent dvigubai didesnis nei vidutinis procentinis nedarbo dydis mieste ⁽²³⁾. Komisija pagrįstai nurodo keturis aspektus, kuriems reikia skirti ypatingą dėmesį: transportas, prieinamumas ir mobilumas, galimybės naudotis paslaugomis ir įranga, gamtinė ir fizinė aplinka, kultūros sektorius ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ EESRK nuomonė dėl Teminės miesto aplinkos strategijos, OL C 318, 2006 12 23, p. 86.

⁽²¹⁾ 2005 m. gruodžio mėnesio Bristolio susitarimas (www.odpm.gov.uk/cod/prod/05/EUPMI/03584). Bristolio susitarime nurodomos 8 pagrindinės darnios bendruomenės savybės: 1) aktyvi, įtraukianti ir saugi; 2) tinkamai valdoma; 3) turinti gerus ryšius; 4) tinkamai aptarnaujama; 5) jautri aplinkai; 6) patraukli; 7) tinkamai suprojektuota ir pastatyta; 8) svetinga.

⁽²²⁾ Žr. pranešimą spaudai ECA/06/20.

⁽²³⁾ COM(2006) 385 final, p. 11.

⁽²⁴⁾ Europos Komisija *Sanglaudos politika ir miestai: miestų ir aglomeracijų įnašas į ekonomikos augimą bei darbo vietų kūrimą regionuose*, COM(2006) 385 final.

7.2 Pasinaudodamas proga, Komitetas nori priminti, koks reikšmingas yra visuotinės svarbos paslaugų ir ypač visuotinės svarbos socialinių paslaugų vaidmuo užtikrinant ekonominę, socialinę, teritorinę ir kartų sanglaudą. Jis dar kartą ragina parengti pagrindų direktyvą dėl šių paslaugų organizavimo, kurią papildytų atskiriems sektoriams skirtos direktyvos ⁽²⁵⁾.

8. Būtinasis pilietinės visuomenės dalyvavimas vykdomuose projektuose

8.1 Komisija pripažįsta, kad vykdant struktūrinę politiką būtinas socialinių ir profesinių veikėjų dalyvavimas ir pabrėžia, kad tai nulemia geresnį politikos įgyvendinimą vietoje, tačiau EESRK apgailestauja, kad Komisija nepateikė pasiūlymų apibrėžti taisykles, kurių valstybės narės privalėtų laikytis.

8.2 Komitetas norėtų, kad ateityje būtų parengta konsultavimosi tvarka valstybių narių rengiamų strategijos ir programavimo dokumentų klausimais.

8.3 Komitetas mano, kad valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos organizuoja informacijos apie partnerystės principo įgyvendinimo rezultatus pateikimą stebėsenos komitetams.

8.4 Komitetas įsitikinęs, kad valstybės narės ir regionų valdžios institucijos turėtų kuo geriau išnaudoti pilietinės visuomenės organizacijų galimybes, įtraukiant jas į skatinimo programų rengimą, ir remti pagrindines iniciatyvas, skiriančias atitinkamas finansines lėšas struktūrinių fondų populiarinimo ir informavimo akcijoms rengti.

8.5 Įgyvendinant tarptautines ar regionines programas, reikėtų skatinti bendras konsultacijas ir tarpvalstybinę ar regioninę socialinę ir profesinę partnerystę.

9. Nauja finansavimo forma

9.1 Atsižvelgiant į iššūkius, iškilančius išsiplėtusiai Europai, kurios išorės sienos pailgėjo ir išryškėjo regionų ypatumai ir ekonominės veiklos rezultatai ir į tai, kad finansavimas yra nepagrįstai nepakankamas ir nuolat didėja globalizacijos įtaka, reikėtų sukurti tobulesnius ir naujoviškesnius mūsų ekonominio ir socialinio modelio finansavimo mechanizmus ir taip sugrąžinti

europiečiams (verslininkams, darbuotojams, bedarbiams, kt.) tikėjimą, kad ES gali pati priimti sprendimus dėl savo ateities. Todėl pastarojo meto iniciatyvos JASPERS, JESSICA ir JEREMIE yra teisingos krypties.

9.2 Šiuo metu struktūriniai fondai dažniausiai apsiriboja dotacijų skyrimu. Ankstesnėje nuomonėje ⁽²⁶⁾ Komitetas pasiūlė dar kartą aptarti finansų inžinerijos priemones, kurios, Europos investicijų fondui ir Europos investicijų bankui (EIB) padedant, sustiprintų poveikį. Komitetas šias dotacijas pasiūlė paversti finansiniais produktais, kad susidarytų sverto poveikis. Pavyzdžiui, vienas euras rizikos kapitalo paskolai užtikrinti, leistų finansuoti nuo penkių iki dešimties eurų MVĮ investiciją. Tokios sistemos privalumai yra trys:

- skatina valstybinį ir privatų sektorius kartu finansuoti investicijas, kurios, tradicinių partnerių nuomone, yra rizikingos;
- padidėja paramos gavėjų atsakomybė, nei tais atvejais, kai jiems skiriamos negrąžinamos dotacijos;
- padidėja paramos gavėjų skaičius, nors biudžetas išlieka ribotas.

9.3 Taip pat vertėtų apsvarstyti galimybę, kaip panaudoti ir taip jau nedidelio Europos biudžeto nepanaudotus asignavimus vietoj to, kad jie būtų grąžinami valstybėms narėms. Šie asignavimai sudaro tik labai nedidelę metinio biudžeto dalį. Tačiau, taikant šią sistemą, per pirmąjį Lisabonos strategijos įgyvendinimo laikotarpį visuotinės svarbos projektams būtų buvę galima papildomai skirti 45 milijardus eurų.

ES biudžeto perteklius (milijonais eurų)	
2000	11 613
2001	15 003
2002	7 413
2003	5 470
2004	2 737
2005	2 410
Iš viso 2000–2005 m.	44 646

Pastaba: perteklinis biudžetas apima nepanaudotus asignavimus (įskaitant ir specialiuosius atidėjimus) ir papildomas pajamas.

Šaltinis: Europos Komisija, IP/06/494

⁽²⁵⁾ Žr. INT/237 dėl Paslaugų vidaus rinkoje, TEN/223 dėl Visuotinės svarbos paslaugų ateities ir šiuo metu rengiamą nuomonę TEN/253 dėl Visuotinės svarbos socialinių paslaugų.

⁽²⁶⁾ EESRK nuomonė dėl Sanglaudos politikos strateginių gairių (2007–2013 m.), OL C 185, 2006 8 8.

9.3.1 Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus punktus tampa aišku, kad dalis šių asignavimų galėtų padėti greičiau kurti trūkstamas jungtis (silpnoji tarptautinių tinklų vieta), kurios padeda šalims susisiekti, pašalinti kliūtis, paspartinti Europos integraciją ir skatinti didesnę intermodalumą.

9.3.2 Kita asignavimų dalis padidintų Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo biudžetą. Šia priemone, neturinčia atskiro biudžeto, siekiama paremti darbo netekusius dirbančiuosius „globalizacijos aukas“ ir papildyti struktūrinių fondų veiklą. Skirtingai nei struktūriniai fondai, kuriems prireikia daug laiko dažniausiai ilgalaikių projektų programavimui, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas yra priemonė skirta trumpalaikiams veiksams. Taryba pritarė šios priemonės sukūrimui, tačiau per pusę sumažino Komisijos

pasiūlytus asignavimus (Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo skiriama 500 milijonų eurų). Todėl būtų sunku tikėtis šios sistemos, kuri daugelio apibūdinama kaip „rinkodaros priemonė“, veiksmingumo. Kartu reiktų peržiūrėti pagalbos skyrimo kriterijus sumažinant atleistų darbuotojų skaičių, kurį pasiekus įsikiša fondas (fondo iniciatoriai rėmėsi Jungtinių Amerikos Valstijų 1962 m. *Trade Adjustment Assistance Programme*, tačiau užmiršo, kad priešingai nei šioje šalyje, kurioje vyrauja didelės įmonės, ES ekonomika paremta MVĮ). ⁽²⁷⁾

9.3.3 Šis pataisymas tampa dar labiau svarbus, kadangi spartesnė Europos teritorinė integracija gali paaštrinti konkurenciją tarp regionų ir paskatinti restruktūrizavimą, o kartu ir darbo vietų mažėjimą ir paprastam žmogui gali susidaryti išpūdis, kad Europa nusiteikusi prieš darbo vietų kūrimą.

2007 m. sausio 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁷⁾ JAV 74 % BVP priklauso nuo šimto didžiausių įmonių, o Europoje tikrai 34 %. Nefinansinėje rinkos ekonomikoje MVĮ (< 250 darbuotojų) sudaro 99,8 % įmonių (91,5 % mikroįmonės, kuriose dirba mažiau nei 9 žmonės!) ir 67,1 % visų darbo vietų.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Tarybos pasiūlymo priimti direktyvą dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, susijusias su tam tikromis rinkliavomis, muitais ir mokesčiais bei kitomis priemonėmis

COM(2006) 605 final — 2006/0192 (CNS)

(2007/C 93/03)

2006 m. lapkričio 10 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, susijusias su tam tikromis rinkliavomis, muitais ir mokesčiais bei kitomis priemonėmis*

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Umberto Burani.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (2007 m. sausio 17 d. posėdis) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 156 nariams balsavus už, nė vienam nariui nebalsavus prieš ir 4 susilaikius.

1. Vadovaujantis 1987 m. balandžio 1 d. priimtu Tarybos sprendimu dėl Bendrijos teisės aktų aiškumo ⁽¹⁾, Europos Komisija pateikė pasiūlymą kodifikuoti pirmiau minėtą direktyvą.

2. Didžioji dalis iš 26 šio pasiūlymo straipsnių apibrėžti derinant pirminį 1976 m. dokumento tekstą su gausiais pakeitimais, kurie buvo pateikti vėliau priimtuose teisės aktuose. Atliktas ilgas ir sunkus atitinkamų priemonių reikalaujantis darbas.

3. Patikrinti, ar šis suderinimas atliktas pagal Komisijos veiklą reglamentuojančias taisykles reikėtų, kad EESRK per trumpą

laiką ir neturėdamas būtinų priemonių turi atlikti sudėtingą ir jau kartą atliktą darbą. Akivaizdu, kad šios užduoties atlikti neįmanoma. Be to, Komisijos profesionalumas atliekant šį ir ankstesnius kodifikavimus užtikrina, kad rezultatas bus nepriekaištingas.

4. Vadovaudamasis šiais teiginiais, EESRK pritaria pasiūlymo tekstui.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ COM(87) 868 PV.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešiesiems pirkimams taikomų peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo

COM(2006) 195 final/2 — 2006/0066 (COD)

(2007/C 93/04)

2006 m. birželio 29 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešiesiems pirkimams taikomų peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 14 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Joost van Iersel.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 (sausio 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 140 narių balsavus už, 14 — prieš ir 10 susilaikius.

Turinys

1. Įžanga
2. Konsultacijos ir turinys
3. Bendros pastabos
4. Konkretūs klausimai
- 4.1. Teksto rengimas
- 4.2. Sustabdymo laikotarpiai
- 4.3. Sutarčių panaikinimas
- 4.4. Atestavimas
- 4.5. Taikinimas ir ginčų sprendimas
- 4.6. Sustabdymas
5. Mokesčiai
6. Specialių terminų žodynėlis

1. Įžanga

1.1 1991 ir 1993 m. įsigaliojo dvi direktyvos dėl peržiūros procedūrų taikymo klasikinėms ir paslaugų direktyvoms. Jomis siekta įvesti vykdymo ir peržiūros prievolę, kurių nebuvo anksčiau klasikinėse direktyvose ⁽¹⁾.

1.2 Kadangi viešųjų pirkimų direktyvų tikslas — visoje Europos Sąjungoje veikiančioms bendrovėms sukurti atvirą, sąžiningą ir skaidrią konkurencingumo aplinką, kad jos galėtų konkuruoti lygiomis teisėmis, šiose peržiūros direktyvose numatytos procedūros bendrovėms, norinčioms apskusti jas dominančius konkursus ir viešuosius pirkimus.

1.3 Peržiūros direktyvomis siekiama dviejų tarpusavyje susijusių tikslų:

- numatyti būdus, kaip priversti perkančiąsias organizacijas laikytis direktyvų, ir
- numatyti būdus, kaip konkurso dalyvis, manantis, kad perkančioji organizacija pažeidė direktyvas, galėtų imtis veiksmų savo interesams ginti.

1.4 Patyręs žalą dėl įtariamo pažeidimo, konkurso dalyvis dėl perkančiosios organizacijos veiksmų privalo kreiptis į nacionalinius teismus, arbitražo įstaigą ar kitas panašias toje valstybėje narėje įsteigtas institucijas ir pateikti joms ieškinį; Komisija gali imtis priemonių tik prieš valstybę narę, o ne perkančiąją organizaciją, ir tik tuo atveju, jei yra įrodymų, kad valstybė narė deramai nekontroliuoja perkančiųjų organizacijų.

1.5 Pažymėtina, kad 1999 m. Teisingumo Teismas jau buvo nurodęs, jog abiejų peržiūros direktyvų nuostatomis reikia siekti sustiprinti dabartinę tvarką, kuri užtikrina veiksmingą viešųjų pirkimų direktyvų taikymą, visų pirma tuo etapu, kai pažeidimus dar galima ištaisyti ⁽²⁾.

1.6 Veiksmingos peržiūros direktyvos yra neatsiejama viešųjų pirkimų teisės dalis, todėl naujojoje direktyvoje numatyti pakeitimai turėtų užtikrinti veiksmingesnį viešųjų pirkimų direktyvų taikymą.

1.7 2006 m. birželio mėn. Komisija pasiūlė naują direktyvą, kuri iš dalies keičia pirmiau minėtas peržiūros direktyvas ir, kaip tikimasi, turi jas patobulinti ir padaryti veiksmingesnes.

1.8 Svarbiausi naujosios direktyvos pasiūlymai yra įvesti dešimties dienų sustabdymo laikotarpį, trunkantį nuo pranešimo apie sprendimą sudaryti sutartį iki sutarties pasirašymo, kad visi manantieji, kad su jais buvo pasielgta neteisingai, galėtų pareikšti protestą ir reikalauti atestavimo ir taikinimo procedūrų panaikinimo.

2. Konsultacijos ir turinys

2.1 2003 m. kovo mėn. Komisija pradėjo konsultacijas dėl peržiūros direktyvų galiojimo. Buvo atliktos dvi apklausos. Viešųjų pirkimų patariamajame komitete buvo konsultuojamasi su valstybėmis narėmis. Be to, į apklausų klausimus atsakė perkančiosios organizacijos, o naudojant internetinį klausimyną (*sąveikūs politikos kūrimas*), buvo konsultuojamasi su advokatais, profesinėmis asociacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir įmonėmis.

⁽²⁾ Poveikio vertinimo ataskaita — Peržiūra viešųjų pirkimų srityje, SEC (2006) 557, 2006 m. gegužės 4 d., p. 5: Sprendimas dėl Alcatel, bylos Nr. C-81/98, 33 pastraipa.

⁽¹⁾ Žr. Specialių terminų žodynėlio 9 išnašą.

2.2 Naujoji direktyva yra grindžiama išsamiau poveikio vertinimu. Vertinime paminėtos dvi svarbiausios problemos: veiksmingų teisės gynimo priemonių stoka kovojant su neteisėtu tiesioginių viešųjų pirkimų sutarčių sudarymu ir perkančiųjų organizacijų skubėjimas pasirašyti viešųjų pirkimų sutartis, nes tai iš ūkio subjektų atima galimybę veiksmingai imtis teisės gynimo priemonių dar prieš pradedant vykdyti sutartį ⁽³⁾.

2.3 Poveikio vertinime pateikiama keletas puikių analizių, atspindinčių suinteresuotų subjektų nuomones. Pats poveikio vertinimas yra labai geras atviro ir skaidraus bendravimo šioje ypač sudėtingoje srityje pavyzdys.

2.4 Gana įdomi yra išvada — valstybės narės labai skirtingai nagrinėja skundus, o tai gali trikdyti konkurso dalyvius;

- perkančiosios organizacijos, tarp kurių pirmiausia paminėtos vietos ir regionų valdžios institucijos, nenoriai atsakinėjo į klausimus;
- pavieniai ūkio subjektai dar nebuvo pripratę dalyvauti ir pasinaudoti šios srities peržiūros procedūromis;
- gana svarių atsakymų gauta iš advokatų kontorų, profesinių asociacijų ir NVO.

2.5 Bendra respondentų išvada — reikia kovoti su neteisėtu sutarčių sudarymu ir skatinti konkurenciją, ypač konkurenciją per sieną.

2.6 Paprastai įmonės labai nenoriai užginčija perkančiųjų organizacijų veiksmus, o patirtis rodo, kad kai kurios valstybės narės vis dar abejoja, ar reikia priimti skaidrumą ir rinkų atvėrimą skatinančius teisės aktus. Visa tai rodo, kad veiksmų reikia imtis ES lygiu. Tačiau kitos valstybės narės dėjo daug pastangų siekdamos įgyvendinti direktyvas.

2.7 Siūlomi pakeitimai suteikia konkurso dalyviams dvi naujas reikalingas apsaugos priemones:

- pranešimas apie ketinimą sudaryti sutartį turi būti paskelbtas ne vėliau kaip dešimt dienų iki numatomos sutarties sudarymo dienos, t.y. iki „sustabdymo laikotarpio“;
- jeigu konkurso dalyvis pateikia protestą, procedūra turi būti sustabdyta tam tikram laikotarpiui, iš esmės iki tol, kol problema bus išspręsta.

2.8 Tačiau yra numatyta nuostata, kad, pavyzdžiui, skubiais atvejais, sutartį reikėtų sudaryti nesilaikant įprastos konkurso tvarkos. Numatyta ir nuostata, leidžianti nepaisyti sustabdymo laikotarpio tais atvejais, kai jis aiškiai nereikalingas. Vis dėlto konkurencingo dialogo procedūra visada turi būti vykdoma su sustabdymo laikotarpiu, nes to reikalauja procedūros pobūdis. Be kitų aspektų, tikimybė, kad baigiamuosiuose konkurso

etapuose liks tik vienas „pageidaujamas konkurso dalyvis“, gali būti vertinama kaip galinti suteikti pagrindą piktnaudžiavimui, todėl akivaizdu, kad sustabdymo laikotarpis yra reikalingas siekiant išvengti tokios padėties.

3. Bendros pastabos

3.1 Poveikio vertinimas yra labai naudingas, nes aiškiai nurodo, kad valstybės narės ir perkančiosios organizacijos daugeliu atvejų dažnai laikosi skirtingo vertinimo dėl būtinumo atverti viešųjų pirkimų rinkas.

3.2 Komisija siūlo penkis galimus skundų problemos sprendimo būdus: nieko nesiimti, priimti komunikatą ar direktyvą dėl sustabdymo laikotarpio ir komunikatą ar direktyvą dėl nepriklausomos institucijos steigimo ⁽⁴⁾.

3.3 EESRK pritaria Komisijai, kad:

- sprendimas nesiimti jokių veiksmų — neperspektyvus, nes trūkumai ir esminiai valstybių narių skirtumai išliks;
- komunikatai taip pat nėra tinkama priemonė, nes jie nėra privalomi: ilgalaikės tradicijos, tarpusavio ryšiai ir priklausomybė vienu nuo kitų išliks valstybėse narėse ir toliau.

3.4 Todėl norint daryti spaudimą viešajam sektoriui ir padidinti abiejų pusių profesionalumą, reikėtų rinktis: steigti nepriklausomą instituciją arba nustatyti sustabdymo laikotarpį, kuris trukėtų nuo sprendimo sudaryti sutartį dienos iki realaus jos sudarymo.

3.4.1 Nepriklausomų institucijų yra kai kuriose valstybėse narėse ⁽⁵⁾. Pažymėtina, kad dauguma privačių suinteresuotų subjektų pritaria šiam požiūriui, nors dėl to padidėtų išlaidos ir padaugėtų administracinių procedūrų. Kai kurios valstybės narės rekomenduoja tokioms institucijoms paskirti ekspertus.

3.4.2 Tačiau dauguma valstybių narių, priešingai, pritaria ribotam sustabdymo laikotarpiui, turinčiam tiesioginės įtakos perkančiosioms organizacijoms ir skundus teikiančioms įmonėms, kai procedūra sustabdoma sustabdymo laikotarpiui.

3.5 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui įvesti sustabdymo laikotarpį. Jis sutinka, kad toks susitarimas ES lygiu, jei jis bus tinkamai įgyvendinamas, galėtų, kaip tikimasi, padidinti veiksmingumą, suteikti daugiau aiškumo ir teisingo tikrumo, dėl to viešųjų pirkimų tvarka taptų atviresnė ir skaidresnė, o tai padidintų konkurenciją. Tačiau sustabdymo laikotarpio nereikėtų laikyti vienintele alternatyva nepriklausomoms institucijoms, kurias valstybės narės, žinoma, gali steigti.

⁽³⁾ Poveikio vertinimo ataskaita — Teisės gynimo priemonės viešųjų pirkimų srityje, SEC(2006) 557, 2006 m. gegužės 4 d.

⁽⁴⁾ Nepriklausomos institucijos apibrėžimas ir jos bei šiame dokumente minimos peržiūros institucijos skirtumai pateikti Specialių terminų žodynyje.

⁽⁵⁾ Pavyzdžiui, Danija turi Konkurencijos įstaigą, o Švedija — Centrinę vyriausybinių viešųjų pirkimų tarnybą.

4. Konkretūs klausimai

4.1 Teksto rengimas

4.1.1 Naujosios direktyvos numeracija yra paini, nes skyrius apie Paslaugų direktyvą pateikiamas 2 straipsnyje, nors didžioji dalis skyriaus apie klasikinę direktyvą išdėstyta ankstesniuose puslapiuose, o apie paslaugų direktyvą — tolesniuose puslapiuose 2a–2f straipsniuose. Būtų paprasčiau, jei klasikinė ir paslaugų direktyvos prieš atitinkamus skyrius būtų išskirtos antraštėmis. Kai naujojoje direktyvoje numatyti pakeitimai bus įgyvendinti, tai nebus svarbu, bet šiuo metu tai padėtų ją lengviau suprasti.

4.1.2 Tai pat būtų buvę naudinga turėti dviejų direktyvų konsoliduotas teksto redakcijas.

4.1.3 Dokumente yra keletas spausdinimo klaidų, kurios, be jokios abejonės, bus ištaisytos vėlesnėse redakcijose.

4.2 Sustabdymo laikotarpiai

4.2.1 Su sustabdymo laikotarpių idėja iš esmės sutinkama.

4.2.2 Komisijos konsultacijose kai kurių respondentų palankiai įvertinta galimybė steigti nepriklausomas institucijas, kurios galėtų atlikti arbitro vaidmenį, buvo atmesta, pirmiausia dėl to, kad pareikalavo valstybės narės, ir pritarta sustabdymui. Ši mintis buvo aptariama nuo pat direktyvų rengimo pradžios, bet, nors iš pradžių ji atrodė patraukli, turi tokių pat trūkumų kaip ir panaši taikinimo procedūros idėja. Tačiau problema, kuri yra aptariama vėlesniame skirsnyje „Taikymas ir ginčų sprendimas“, lieka neišspręsta.

4.2.3 Išskyrus penkis (darbo) dienas trunkantį laikotarpį, visi kiti laikotarpiai, įskaitant nuorodas į tris dienas, skaičiuojami kalendorinėmis dienomis. Akivaizdu, kad dėl to iškyla problemų. Šis klausimas yra plačiau aptariamas vėlesniame skirsnyje „Sustabdymas“.

4.3 Sutarčių panaikinimas

4.3.1 Nors direktyvos tikslas — užbėgti problemoms už akių dar nesudarius sutarties, yra numatyta nuostata dėl sutarčių, kurių patikrinimo išvengta ir todėl jos yra sudarytos neteisėtai, panaikinimo.

4.3.2 Gali susidaryti dvejopos aplinkybės: pirma, kai šalys yra sudariusios slaptą sandėrį ir abi gerai supranta, kokios bus pasekmės, jei jų sutartis bus pripažinta neteisėta, ir, antra, kai ūkio subjektas yra nekaltas ir nežino, kad yra pavojus, jog sutartis gali būti panaikinta.

4.3.3 Pirmuoju atveju nereikia pernelyg rūpintis dėl žalos, kurią gali patirti ūkio subjektas.

4.3.4 Antruoju atveju kyla susirūpinimas, kad nekaltas ūkio subjektas gali patirti didelę žalą, turint omenyje tai, kad kai kuriais atvejais sutartis gali būti apskūsta net praėjus šešioms mėnesiams nuo jos sudarymo. Ūkio subjektas gali neturėti galimybės išieškoti žalą, nes bus nustatyta, kad perkančioji organizacija veikė viršydamą savo įgaliojimus⁽⁶⁾. Nors tokie padariniai mažai tikėtini, EESRK manymu, derėtų perspėti apie pavojų.

4.3.5 Galima teigti, kad konkurso dalyvis turėtų įsitikinti, kad perkančioji organizacija laikėsi sustabdymo reikalavimo ir paskelbė būtinus pranešimus apie savo ketinimą sudaryti sutartį, o jei konkurso dalyvis tuo neįsitikinęs, jis turėtų siekti oficialaus perkančiojo subjekto patvirtinimo. Naujojoje direktyvoje numatoma (2 f 2 straipsnis), kad vienintelė priežastis panaikinti jau sudarytą sutartį — perkančiosios organizacijos tinkamai nepateiktas pranešimas apie ketinimą sudaryti sutartį arba sustabdymo laikotarpio netaikymas. Būtų nesunku patikrinti, ar keletas šių sąlygų yra vykdomos, ypač didelės apimties ir svarbiose sutartyse. Tačiau tiekimo ir paslaugų sutarčių ribinių verčių negalima apibūdinti kaip „didelės apimties ar svarbių“ net mažosioms ir vidutinėms įmonėms, nors padarytos neatitaisomos žalos dydis tikrai įgautų tokių mastą, jei sutartys būtų panaikintos. EESRK manymu, perkelti konkurso dalyviui klaidos riziką ir rimtus tos klaidos padarinius yra nepamatuotas žingsnis, kurį derėtų persvarstyti; mechanizmas „pardavėjas turi būti apdairus“ dėl galimų ypač sunkių padarinių nėra tinkamas siekiant užkirsti kelią neteisėtiems perkančiųjų organizacijų veiksams. Nors *Hazell vs Hammersmith and Fulham* bylos padariniai kitomis aplinkybėmis ar kitose šalyse nebūtų buvę tokie, reikėtų Bendrijos ar nacionalinės teisės aktų, kurie užtikrintų, kad konkurso dalyviai nepakliūtų į nevaldomos rizikos padėtį, jei sutartys būtų panaikintos.

4.4 Atestavimas

4.4.1 Naujojoje direktyvoje siūloma panaikinti atestavimo procedūrą, nes ji pernelyg retai naudojama. Atestavimas buvo įtrauktas į Paslaugų peržiūros direktyvą kaip tam tikra audito forma, kuri yra panaši į taikomą užtikrinant kokybę arba į kai kuriuos šiuolaikinio finansų audito aspektus. Tuo metu buvo siūloma, kad gerai atestuotai paslaugų įmonei būtų galima netaikyti visų ar kai kurių išsamių direktyvos nuostatų, jei bus laikomasi nurodytų principų, tačiau šis pasiūlymas Komisijai buvo nepriimtinas.

⁽⁶⁾ Žr. bylą *Hazell vs Hammersmith and Fulham Councils UK House of Lords 1992*, kurioje nurodoma, kad vietos valdžios institucijos sudarė palūkanų normos keitimo sutartis, kad sumažintų savo išlaidas arba gautų pelno. Galiausiai, palūkanų normos tapo nepalankios vietos valdžios institucijoms ir bankai pareikalavo sumokėti skirtumą. Negalėdamos sumokėti, vietos valdžios institucijos pareiškė, kad tos sutartys viršijo jų įgaliojimus ir todėl yra niekinės. Teismas priėmė vietos valdžios institucijoms palankų sprendimą, o šioje veikloje dalyvavę bankai, kurie sąžiningai sudarė šias sutartis, patyrė didelių nuostolių.

4.4.2 Kadangi nepakakamai skatinta taikyti atestavimo procedūrą, nenuostabu, kad ja naudotasi retai. Ji taip pat buvo kritikuojama dėl to, kad tik tam tikru laikotarpiu parodo, jog direktyvos yra laikomasi, neužtikrindama, kad jos bus laikomasi ir ateityje. Tai rodo, kad šis procesas neteisingai suprantamas, nors analogiški procesai, kurie sėkmingai taikomi užtikrinant kokybę ir atliekant šiuolaikinį finansų auditą, yra veiksmingi. Svarbiausia užtikrinti, kad procedūrų sistema būtų sukurta, ir, jei jų bus laikomasi, direktyva bus tinkamai taikoma, o perkantysis subjektas laikysis savo procedūrų. Dauguma didžiųjų organizacijų veikia remdamosi vidaus procedūromis ir, jei nesukčiaujama arba nekyla didelių problemų, nuosekliai jų laikosi. Atestavimo metu suteiktas patvirtinimas, kad iš esmės procedūros yra pakankamai geros ir jų yra laikomasi, užtikrina, kad organizacija laikosi reikalavimų; žinoma, atestavimas turėtų būti atliekamas reguliariai.

4.4.3 Veiksminga atestavimo procedūra galėtų sukurti mechanizmą, kuris atskiroms paslaugų įmonėms suteiktų visus arba daugelį Paslaugų direktyvos 30 straipsnyje (7) nurodytų privatumų, jeigu nebūtų laikomasi minėtame straipsnyje nurodytų bendrųjų kriterijų.

4.4.4 Jei nėra paskatos taikyti šią procedūrą, akivaizdu, kad ji nėra labai naudinga. Tačiau, jei ši procedūra būtų iš dalies pakeista ir būtų numatytos konkrečios paskatos, reikėtų numatyti, kaip ją išsaugoti tokia forma.

4.5 Taikinimas ir ginčų sprendimas

4.5.1 EESRK pastebi, kad sutariama dėl to, jog šią retai naudojamą procedūrą reikėtų panaikinti.

4.5.2 Tačiau yra plačiai paplitęs požiūris, kuriam EESRK pritaria daugelyje nuomonių, kad reikėtų numatyti alternatyvius ginčų sprendimo mechanizmus. Valstybėse narėse veikiančys mechanizmai yra labai skirtingi: tai gali būti sąlyginai neoficialios lengvai prieinamos institucijos, kurių kainos yra žemos, arba bylinėjimasis, su visomis su juo susijusiomis išlaidomis ir išteklių praradimu. Nepriklausomos institucijos neabejotinai veiksmingai veikia jas įsteigusiose valstybėse narėse, tačiau ši praktika nėra visuotinė (žr. ankstesnį 3.4.1 punktą ir jo išnašą).

4.5.3 Turint omenyje kultūrinius ir teisinius valstybių narių skirtumus, akivaizdu, kad būtų sunku surasti vieną visiems tinkantį būdą šiai problemai išspręsti.

(7) 30 straipsnio 1 punkte konstatuojama: „Sutartims, skirtoms suteikti galimybę pradėti vykdyti 3–7 straipsniuose [paslaugos apibrėžtis] minėtą veiklą, ši direktyva netaikoma, jei valstybėje narėje, kurioje ji yra vykdoma, tokia veiklą tiesiogiai veikia konkurencija rinkose, į kurias patekti nėra jokių apribojimų.“ Kitoje 30 straipsnio dalyje išsamiau nurodoma, kokių kriterijų ir procedūrų reikia laikytis siekiant gauti išimtį.

4.5.4 Taikinimo procedūra nėra labai paplitusi, nes akivaizdu, kad ją taikant negalima priimti vykdytinų sprendimų, o jei ši procedūra neduotų rezultatų, ji tiesiog atims daug laiko, per kurį būtų galima pateikti oficialų skundą. Jeigu šalys negali susitarti arbitraže, vykdytini sprendimai neišvengiamai yra priimami teismo keliu. Šis paradoksas gali sukelti problemų sprendžiant ginčus.

4.5.5 Gali būti naudinga išsamiau panagrinėti alternatyvius ginčų sprendimo mechanizmus, kurie naudojami kitose šalyse ar kitomis aplinkybėmis, nes jie galėtų įveikti pasipriešinimą taikinimo procedūrai tuo pat metu išlaikant nedideles išlaidas, ir padėtų geriau laikytis direktyvų.

4.6 Sustabdymas

4.6.1 Reikia išsamiai apsvarstyti direktyvos projekte numatytus sustabdymo laikotarpius.

4.6.2 Visų pirma, daugelis jų (išskyrus penkių dienų laikotarpius) nustatomi skaičiuojant kalendorines dienas ir yra gana trumpi (trys, septynios ar dešimt dienų). Kai kuriose valstybėse narėse ir tam tikru metu laiku per dešimt kalendorinių dienų gali būti tik trys darbo dienos, o per tris kalendorines dienas jų gali apskritai nebūti. Tokia padėtis, suprantama, nėra patenkinama. 2006 m. yra net 42 darbo dienos (iš 260 dienų per visus metus), kurios kai kuriose EEE vietose yra laikomos švenčių dienomis. Esama vieno dešimties dienų laikotarpio, per kurį tėra tik dvi darbo dienos, ir yra trys laikotarpiai, per kuriuos yra tik trys darbo dienos.

4.6.2.1 Reikia siekti pusiausvyros ir sudaryti ūkio subjektams sąlygas deramu laiku pateikti savo protestą be reikalo nevilkinant sutarčių, dėl kurių nekyla jokių sunkumų.

4.6.2.2 Būtų geriausia, jei sustabdymo laikotarpis būtų skaičiuojamas darbo dienomis, tačiau valstybių narių švenčių dienos nesutampa.

4.6.3 Antra, tokiu atveju, kai konkursas vyko tinkamai, konkurso dalyviai tikėtis pranešimo, kuris bet kuriuo atveju kiekvienam iš jų bus siunčiamas asmeniškai; taigi jiems turėtų būti nesunku tuoj pat reaguoti, jei būtų priežasčių tai daryti.

4.6.4 Informuotumo problema paaštrėja tais atvejais, kai sutartis sudaroma tiesiogiai arba pagal vidaus tvarką pasirašoma su išorės subjektu.

4.6.5 Potencialūs konkurso dalyviai gali nežinoti, kad sutartis jau analizuojama, ir bus priklausomi nuo viešo pranešimo, iš kurio apie ją sužinos. Net jeigu per dešimties kalendorinių dienų laikotarpį bus tik vienas savaitgalis ir net aštuonios darbo dienos, laiko vis tiek bus labai mažai, kad būtų galima imtis veiksmų.

4.6.6 Kadangi visi sutaria, kad daugiausia piktnaudžiaujama sutartis sudarant tiesiogiai, reikėtų daugiau dėmesio skirti sustabdymo laikotarpio trukmei bei mechanizmui, kuris užtikrina suinteresuotiems potencialiems konkurso dalyviams galimybę kiek įmanoma anksčiau sužinoti apie siūlomą sutartį. Būtų naudinga pagrįstai prailginti tokio pobūdžio sutartims taikomą sustabdymo laikotarpį, bet ne pasiūlymams, kurie teikiami tinkamai, atsižvelgiant į konkurencingumo sąlygas.

4.6.7 Peržiūros direktyva, žinoma, taikoma tik toms sutartims, kurių vertė yra didesnė nei nustatyta didžiausia riba, tačiau sutartys, kurių vertė yra šiek tiek mažesnė nei nustatyta didžiausia riba ir todėl nepatenkančios į peržiūros direktyvų taikymo sritį, kartais pasiekia vertę, aukštesnę (dažnai net gerokai) nei nustatyta didžiausia riba. Tokios aplinkybės labai dažnai sudaro galimybę piktnaudžiauti.

4.6.8 Reikalavimas skelbti visas sutartis, tarp jų tas, kurių vertė yra daug mažesnė, nei nustatyta didžiausia riba, ir tas, kurios yra skirtos vidaus subjektams, būtų nepamatuotas. Šiame kontekste dar reikia atkreipti dėmesį į tai, kad vidaus subjektų teikiamos paslaugos nepatenka į viešųjų pirkimų reglamentavimo sritį ir šiame kontekste dar iškyla esminis klausimas, kodėl reikia taikyti sustabdymo laikotarpį.

4.6.9 Kad potencialūs suinteresuoti ūkio subjektai galėtų lengvai ir laiku gauti informaciją apie planuojamą sudaryti sutartį, kurios vertė viršija nustatytą ribą (arba galbūt yra didesnė už žemesnę ribą, sudarančią, pvz., 80 proc. nustatytos ribos), būtų naudinga sukurti tik šiam tikslui naudojamą specialų internetinį tinklalapį, kuris priklausytų Komisijai arba būtų jos remiamas. Jei toks tinklalapis būtų sukurtas, juo naudotis būtų privaloma.

4.6.10 Be to, tokia tinklalapyje sukūrus automatinę paieškos programą, kuri teiktų konkurso dalyviams informaciją apie juos galinčius sudominti paskelbtus pranešimus, pranešimai taptų daug veiksmingesni. Jei konkurso dalyviai naudotų šią automatinę paieškos programą, kiekvieną vakarą naršančią po tinklalapį ir pažymintį viską, kas domina narius, padidėtų tikimybė, kad jie laiku sužinos apie planuojamą konkursą, kuriame norėtų dalyvauti.

5. Mokesčiai

5.1 Buvo pasiūlyta, kad konkurso dalyvis, norintis pateikti skundą, turi sumokėti mokestį, nes toks mokestis sustabdytų norinčius teikti nepagrįstus arba taktinio pobūdžio skundus. EESRK nepritaria tokiai priemonei, nes, viena vertus, skundą pateikti ir taip yra brangu, o, kita vertus, peržiūros institucija⁽⁸⁾, kuriai toks protestas yra pateikiamas, gali atmesti nepagrįstai pateiktas paraiškas.

⁽⁸⁾ Peržiūros institucijos apibrėžimo ir jos bei šiame dokumente minimos nepriklausomos institucijos skirtumų ieškokite žodynyje.

5.2 Tose šalyse, kuriose peržiūros institucija neturi teisės atmesti nerimtų skundų, nedidelis mokestis būtų suprantamas, tačiau jis turėtų būti tinkamas, kad neatgrasintų motyvuotai besiskundžiančiųjų ir kartu nebūtų gynybos priemonė perkančiosioms organizacijoms, kurios pažeidė direktyvas.

5.3 Nors tai nėra naujosios direktyvos tema, EESRK pastebėjo, kad kai kurios perkančiosios organizacijos pradėjo reikauti iš konkurso dalyvių, norinčių pateikti paraišką, sumokėti mokestį. EESRK griežtai prieštarauja tokios priemonės įvedimui, kuri ne tik žalinga MVĮ, bet ir gali būti lengvai naudojama diskriminacijai užmaskuoti, o tai prieštarauja Direktyvų idėjai ir nuostatom.

6. Specialių terminų žodynelis

Klasikinė direktyva	Direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo. Taikoma visoms viešosios valdžios institucijoms (centrinėms, regionų, savivaldos ir pan.), išskyrus tas, kurioms taikoma Paslaugų direktyva (žr. toliau).
Paslaugų direktyva	Direktyva 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo. Taikoma visiems šiuose sektoriuose veiklą vykdančioms subjektams neatsižvelgiant į jų nuosavybės — valstybinės ar privačios — pobūdį.
Viešieji pirkimai	Pirkimai, kuriuos vykdo valdžios institucijos (taikydamos klasikinę direktyvą), ir viešųjų paslaugų įmonės (pagal Paslaugų direktyvą).
Peržiūros direktyvos	1991 ir 1993 m. įsigaliojo dvi šiuo metu iš dalies keičiamos direktyvos dėl peržiūros procedūrų taikymo atitinkamai Klasikinei ⁽⁹⁾ ir Paslaugų ⁽¹⁰⁾ direktyvoms. Jos buvo priimtos privalomo vykdymo ir peržiūros aspektui, kurio nebuvo ankstesnėse Klasikinėse direktyvose ⁽¹¹⁾ , numatyti.

⁽⁹⁾ 92/50/EEB, 1992 m. birželio 18 d. (paslaugos), 93/36/EEB (tiekimas) ir 93/36/EEB (darbai), abu dokumentai 1993 m. birželio 14 d.

⁽¹⁰⁾ 93/38/EEB, 1993 m. birželio 14 d.

⁽¹¹⁾ 71/305/EEB, 1971 m. liepos 26 d. (darbai) ir 77/62/EEB, 1976 m. gruodžio 21 d. (tiekimas). Tuo metu paslaugų direktyvos nebuvo.

Naujoji direktyva	Peržiūros direktyvos pakeitimas, kuris yra šios nuomonės tema.	Nepriklausoma institucija	Nepriklausoma institucija yra tokia institucija, kuriai siunčiami skundai, kaip nurodyta Naujosios direktyvos aiškinamojo memorandumo 5 puslapyje, 2 dalies 3 punkte.
Direktyva (-os)	Bet kuri viena arba abi pirmiau minėtos direktyvos, atsižvelgiant į kontekstą.		
Perkančioji organizacija	Perkančioji organizacija (klasikinis sektorius) arba perkantysis subjektas (paslaugų sektorius), kuris dalyvauja direktyvose apsvaistytuose procesuose.	Peržiūros institucija	Teismo arba pusiau teisminė institucija, „nepriklausoma nuo perkančiosios organizacijos“, paskirta nagrinėti skundus ir turinti teisę priimti sprendimą.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Toliau pateiktas skyriaus nuomonės tekstas buvo atmetas, o paliktas — pakeitimas, kurį priėmė asamblėja, tačiau surinko ne mažiau kaip ketvirtadalį visų balsų:

~~„1.2.1 Esant tokiai skaidriai konkurencingumo aplinkai vykdam viešuosius pirkimus, svarbūs kriterijai yra, be jokios abejonės, taupumas ir efektyvumas. Vis dėlto negalima pamiršti, kad viešosios investicijos taip pat yra ekonominės politikos priemonė, o priimant sprendimus, susijusius su Lisabonos tikslais, dar reikia atsižvelgti į užimtumo politikos, socialinius ir aplinkosaugos aspektus. Todėl šis principas taip pat būtų svarbus atliekant peržiūros procedūras.“~~

Balsavimo rezultatai:

78 balsai už punkto išbraukimą, 67 — prieš, 10 — susilaikė.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 92/49/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/83/EB, 2004/39/EB, 2005/68/EB ir 2006/48/EB dėl riziką ribojančio vertinimo tvarkos taisyklių ir vertinimo kriterijų, taikomų akcijų paketų įsigijimui ir didinimui finansų sektoriuje

COM(2006) 507 final — 2006/0166 (COD)

(2007/C 93/05)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. spalio 19 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 92/49/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/83/EB, 2004/39/EB, 2005/68/EB ir 2006/48/EB dėl riziką ribojančio vertinimo tvarkos taisyklių ir vertinimo kriterijų, taikomų akcijų paketų įsigijimui ir didinimui finansų sektoriuje

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2007 m. sausio 10 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Daniel Retureau.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 124 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Komiteto išvados ir rekomendacijos

1.1 Išsamaus kriterijų sąrašo sudarymo ir reikalaujamos informacijos skaidrumo principas turi būti remiamas. Taip visose valstybėse narėse būtų sukurtos suderintos, ar netgi vienodos taisyklės, tačiau jos būtų taikomos tik tarpvalstybinėms operacijoms, susijusioms su akcijų paketų įsigijimu ir didinimu finansų (bankininkystės, draudimo ir vertybinių popierių) sektoriuose.

1.2 Siūloma tvarka būtų greitesnė ir skaidresnė, užtikrintų vienodą požiūrį į įmones bei investuotojus ir teisinį apibrėžtumą; todėl valstybės narės turėtų suderinti savo taisykles taikomas tarpvalstybiniais sandoriams siekiant nustatyti vieningas taisykles, visoms tokio pobūdžio operacijoms.

1.3 Informacija, įvertinta kaip neišsami, gali tapti pagrindu atmeti pranešimą; todėl prašant suteikti papildomos informacijos turėtų būti laikomasi iš anksto sudaryto sąrašo ir nenustatomos papildomos sąlygos; jeigu visi sąraše išvardyti reikalavimai įvykdomi, šie prašymai neturėtų būti laikomi pretekstu nepagrįstam sprendimui atmeti pranešimą.

1.4 Suinteresuotiesiems investuotojams turėtų būti suteikta galimybė prašyti nustatyti papildomą terminą tam tikrai papildomai informacijai pateikti (bendrovėms, turinčioms daug filialų ir akcijų paketų, tvarkyti tokius reikalus gali būti sudėtinga). Vadovaujantis bendrais direktyvomis nustatytais priežiūros principais, buveinės valstybės narės priežiūros principas turėtų būti taikomas ir įvertinant siūlomo pirkėjo reputaciją. Todėl pirkėjai, kurie jau buvo įvertinti vienoje iš valstybių narių, ir kurių reputaciją buvo įvertinta teigiamai, kaip, pavyzdžiui, įmonių, turinčių buveinę ES, atveju, neturėtų būti įvertinami dar kartą, jei nėra pateikta naujų duomenų.

1.5 Gali paaiškėti, kad Komisijos pasirinktas metodas jį taikant praktikoje yra nepakankamai lankstus, kadangi tikrovė būna daugiau ar mažiau sudėtinga, o kiekvienas atvejis — ypatingas.

1.6 Skubus vertinimas gali pasirodyti esąs paviršutiniškas; Komisijos kontrolė neturėtų apsiriboti tik atmetimo atvejų tikrinimu, kartais ji turėtų atlikti apklausą, siekiant įvertinti, ar direktyva teisingai taikoma valstybėse narėse.

2. Komisijos pasiūlymai

2.1 Tai direktyva, iš dalies keičianti finansinių priemonių rinkų direktyvą ir keletą sektorių direktyvų, susijusių su riziką ribojančiu leidimu įsigyti ar padidinti finansų sektoriaus (draudimo ir perdraudimo, kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektų (KIPVPS) valdymo įmonių) ir kitų reguliuojamų rinkų subjektų akcijų paketus.

2.2 Pasiūlymu iš dalies keisti finansų direktyvas (finansinių priemonių rinkų direktyvą, Tarybos direktyvą 92/49/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/83/EB, 2004/39/EB, 2005/68/EB ir 2006/48/EB) dėl riziką ribojančio vertinimo tvarkos taisyklių ir vertinimo kriterijų, taikomų akcijų paketų įsigijimui ir didinimui finansų sektoriuje, siūlomos naujosios taisyklės, kuriomis siekiama supaprastinti ir padaryti aiškesniu riziką ribojančio leidimų išdavimo susijungimams ir akcijų paketų įsigijimui finansinių paslaugų sektoriuje procesą. Šiuo projektu skatinama ir supaprastinama tarpvalstybinė konsolidacija, tokiu būdu priešinantis numanomai tam tikrų šalių kontrolės institucijų, įtariamų valstybės interesų vardu stabdant tarpvalstybinius susijungimus, elgsenai.

2.3 Naujosiomis taisyklėmis siekiama Europos Sąjungoje įdiegti suderintą reguliuojamų finansų įmonių susijungimo bei akcijų paketų įsigijimo skubaus ir skaidraus riziką ribojančio įsigijimo procesą. Dabar galiojantis trijų mėnesių vertinimo laikotarpis sutrumpėtų iki trisdešimties darbo dienų, skaičiuojant nuo prašymo gavimo, bet jeigu kompetentinga valdžios institucija nuspręstų, kad pateikti ne visi reikiami dokumentai, šis laikotarpis galėtų būti pratęstas dešimčia dienų prašymui papildyti. Taisyklės turi būti taikomos ir potencialiems pirkėjams, kuriems taikomi ne ES teisės aktai, planuojantiems įsigyti Sąjungoje esančių įmonių akcijų arba padidinti jų skaičių.

2.4 Pasiūlymu siekiama neleisti, kad riziką ribojantys leidimai būtų naudojami kaip kliūtys tarptautinei konsolidacijai. Dabartinės teisės normas finansų institucijos ir investicinės įmonės taiko tiek šalies, tiek tarpvalstybinėms operacijoms. Kompetentingoms valdžioms institucijoms šiuo metu skiriami trys mėnesiai įvertinti įsigijimo pasiūlymą. Jos gali pareikšti prieštaravimą įsigijimui, jeigu, „atsižvelgdamos į būtinybę užtikrinti patikimą ir riziką ribojantį atitinkamos įmonės valdymą, jos laiko pirkėją esant netinkamą“.

2.5 Valstybėms narėms ir jų kompetentingoms institucijoms buvo paliekama nemažai laisvės plačiai interpretuoti šį vienintelį vertinimo kriterijų ir pritaikyti, varžyti ar atmesti siūlomą įsigijimą, vadovaujantis tik savo gera valia, kadangi nebuvo nustatyti konkretūs kriterijai.

2.6 Pateikiamas išsamus vertinimo kriterijų sąrašas. Pagrindinė taisyklė — kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, veikiantis vienas ar kartu, privalo informuoti kompetentingas valdžios institucijas apie savo ketinimus atitinkamos įmonės atžvilgiu:

- įsigyti 10 proc. ar daugiau draudimo bendrovės akcijų paketo arba balsavimo teisių (arba mažesnę jo dalį, kuri leistų daryti reikšmingą įtaką draudiko valdymui), arba
- padidinti valdomą akcijų paketą tiek, kad turima balsavimo teisių arba kapitalo dalis pasiektų ar viršytų 20 proc., 30 proc. (anksčiau buvo 33 proc.), 50 proc. ar daugiau,
- arba įsigyti visas draudimo bendrovės akcijas. Projekte apibrėžti aiškūs kriterijai, kuriais remdamosi kompetentingos valdžios institucijos turės įvertinti siūlomo pirkėjo tinkamumą ir siūlomo įsigijimo finansinį patikimumą.

2.7 Su šiais kriterijais bus supažindinti visi rinkos dalyviai ir jie bus vienodai taikomi visose valstybėse narėse. Todėl kompetentinga valdžios institucija turės atsižvelgti tiksliai į:

- galimo pirkėjo reputaciją: direktyvos projekto preambulėje nurodoma, kad reikia tikrinti, ar yra abejonių dėl siūlomo pirkėjo patikimumo ir profesinės kompetencijos (pvz., atsižvelgiant į verslo tvarkymą praeityje), ir ar šios abejonės turi pagrindo;
- kandidatas laikomas ypač patikimu, jeigu jis nėra kita reguliuojama finansų įstaiga ar investicinė įmonė;
- bet kokio asmens, kuris vadovaus draudimo įmonės verslui po siūlomo įsigijimo, reputaciją ir patirtį;
- siūlomo pirkėjo finansinį patikimumą, ypač verslo, kurį jis plėtoja ir kurį numato plėtoti draudimo įmonėje, kurioje siekia įsigyti akcijų paketą, atžvilgiu;
- tai, ar draudimo įmonė ir toliau vykdys riziką ribojančio vertinimo taisyklių nustatytus išpareigojimus ir Europos Sąjungoje galiojančius mokumo reikalavimus;

— tai, ar esama tinkamo pagrindo įtarti, kad, siekiant įgyvendinti siūlomą įsigijimą, vykdomas, įvykdytas ar buvo bandomas įvykdyti pinigų plovimas ar teroristų finansavimas arba kad siūlomas įsigijimas gali padidinti tokios elgsenos pavojų;

— kompetentinga institucija, gavusi pranešimą, turi per dvi darbo dienas raštu pranešti apie tai siūlomam pirkėjui;

— tada kompetentingai institucijai skiriama ne daugiau kaip trisdešimt darbo dienų nuo pranešimo gavimo rašytinio patvirtinimo dienos („vertinimo laikotarpis“) įsigijimo projektui įvertinti. Vertinimo laikotarpis gali būti pratęstas iki ne daugiau kaip penkiasdešimties darbo dienų, jeigu siūlomas pirkėjas nepriklauso Bendrijos jurisdikcijai ir yra trečiojoje šalyje, kurioje esama teisinių kliūčių perduoti būtiną informaciją.

— prireikus, kompetentinga institucija gali paprašyti pirkėjo suteikti tam tikrą papildomą informaciją. Laukiant, kol bus pateikta prašoma informacija, vertinimo laikotarpis sustabdomas ne ilgiau kaip 10 darbo dienų.

2.8 Jei kompetentingos institucijos teikia tolesnius prašymus suteikti informacijos, vertinimo laikotarpis daugiau nebegali būti stabdomas.

2.9 Vertinant apsiribojama klausimais, susijusiais su rizikos ribojimu ir kova su pinigų plovimu. Kompetentingos valdžios institucijos negalės laisvai nustatyti jokių išankstinių sąlygų dėl privalomo įsigyti akcijų paketo lygio ar vertinti įsigijimo rinkos ekonominių poreikių atžvilgiu. Konkurencingi pasiūlymai dėl to paties objekto įsigijimo turės būti vertinami nediskriminuojančiai.

2.10 Remdamasi projektais, Komisija galės paprašyti kompetentingų institucijų išdėstyti bet kokio sprendimo suteikti ar atsakyti išduoti leidimą motyvus bei pateikti dokumentų, kuriais jos pagrindė savo vertinimą, kopijas.

2.11 Be to, Komisijai bus patikėta, naudojantis turimomis įgyvendinimo priemonėmis, siūlyti ir priimti sprendimus dėl vertinimo kriterijų, būtinų siekiant atsižvelgti į rinkos raidą ir užtikrinti vienodą jų taikymą Europos Sąjungoje.

3. Komiteto pastabos

3.1 **Dėl formos:** logiška iš dalies keisti direktyvas viena ar keletu direktyvų; logiška ir tai, kad direktyva, kuria jos keičiamos, turėtų tą patį teisinį pagrindą kaip ir direktyvos, kurias ji iš dalies keičia.

3.2 Dėl turinio:

3.2.1 Išsamaus kriterijų sąrašo sudarymo ir reikalaujamos informacijos skaidrumo principas turi būti remiamas. Taip visose valstybėse narėse būtų sukurtos suderintos ar netgi vienodos taisyklės siekiant palengvinti vykdyti tarpvalstybines operacijas.

3.2.2 Siūloma tvarka būtų greitesnė ir skaidresnė, užtikrintų vienodą požiūrį į įmones bei investuotojus ir teisinį apibrėžtumą; jos galėtų būti nesilaikoma tik vienu atveju, aiškiai apibrėžtomis aplinkybėmis, o sprendimų priėmimo procesas vietoj Bendrijos masto operacijoms skiriamų dvylikos ar trylikos savaičių blogiausiu atveju sutrumpėtų iki šešių.

3.2.3 Po šių pastabų Komitetas taip pat primena, kad, pasak specialistų, šiek tiek daugiau nei viena iš dviejų susijungimo arba išsigijimo operacijų baigiasi nesėkmingai, kad dažniausiai pervertinamos numatomų sinergių galimybės ir kad bankininkystės sektorius po tokios operacijos netenka apie 5-10 proc. banko klientų.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Nuostatos, susijusios su vertinimo laikotarpio sustabdymu ir jų sąsaja su papildomos informacijos teikimu, turėtų būti tikslesnės; informacijos nepakankamumas gali būti sprendimo dėl pranešimo atmetimo priežastimi; tokie prašymai suteikti papildomos informacijos negali tapti pretekstu nepagrįstam sprendimui atmesti pranešimą; prašymais pateikti papildomą informaciją neturėtų būti peržengiamos iš anksto sudaryto sąrašo ribos ar nustatoma papildomų sąlygų. Dėl to suinteresuotieji investuotojai turėtų turėti galimybę prašyti skirti papildomą laikotarpį tam tikrai papildomai informacijai pateikti (bendrovėms, turinčioms daug filialų ir akcijų paketų, tvarkyti tokius reikalus gali būti sudėtinga).

4.2 Skubus vertinimas gali pasirodyti esąs paviršutiniškas; Komisija neturėtų apsiriboti tik tikrindama atvejus, kai pasiūlymai atmetami, ir kartais atlikti apklausas. Beje, apie dalinio pakeitimo projektus atsargiai kalba Europos finansinių paslaugų reguliavimo komitetas (Europos bankų priežiūros komitetas, Europos draudimo ir darbuotojų pensijų kontrolės komitetas ir Europos kilnojamojo turto rinkos reguliavimo komitetas). Jų

nuoagastavimai susiję su vertinimo termino sutrumpinimu, vertinimo kriterijų sąrašo ribotumu, buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės kontrolės institucijų bendradarbiavimu ir Komisijos įgaliojimu pakartotinai apvarstyti sprendimą (rezultatas *a priori* būtų neigiamas).

4.3 Komisijos pasirinktas metodas, kurį sudaro keletas siūlomų išsamių administracinių procedūrų (pvz., 1) nustatoma taisyklė, kad gavusi prašymą valstybės narės kompetentinga institucija privalo apie jį raštu patvirtinti per dvi darbo dienas nuo prašymo gavimo vietoj šiuo metu valstybėse narėse taikomo principo, pagal kurį toks patvirtinimas numatytas nuo pristatymo momento²⁾ laikotarpio, per kurį kompetentinga institucija privalo išnagrinėti prašymą, pradžia apibrėžiama ne kaip prašymo gavimo data, bet skaičiuojama nuo patvirtinimo apie prašymo gavimą datos), jį taikant praktikoje pasirodė nepakankamai lankstus, kadangi faktinės aplinkybės yra daugiau ar mažiau sudėtingos, o kiekvienas atvejis — ypatingas. Tai gali sukelti sunkumų siekiant svarbiausio direktyvos tikslo — „pasiekti kur kas didesnę teisinę priežiūros institucijų patvirtinimo tikrumą, aiškumą ir skaidrumą“.

4.3 Vadovaujantis bendrais direktyvomis nustatytais priežiūros principais, buveinės valstybės narės priežiūros principas turi būti taikomas ir įvertinant siūlomo pirkėjo reputaciją. Todėl pirkėjai, kurie jau buvo įvertinti vienoje iš valstybių narių, ir kurių reputaciją buvo teigiamai įvertinta, kaip, pavyzdžiui, įmonių, turinčių buveinę ES, atveju, neturėtų būti įvertinami dar kartą, jei nėra pateikta naujų duomenų. Todėl, kompetentinga institucija, kuri kontroliuoja atitinkamą įmonę, neturėtų priešrauti siūlomam išsigijimui dėl nepakankamo siūlomo pirkėjo ar jo veiklos patikimumo, jei siūlomas pirkėjas yra įmonė, kurią jau įvertino kitos valstybės narės kompetentinga institucija, su kuria pirmiau minėta institucija turėtų konsultuotis. Reikėtų kiek įmanoma vengti padėties, kuri susidarytų, kai ta pati įmonė būtų nevienodai įvertinta skirtingų kompetentingų nacionalinių institucijų.

4.4 Komitetas pritaria siūlomiems pakeitimams ir mano, kad, remiantis patirtimi, Komisijos vykdomosios galios ir kontrolė turėtų padėti vienodai taikyti kriterijus ir, prireikus, tam tikrus kriterijus patikslinti ir peržiūrėti tam tikrus sprendimus.

2007 m. sausio 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendrosios rinkos peržiūros

(2007/C 93/06)

Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja Margot Wallström 2006 m. spalio 5 d. paprašė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pateikti tiriamąją nuomonę dėl *Bendrosios rinkos peržiūros*.

EESRK biuras pavedė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 432-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 17 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė Bryan Cassidy ir priėmė šią nuomonę 136 nariams balsavus už, 42 — prieš ir 9 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK norėtų, kad toliau nurodytos priemonės taptų Komisijos bendrosios rinkos prioritetų dalimi.

1.1.1 Siekiant įveikti likusias kliūtis ir sukurti bendrąją rinką, reikia užtikrinti pusiausvyrą tarp ekonomikos dinamikos, socialinio matmens ir tvaraus vystymosi. Sukurti bendrąją rinką bus įmanoma tik tada, kai visi piliečiai — darbdaviai, darbuotojai, vartotojai ir kt. — bus tuo suinteresuoti. Bendroji rinka turėtų būti naudinga kiek galima daugiau asmenų, o pralaimėjusiems turi būti numatytos kompensacinės priemonės. Visuomenės abejojimą Europa galima įveikti tik jei politikai spręs skubius piliečių reikalus. Vien bendravimo nepakaks.

1.1.2 Kad būtų įveikti globalizacijos iššūkiai — pasaulinė konkurencija, augimo ir užimtumo užtikrinimas, būtinos infrastuktūros sukūrimas, klimato kaita, energijos tiekimo užtikrinimas, didėjantis finansinių rinkų poveikis bendrai ekonomikai — ir pasinaudota jos teikiama galimybėmis, būtina išnaudoti visą bendrosios rinkos potencialą. Todėl liberalizavimą ir konkurenciją skatinančios priemonės turi būti papildomos gretutinėmis, į augimą ir užimtumą orientuotomis makroekonomikos politikos priemonėmis bei priemonėmis, skirtomis sukurti žiniomis grindžiamą visuomenę, kadangi bendras Europos Sąjungos tikslas yra gerinti jos tautų gyvenimo ir darbo sąlygas (Romos sutarties preambulėje nurodytas tikslas, kuris kartojamas visuose vėlesniuose dokumentuose). Tai labai padės kuriant bendrąją rinką.

1.1.3 Europa turi daugiau investuoti į švietimą, mokymą ir mokslinius tyrimus nacionaliniu ir Europos lygiu. Investicijos į švietimą, mokymą ir mokslinius tyrimus yra būtinybė, o ne prabanga Europai. Todėl prioritetas — Europos mokslinių tyrimų erdvės sukūrimas ir mokymosi visą gyvenimą įgyvendinimas.

1.1.4 Pasitikėjimas ES mokslinių tyrimų politika sumažėjo dėl pakartotinių nesėkmių įvedant Bendrijos patentą. Atsižvelgiant į tai, kad per priimtina terminą nebuvo galima pasiekti susitarimo dėl šios priemonės nustatymo, kuri yra labai svarbi žiniomis grindžiamai ekonomikai, kurios ES atkakliai siekia, mes dabar turėtume rimtai apsvarstyti, ar tikslinga šią priemonę nuo pat pradžių taikyti visoms ES valstybėms narėms, jei vis nepavyks rasti vieningo sutarimo (¹).

1.1.5 Be patentų svarbos ir su intelektine nuosavybe susijusių klausimų, EESRK mano, kad ekonominės žvalgybos klausimas taip pat turėtų būti nagrinėjamas ES lygiu. Šiuo požiūriu, EESRK nori žinoti, ar neturėtų būti imamasi veiksmų tarp ekonominių

subjektų sustiprinti Europos tinklų ir informacijos apsaugos agentūros (ETIAA) (²) vaidmenį ir pabrėžti jos svarbą, siekiant padėti išsaugoti ES įmonių konkurencingumą ir užkirsti kelią slaptų duomenų, susijusių su gamybos procesais, moksliniais tyrimais ir naujovėmis, „nutekėjimui“ konkurentams už ES ribų.

1.1.6 Kalbant apie transatlantinius santykius, Komisija ir Taryba turėtų griežčiau reikalauti Jungtinių Valstijų laikytis nediskriminavimo principo. Abi institucijos turėtų pasisakyti už tai, kad būtų panaikintas JAV užsienio investicijų komitetas (angl. CFIUS), įkurtas prieš daugiau kaip 30 metų, siekiant analizuoti ir, prireikus, uždrausti užsienio investicijas į Amerikos įmones remiantis vieninteliu niekur kitur neapibrėžtu „nacionalinio saugumo“ kriterijumi. Be to, komercinės bylos, kuriose sprendžiamos užsienio ir Amerikos įmonių ginčai, visuomet baigiasi pastarųjų naudai.

1.1.6.1 Jei neįmanoma užtikrinti nediskriminavimo vykstant įmonių susijungimui, jas išsigyjant ar vykdant komercinę veiklą, JAV turėtų rimtai apsvarstyti galimybę tokias bylas perduoti PPO ginčų sprendimo sistemai arba sukurti į JAV užsienio investicijų komitetą panašų mechanizmą. Šių principų turėtų būti laikomasi ir palaikant ryšius su kitais JAV partneriais.

1.1.7 Geresnis reglamentavimas gali sukurti paprastesnes sąlygas verslui ir didesnę skaidrumą piliečiams ir vartotojams. Tačiau rengiant mažiau norminių teisės aktų nebūtinai atsiras geresnė reguliavimo sistema. EESRK taip pat pritaria teisinėms priemonėms svarbiose srityse, tokiose, kurioms taikomi būtiniausių sveikatos apsaugos ir saugos standartų teisės aktai tais atvejais, kai nacionalinių teisės aktų nepakanka.

(¹) OLC 185, 2006 8 8.

(²) Daugiau informacijos galima rasti: www.enisa.europa.eu.

1.1.8 Kolektyvinės sutartys tarp socialinių partnerių, kurie yra ypač svarbūs priimant politinius sprendimus daugelyje valstybių narių, taip pat gali padėti formuoti politiką ir Europos lygiu užtikrinti pritarimą priemonėms. Tačiau, kad taip atsitiktų, abi socialinio dialogo šalys turi būti tam pasirengusios.

1.1.9 Europos Komisija ir valstybės narės išpareigojo iki 2012 m. sumažinti administracinę bendrovių našą 25 proc. Tačiau EESRK mano, kad šis pažadas yra pernelyg bendro pobūdžio ir turi būti patikslintas. Kol nebus priimtas geriau apgalvotas metodas, nesugebėjimas įvykdyti duotą pažadą tik dar labiau sumenkins pasitikėjimą.

1.1.10 Norminių teisės aktų taikymas tam tikrais atvejais gali sukurti aiškesnę teisinę aplinką ir padėti siekiant suderinamumo.

1.1.11 Bendroji rinka remiasi profesinės kvalifikacijos ir diplomų abipusiu pripažinimu, pavyzdžiui, akušerių, kurios, nepaisant Europos direktyvų, šia nuostata pasinaudoti negalėjo.

1.1.12 EESRK primena, kad 27 valstybių narių didesnis teisės aktų suderinimas, kad ir koks sunkus būtų šis procesas, yra svarbi bendrosios rinkos dalis.

1.1.13 Su socialiniais partneriais turėtų būti tariamasi visais etapais, kad per protingą laikotarpį būtų užtikrintas reikaujamas administracinio supaprastinimo ir geresnio reglamentavimo lygis. Svarbu pasiekti apčiuopiamus rezultatus šioje srityje, jeigu Europa nenori toliau prarasti savo piliečių pasitikėjimo.

1.1.14 EESRK norėtų spartesnės pažangos gerinant bendrąją paslaugų rinką. Priešingu atveju nebus galima teigti, kad vidaus rinka sukurta. Komitetas pritaria Europos Parlamento pateiktiems Paslaugų direktyvos pakeitimams, kurie didžiąja dalimi sutampa su jo pasiūlymais. Keletą punktų dar reikėtų paaiškinti ir patobulinti, pavyzdžiui, visuotinės svarbos paslaugų srityje. Europos Parlamentui priėmus Paslaugų direktyvą, įmonės gali tikėtis realios naudos iš įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas per sieną.

1.1.15 Finansinių paslaugų srityje ⁽³⁾ EESRK ragino energingai imtis konsolidavimo, tačiau vengti perteklinio reglamentavimo; tačiau, jis taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad tai turi vykti Lisabonos strategijos dvasioje atsižvelgiant į konkrečius Europos socialinio modelio ypatumus. Tai taip pat taikoma ir tokių paslaugų teikimui kitose šalyse (pvz., akcijų prekyba ir papildomos teisės gauti pensiją) bei pagrindinėms finansinėms paslaugoms, tokioms, kaip visiems žmonėms suteikta galimybė turėti sąskaitą banke. Atsižvelgiant į didėjantį finansinių operacijų poveikį ekonomikai, dinamiškoms ir kūrybiškoms naujovėms šioje srityje (tokioms kaip rizikos draudimo fondai ir privataus kapitalo fondai), reglamentuojant šį sektorių turi būti atsižvelgta į iš to kylančią sisteminę riziką ir pasekmes tikrajai

ekonomikai, ir sukurtos sąlygos, leidžiančios išvengti priešingų rezultatų. EESRK primygtinai ragina Komisiją kaip galima anksčiau pateikti teisės aktų nuostatų, skirtų skatinti institucinius investuotojus teikti informaciją apie jų investicijų ir balsavimo politiką, projektą. Toks teisės aktų projektas atitiktų Komisijos veiksmų planą, skirtą atnaujinti įmonių teisę ir valdymą.

1.1.16 Mokesčių politikos priemonės — jei jas galima priimti Europos lygiu — turi padėti kurti bendrąją rinką, atsižvelgiant į pirmiau minėtą pusiausvyrą tarp ekonomikos dinamikos, socialinio matmens ir tvaraus vystymosi. Tai taip pat apima mokesčių pagrindo įmonių apmokestinimui suderinimą ir dvigubo apmokestinimo vengimą. Bendrojoje rinkoje neturi būti dvigubo apmokestinimo.

1.1.17 EESRK taip pat prašo Komisijos išanalizuoti bendrajai rinkai nustatytus apribojimus, kuriems pritaria valstybės narės, valstybės įstaigos ir profesinės grupės ⁽⁴⁾.

1.1.18 Svarbiausias klausimas yra susijęs su gaminio, pavyzdžiui, draudimo produktų, koncepcija, kuriai itin didelį poveikį daro vietos teisiniai ir mokesčių ypatumai. Taip būna privalomojo draudimo, o taip pat daugelio kitų esminių draudimo produktų atvejais, pavyzdžiui, siūlant sprendimus tokiems klausimams spręsti: draudimą nuo gamtinių nelaimių įtraukti į draudimą nuo gaisro arba draudimą nuo teroro aktų į bendrą draudimą.

1.1.19 Viena iš kliūčių, trukdančių kurti bendrąją rinką, yra nemenki apribojimai, taikomi laisvam darbuotojų judėjimui. EESRK ragina valstybes nares, kurios trukdo laisvai judėti, pašalinti darbuotojų judumo kliūtis. Laisvas asmenų judėjimas yra vienas svarbiausių bendrosios rinkos aspektų, o judumas taip pat labai domina darbuotojus.

1.1.20 Nepanašu, kad MVĮ gavo didelę naudą iš bendrosios rinkos, palyginti su ta, kurią jos galėjo gauti. Didelės kliūtys, trukdančios prekybai paslaugomis ES, nulėmė, kad prekyba paslaugomis sudaro tik 20 proc. visos prekybos Europoje. Paslaugų direktyva turėtų gerokai padidinti verslo ir užimtumo galimybes, pirmiausia taikant siūlomą patikrinimo mechanizmą ir vieną kontaktinę instituciją užsienio paslaugų teikėjams.

1.1.21 Viešųjų pirkimų skaidrumas ir atvirumas yra gyvybiškai svarbus vidaus rinkos veikimui. Kalbant apie priemones, kurių buvo imtasi, 2004 m. priėmus viešųjų pirkimų teisės aktų paketą, svarbiausia, kad vadinamą „žalos atlyginimo“ direktyvų dabartinė peržiūra vyksta skubiai. Neturėtų būti leista sumenkinti Komisijos pasiūlymų dėl reformos, ypač kalbant apie pakankamai ilgą laikotarpį nuo sprendimo sudaryti sutartį iki sutarties pasirašymo ir kalbant apie pasekmes, kai sutartis tampa negaliojanti, jeigu nepatenkinami tam tikri skelbimo kriterijai.

⁽³⁾ Nuomonė dėl baltosios knygos dėl finansinių paslaugų politikos, OL C 309, 2006 12 16.

⁽⁴⁾ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo, OL L 255, 2005 9 30.

1.1.22 Šiuo metu su valstybės ir privataus sektoriaus suinteresuotais subjektais vyksta aktyvios konsultacijos dėl rinkos atvėrimo viešųjų pirkimų srityje, ir dėl pasirinkto metodo išsąskaita labai skirtingų nuomonių. Atveriant viešųjų užsakymų rinką privaloma atsižvelgti į įvairius svarbius aspektus, pavyzdžiui, užimtumas, svarstymai socialinių reikalų ir aplinkos srityse, kurie šiame procese yra tokie pat svarbūs.

1.1.23 SOLVIT ginčų sprendimo tinklas veikia patenkinamai ir galėtų tobulai padėti įveikti teises kliūtis (dažnai dėl to, kad neteisingai taikomos nuostatos, nes trūksta informacijos, pareigūnai nepakankamai parengti ir dėl protekcionizmo), tačiau akivaizdu, kad šalių sostinėse reikia daugiau išteklių ir darbuotojų. Turėtų būti surengta struktūruota informavimo kampanija, kad MVĮ daugiau sužinotų apie šį mechanizmą ir jo galimybes.

1.1.24 EESRK parengė išsamų bendrosios rinkos kliūčių katalogą ⁽⁵⁾, kad būtų realistiškai suvoktos reguliavimo problemos, kurios vis dar trukdo baigti kurti Europos vidaus rinką. Kliūtys ne visuomet būna sukurtos valdžios.

1.1.25 EESRK, kartu su Europos Komisija, atsižvelgdami į 2003 m. Tarpinstitucinį susitarimą rengia duomenų bazę (PRISM II), kad nustatytų ES bendro reguliavimo ir saviregulavimo iniciatyvas ⁽⁶⁾. Komisija ir valstybės narės kviečiamos pasinaudoti EESRK, ypač Bendrosios rinkos observatorijos (BRO) narių, žiniomis. BRO kiekvienais metais įvairiose valstybėse narėse rengia viešuosius klausimus, kuriuose ypatingas dėmesys skiriamas užimtumo klausimams naujose valstybėse narėse.

1.1.26 Atsižvelgdamas į savo sukauptą patirtį ir atstovaujamąjį pobūdį, EESRK mano, kad jis galėtų dalyvauti rengiant poveikio įvertinimus, kuriuos Komisija ketina rengti sistemingai. Labai svarbu, kad teisės akto projektas atspindėtų nuomonių įvairovę ir būtų kaip galima nuodugniau ir objektyviau pagrįstas. Pateikiant poveikio įvertinimus visų pirma EESRK ir suteikiant jam galimybę pareikšti pastabas dėl šių įvertinimų prieš juos išsiunčiant Europos institucijoms, būtų įmanoma, vadovaujantis „Partnerystės Europos atnaujinimo vardan“ dvasia, užtikrinti daug tvirtesnę pritarimą ES teisėkūros iniciatyvoms ⁽⁷⁾.

1.1.27 Galiausiai, kuriant vidaus rinką pirmenybė turėtų būti teikiama bendrosios rinkos naudos vartotojams propagavimui ir raginimui ją pasinaudoti.

2. Įžanga

2.1 Ši nuomonė rengiama remiantis Europos Komisijos pirmininko pavaduotojos Margot Wallström 2006 m. spalio 5 d. prašymu, pateiktu Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui parengti tiriamąją nuomonę.

2.2 Komiteto buvo paprašyta apsvarstyti Europos Komisijos nustatytus prioritetus, siekiant prisidėti prie 2007 m. pavasario

Vadovų Tarybos susitikimui teiktino pranešimo ir pagaliau prie galutinio pranešimo.

2.3 Atsižvelgiant į įtemptą Komiteto darbotvarkę, buvo nuspręsta dėmesį skirti keletui pagrindinių temų ir nustatyti keletą svarbiausių sričių, kuriose, Komiteto nuomone, tolesnė pažanga yra pageidaujama.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Pradinė mintis, susijusi su bendrąja rinka, buvo siekis įvairiausių nacionalinius norminius aktus pakeisti vienu ES norminių teisės aktų paketu ir sudaryti vienodas sąlygas, kurios leistų Europos ekonomikai realizuoti visas savo galimybes. Iš tikrųjų, EB norminiai teisės aktai pernelyg dažnai suvokiami kaip nacionalinių norminių teisės aktų priedas, o ne jų pakaitalas.

3.2 Veiksny, kurio svarba išaugo, yra globalizacija, kuri kartu yra ir problema, ir galimybė. Problemas galima įveikti tik panaudojus visą bendrosios rinkos potencialą.

3.3 Atsižvelgdamas į tai, EESRK pritaria Europos Komisijos ketinimui parengti naują politikos darbotvarkę, pagrįstą nauja partneryste, kurioje institucijos kartu dirbs veiksmingiau. Pagal šią bendrą darbotvarkę nacionalinė, regioninė ir vietos valdžia taip pat turėtų prisiimti atsakomybę už rezultatų siekimą ir Europos priartinimą prie savo piliečių.

3.4 Reikia pasipriešinti požiūriui, kad daugiau teisės aktų reikšia „daugiau Europos“. Ar tai veiksmingiausios priemonės norimam galutiniam tikslui pasiekti? Alternatyvų teisės aktams, pavyzdžiui, geriausia bendro ir saviregulavimo iniciatyvų praktika arba kolektyvinės sutartys, skatinimui turėtų būti teikiama svarba ir raginama plačiau tokią praktiką taikyti, tuo pačiu metu nepamirštant socialinio dialogo — kurį Sutartis ragina Komisiją skatinti, — tęsimo siekiant pasirašyti kolektyvines sutartis.

3.5 Tačiau veiksmingas poveikio vertinimo, vertinimų ir viešų konsultacijų taikymas ir jų kokybė turėtų būti geriau užtikrinta teisėkūros ir politikos formavimo metu (ar teisės aktai pateikiami tokie, kaip planuota? Jeigu ne, tai kodėl?). Šioje srityje Komitetas taip pat parengs tiriamąją nuomonę „Kokybės standartai socialinio poveikio įvertinimo turiniui, procedūroms ir metodams socialinių partnerių ir kitų pilietinės visuomenės dalyvių požiūriu“ (vert. pastaba — pavadavimo vertimas neoficialus).

3.6 Bendroji rinka kai kuriose srityse buvo sėkmingai sukurta ir turėjo poveikį daugeliui vartotojų (pvz., produktų sauga arba pardavimo garantijos), nors pažanga kitose srityse buvo lėta arba galutiniai vartotojai jos nepajuto iš viso (pvz., finansinių paslaugų arba Bendrijos patento srityse).

⁽⁵⁾ EESRK Bendrosios rinkos observatorija (BRO) parengė išsamų kliūčių katalogą, kurį galima rasti BRO svetainėje http://eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽⁶⁾ Šią duomenų bazę 2007 m. pirmame pusmetyje bus galima rasti Bendrosios rinkos observatorijos (BRO) svetainėje (http://eesc.europa.eu/smo/index_en.asp).

⁽⁷⁾ Žr. pavyzdžiui. OL C 221, 2005 9 8.

3.7 Darbo vietų kūrimas ir darbuotojų judumas yra vieni svarbiausių bendrosios rinkos tikslų, o mokymo ir švietimo programos turėtų būti labiau orientuotos sąlygų „žiniomis pagrįstai ekonomikai“ sudarymo link. Tačiau bendrosios rinkos sukūrimas pats savaime neišspręs Europos darbo rinkos problemų: reikės papildomų iniciatyvių priemonių.

3.8 Pasiūlymai dėl įstatymo galią turinčių teisės aktų turėtų būti lengvai suprantami ne tik įstatymų leidybos institucijoms, bet ir galimiems galutiniams naudotojams. Tokios pačios nuostatos turėtų būti laikomasi ir norminių teisės aktų atvejais.

3.9 Didesnis prioritetą turėtų būti teikiamas geresniam reglamentavimui. EESRK jau ne vienoje nuomonėje užsiminė apie tai ⁽⁸⁾. Yra nemažai įrodymų tiek iš pačios Komisijos konsultavimosi, tiek iš valstybių narių, kad nacionalinės administracijos, įgyvendindamos direktyvas nacionalinėje teisėje, dažnai jas padaro pernelyg sunkiai įgyvendinamas (t. y. perteklinis reguliavimas). Dėl tokios padėties labiau kenčia MVĮ nei didelės bendrovės. MVĮ savininkai dažnai turi vykdyti visas užduotis, kurias didelės bendrovės gali pavesti atlikti specialistams.

3.10 Geresnis įgyvendinimas ir vykdymas sudaro bendrosios rinkos veikimo prielaidą. EESRK nuomonėje dėl ES ir nacionalinių administracijų praktikos ir sąsajos ⁽⁹⁾ atkreipiamas dėmesys į dabartinius trūkumus:

- kai kuriose valstybėse narėse pareigūnų, dalyvaujančių derybose Briuselyje, ryšiai su tais, kurie atsakingi savo valstybėse narėse, nėra glaudūs;
- kitose valstybėse narėse kyla sumaištis, nes daug įvairių valdžios padalinių derasi dėl skirtingų kurios nors direktyvos aspektų ir todėl suinteresuota valdžia ne visuomet turi nuoseklią poziciją.

3.11 Geresnis įgyvendinimas ir vykdymas užtikrina, kad bus išvengta bendrosios rinkos suskaldymo.

3.12 Akivaizdu, kad darnos trūksta nacionalinėse administracijose, o Europos Sąjungai efektyviai veikti trukdo pačių valstybių narių priimtų sprendimų nevykdymas. Kai kurių valstybių narių komunikacijos ir informavimo politika bendrosios rinkos klausimais yra neišsami, trūksta ir sėkmingo įgyvendinimo pavyzdžių nacionaliniu lygiu. Vyriausybės, nacionaliniai parlamentai ir žiniasklaida nemano, kad privalo vykdyti savo funkcijas. Socialiniai partneriai ir pilietinė visuomenė turėtų aktyviau dalyvauti, kad Europos piliečiai galėtų tikrai pasijusti neatsiejama Sąjungos raidos, įskaitant ir įstrigusią Konstituciją, dalimi. Tačiau nereikėtų sutelkti dėmesio vien tik į komunikacijos problemas. Pirmasis žingsnis siekiant susigrąžinti ES piliečių pasitikėjimą — toliau ieškoti sprendimų skubiai spręstinoms Sąjungos problemoms.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRADIS

⁽⁸⁾ Pirmiausia *Geresnė teisėkūra*, OL C 318, 2006 12 23, pranešėjas Daniel Retureau, *Kaip patobulinti ES teisės aktų įgyvendinimą ir vykdymą*, OL C 318, 2006 12 23, pranešėjas Joost van Iersel, OL C 24, 2006 1 31, *Supaprastinimo strategija*, OL C 325, 2006 12 30, pranešėjas Bryan Cassidy, Informacinis pranešimas dėl *Dabartinės bendro reguliavimo ir saviregulavimo būklės bendrojoje rinkoje*, pranešėjas Bruno Vever ir Bendrosios rinkos observatorijos leidinys *Kokia padidėjusios bendrosios rinkos būklė*, 2004 m. spalio mėn., EESC-C-2004-07-EN. I priede pateiktas neseniai EESRK priimtų nuomonių sąrašas.

⁽⁹⁾ OL C 318, 2006 12 23, pranešėjas Joost van Iersel.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Ši peržiūrėto nuomonės projekto redakcija, už kurią balsavo daugiau ketvirtadalis narių, buvo atmesta pakeitimo naudai:

„1.1.11 EESRK primena, kad 27 valstybių narių nuodugnus teisės aktų suderinimas, kad ir koks sunkus būtų šis procesas, yra svarbi bendrosios rinkos dalis. Tai pabrėžia abipusio pripažinimo svarbą.“

Balsavimo rezultatai:

už punkto pakeitimą balsavo 89 nariai,

72 — prieš ir

24 susilaikė.

Toliau pateikti pakeitimai, už kuriuos balsavo daugiau nei ketvirtadalis narių, diskusijų metu buvo atmesti:

Išbraukti 1.1.16 punktą:

~~„EESRK taip pat prašo Komisijos, valstybių narių (arba viešųjų institucijų) išanalizuoti bendrajai rinkai nustatytus apribojimus, kuriems pritaria profesinės grupės (1)“~~

Balsavimo rezultatai:

už punkto pakeitimą balsavo 67 nariai,

93 — prieš ir

33 susilaikė.

Išbraukti 1.1.17 punktą:

~~„Svarbiausias klausimas yra susijęs su gaminio, pavyzdžiui, draudimo produktų, koncepcija, kuriai itin didelį poveikį daro vietos teisiniai ir mokesčių ypatumai. Taip būna privalomojo draudimo, o taip pat daugelio kitų esminių draudimo produktų atvejais, pavyzdžiui, siūlant sprendimus tokiems klausimams spręsti: draudimą nuo gamtinių nelaimių įtraukti į draudimą nuo gaisro arba draudimą nuo teroro aktų į bendro draudimą.“~~

Balsavimo rezultatai:

už punkto pakeitimą balsavo 82 nariai,

94 — prieš ir

20 susilaikė.

1.1.18 punktą papildyti taip:

„Viena iš kliūčių, trukdančių kurti bendrąją rinką, yra nemenki apribojimai, taikomi laisvam darbuotojų judėjimui. EESRK ragina valstybes nares, kurios trukdo laisvai judėti, pašalinti darbuotojų judumo kliūtis. Laisvas asmenų judėjimas yra vienas svarbiausių bendrosios rinkos aspektų, o judumas taip pat labai domina darbuotojus. Vis dėlto, kadangi valstybių narių standartai ir taisyklės skiriasi, besikuriančioje bendrojoje darbuotojų rinkoje nėra skrupulingai užtikrinamos vienodos konkurencijos sąlygos, t.y. nevykdomas reikalavimas, nuolat keliamas kitoms bendrosios rinkos sritims. „Laval (2)“ byla, kuri Europos Teisingumo Teisme buvo nagrinėjama 2007 m. sausio 9 d., arba „Viking Line“ byla aiškiai parodo, kad šioje srityje reikia imtis veiksmų. Be to, užuot raginus žmones vykti ten, kur yra darbo, būtų daug veiksmingiau darbo vietas kurti ten, kur yra žmonių, ir toks požiūris labiau atitiktų žmonių poreikius (3). Tokiam principui įgyvendinti be bendrosios rinkos reikėtų dar ir atitinkamos vietos, regioninės ir struktūrinės politikos. Ši politika taip pat galėtų aktyviau padidinti visuomenės pasitikėjimą Europa.“

(1) 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinės kvalifikacijos pripažinimo, OL L 255.

(2) Latvijos statybos bendrovės ir Švedijos profesinių sąjungų ginčas dėl Latvijos darbuotojų darbo sąlygų statant mokyklą Švedijos Voksholmo mieste. Ši byla atsirado dėl skirtingų Latvijos ir Švedijos standartų ir nulems būsimus darbdavių ir darbuotojų santykius. Panašių skirtumų esama ir kitose valstybėse narėse.

(3) OL C 234, 2003 9 30.

Balsavimo rezultatai:

už punkto pakeitimą balsavo 79 nariai,

99 — prieš ir

17 susilaikė.

Išbraukti paskutinį 3.1 punkto sakinį:

„Pradinė mintis, susijusi su bendrąja rinka, buvo siekis įvairiausių nacionalinius norminius aktus pakeisti vienu ES norminių teisės aktų paketu ir sudaryti vienodas sąlygas, kurios leistų Europos ekonomikai realizuoti visas savo galimybes. ~~Iš tikrųjų, EB norminiai teisės aktai pernelyg dažnai suvokiami kaip nacionalinių norminių teisės aktų priedas, o ne jų pakaitalas.~~“

Balsavimo rezultatai:

už punkto pakeitimą balsavo 85 nariai,

86 — prieš ir

23 susilaikė.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, nustatantį papildomų išlaidų, perkant tam tikrus žuvininkystės produktus iš Azorų, Madeiros, Kanarų salų ir Prancūzijos Gvianos bei Reuniono departamentų, kompensavimo sistemą 2007–2013 m.

COM(2006) 740 final — 2006/0247 (CNS)

(2007/C 93/07)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos sutarties 37 straipsnio 2 dalimi ir 299 straipsniu, 2006 m. gruodžio 18 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, nustatantį papildomų išlaidų, perkant tam tikrus žuvininkystės produktus iš Azorų, Madeiros, Kanarų salų ir Prancūzijos Gvianos bei Reuniono departamentų, kompensavimo sistemą 2007–2013 m.

Komiteto biuras 2006 m. gruodžio 12 d. pavedė Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 17 posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė Gabriel Sarró Iparraguirre ir priėmė šią nuomonę 81 nariui balsavus už, 2 - prieš ir 7 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pritaria Komisijos pateiktam pasiūlymui priimti Tarybos reglamentą, nustatantį papildomų išlaidų, perkant tam tikrus žuvininkystės produktus iš Azorų, Madeiros, Kanarų salų ir Prancūzijos Gvianos bei Reuniono departamentų, kompensavimo sistemą 2007–2013 m.

1.2 EESRK rekomenduoja Komisijai išaiškinti šios kompensacijos, nustatytos žvejybos laivams su Venesuelos vėliava, plaukiojantiems Bendrijos vandenyse, dydį.

2. Įžanga

2.1 Nuo 1992 m. Europos Sąjunga teikia paramą žuvininkystės produktų gamintojams kai kuriuose atokiausiuose regionuose siekdama kompensuoti papildomas žuvininkystės produktų gabenimo į Europos rinkas išlaidas.

2.2 2003 m. Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 2328/2003, nustatantį papildomų išlaidų kompensavimo sistemą perkant tam tikrus žuvininkystės produktus iš šių regionų:

- Azorų salų,
- Madeiros,
- Kanarų salų,
- Prancūzijos Gvianos,
- Reuniono.

2.3 Reglamentas (EB) Nr. 2328/2003 nustojo galioti 2006 m. gruodžio 31 d. Pagal šio reglamento nuostatas Komisija pateikė naują reglamentą numatydama ilgesnį taikymo laikotarpį (nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d.) ir tokio pat dydžio 15 mln. metinį biudžetą.

2.4 EESRK 2003 m. spalio 29 d. pateiktoje nuomonėje ⁽¹⁾ pritarė Reglamentui (EB) Nr. 2328/2003 ir pateikė įvairių rekomendacijų.

⁽¹⁾ OLC 32, 2003 2 5.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Šis Komisijos pasiūlymas priimti reglamentą jau buvo numatytas ankstesniame reglamente. Pagal jo reikalavimus Komisija iki 2007 m. sausio 1 d. turi pateikti pirmąją ataskaitą ir rekomendacijas dėl priemonių, būtinų siekiant kompensavimo sistemos, skirtos atokiausiems ES regionams, parduodantiems savo žuvininkystės produktus žemyninės Europos rinkoje, tikslų.

3.2 Priemonėse, kurias Komisija įtraukė į naująjį reglamentą, atsižvelgiama į konsultacijų su suinteresuotomis šalimis ir įvairių regionų administracijomis rezultatus, taip pat atsižvelgiama į bendrosios žuvininkystės politikos struktūrinių aspektų atokiausiuose regionuose išorinės studijos išvadas ir Europos Parlamento bei EESRK rekomendacijas.

3.3 Remdamasis šiais principais ir išanalizavęs Komisijos siūlomas priemones, EESRK pritaria jam pateiktam reglamentui.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Pasiūlymas pratęsti kompensavimo sistemos taikymą susijęs su didesniu subsidiarumu, nes pagal jį kompensuotinus produktus, leistiną kiekį ir kompensavimo sumas nustato valstybės narės.

4.2 Taip pat valstybėms narėms lengviau keisti kompensavimo planus pagal bendruosius finansinius asignavimus, jeigu tai pateisinama besikeičiančiomis sąlygomis.

4.3 Atnaujinant paraiškų teikimo ir priėmimo procedūras labai sumažinama administracinė našta valstybių narių nacionalinėms ir regionų valdžios institucijoms bei Komisijos tarnyboms. Pasiūlymas yra Komisijos vykdomos programos, kuria siekiama supaprastinti Bendrijos teisės aktus, dalis.

4.4 Bendroji kompensacijos suma per metus turi būti ne didesnė kaip:

a) Azorų salos ir Madeira	4 283 992 eurai,
b) Kanarų salos	5 844 076 eurai,
c) Prancūzijos Gviana ir Reunionas	4 868 700 eurų.

4.5 2007–2013 metams, kaip ir ankstesniam laikotarpiui, numatytas maždaug 15 mln. eurų metinis biudžetas, kuris bus skirtas iš Europos žemės ūkio garantijų fondo.

4.6 Šie pakeitimai, palyginti su ankstesniu reglamentu, atitinka EESRK ankstesnėje nuomonėje pateiktas rekomendacijas, todėl Komitetas jiems pritaria.

4.7 Parama skiriama tik pagal bendrosios žuvininkystės politikos taisyklės pagautiems ir perdirbtiems žuvininkystės produktams.

4.8 Žuvininkystės produktų, kuriems neskiriama kompensacija, sąraše konkrečiai nurodyta išimtis, taikoma žuvininkystės produktams, kurie pagauti žvejybos laivų su Venesuelos vėliava, plaukiojančių Bendrijos vandenyse. EESRK mano, kad, jei pagal ES ir Venesuelos susitarimą Venesuelos laivams leidžiama pasinaudoti siūloma kompensavimo sistema, ši nuostata turėtų būti aiškiai įrašyta. Taip pat turi būti nurodyti Bendrijos vandenys atokiausiuose regionuose, kurių žuvininkystės produktams gali būti skirta minėta kompensacija.

4.9 Galiausiai numatyta, kad valstybės narės turi teikti metines kompensavimo sistemos įgyvendinimo ataskaitas, o Komisija iki 2011 m. gruodžio 31 d. pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui kompensavimo sistemos įgyvendinimo ataskaitą, prirėkus kartu pateikdama teisės aktų pasiūlymus.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Lygių galimybių žmonėms su negalia“

(2007/C 93/08)

2006 m. gegužės 24 d. ES Tarybai pirmininkaujanti Austrija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Lygių galimybių žmonėms su negalia*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 19 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Meelis Joost.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 17 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 152 nariui balsavus už, 1 — prieš ir 1 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palankiai vertina ES Tarybai pirmininkaujančios Austrijos prašymą parengti nuomonę dėl lygių galimybių žmonėms su negalia. Lygių galimybių žmonėms su negalia skatinimą reikėtų vertinti kaip nenutrūkstamą procesą, kuris turėtų būti svarbi kiekvienos ES Tarybai pirmininkaujančios valstybės darbo programos dalis.

1.2 Šioje nuomonėje EESRK nori apžvelgti ir apibūdinti negalios problemas, kurias Komisija turės spręsti antrojoje savo kadencijos dalyje ir net vėliau. Ši nuomonė turėtų būti parengta atsižvelgiant į ateinančių dvejų metų platesnio masto procesus

— veiksmų plano dėl negalios (2008–2009 m.) paskutinio etapo prioritetų nustatymą ir vėl prasidedančius biudžeto svarstymus (turėjančius didelės įtakos planavimui ir prioritetų nustatymui).

1.3 Žmonės su negalia sudaro 15 proc. visų gyventojų. Vykstant gyventojų senėjimo procesui, šis skaičius auga. Taigi išsiplėtusioje ES šiuo metu gyvena daugiau nei 50 mln. žmonių su negalia⁽¹⁾. Jie sudaro nemažą ES piliečių dalį ir **lygių galimybių jiems sudarymas yra socialinė, etinė ir politinė būtinybė, kuriai ES darbotvarkėje turėtų būti teikiama pirmenybė**. Be to, verslininkai turėtų būti suinteresuoti žmonių su negalia integravimu ir visišku paslaugų ir prekių prieinamumu.

⁽¹⁾ Remiantis 2002 m. Eurostato duomenimis, 44, 6 mln. 16–64 m. amžiaus grupei priklausančių žmonių, t. y. vienas iš šešių (15,7 proc.), pareiškė, kad jie turi ilgalaikių sveikatos problemų ar negalią (ISPN).

1.4 EESRK mano, kad, siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia, būtina visapusiškai įsitraukti į veiklą, numatytą Europos lygių galimybių visiems metų (2007 m.) programoje. Šioje veikloje turi dalyvauti ir žmonių su negalia asociacijos, kaip ir Europos žmonių su negalia metais (2003 m.). Be to, ateinančiais metais Europos Sąjunga ir valstybės narės turėtų pasinaudoti proga sustiprinti politiką ir tesės aktų, skirtų skatinti lygias galimybes žmonėms su negalia, leidybą.

1.5 Žmonės su negalia nėra vienalytė grupė. Skirtingoms negalios rūšims būdingi skirtingi poreikiai, kuriuos galima patenkinti tik tada, kai visuomenė pripažįsta žmonių su negalia reikmes ir turi kuo išsamesnių žinių, kaip jiems padėti. Šiuo požiūriu labai svarbūs žmonių su negalia judėjimai.

1.6 Europos Sąjungoje yra nemažai žmonių su negalia, kurie nėra visavertė visuomenės dalis ir negali naudotis pagrindinėmis žmogaus ir pilietinėmis teisėmis. Derėtų pabrėžti visapusiškos vaikų su negalia įtraukties būtinybę.

1.7 EESRK teigiamai vertina 2006 m. gruodžio mėn. priimtą JTO konvenciją dėl neįgalių asmenų teisių⁽²⁾.

2. Išvados ir rekomendacijos

2.1 EESRK ragina, kad Europos lygių galimybių visiems metais (2007 m.) būtų kuo geriau pasinaudota siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia.

2.2 EESRK ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl išsamių teisės aktų negalios klausimais, kurie užtikrintų žmonių su negalia apsaugą nuo diskriminavimo ne tik užimtumo srityje ir įtvirtintų negalios politikos integravimo principą. Tokie teisės aktai užtikrintų minimalią apsaugą nuo diskriminavimo visose gyvenimo srityje visoje ES. Kadangi jais būtų reglamentuojamas prekių ir paslaugų prieinamumas, tai skatintų bendrosios rinkos veiksmingumą ir padėtų siekti Lisabonos strategijos tikslų.

2.3 EESRK ragina Komisiją ir valstybės nares sutelkti dėmesį į negalią ir žengti toliau — nuo žmonėms su negalia skirto veiksmų plano iki žmonių su negalia skirtos plataus masto ES strategijos.

2.4 EESRK ragina valstybes nares ir Komisiją savo kompetencijos srityje toliau siekti visiško žmonių su negalia integravimo į visuomenę ir dalyvavimo jos gyvenime bei pripažinimo, kad jie turi tokias pačias teises, kaip ir kiti piliečiai; taip pat ragina įvertinti galimas alternatyvas esamoms institucijoms, kuriose žmonės su negalia gyvena atskirti nuo visuomenės, kartais

žmogaus orumą žeminančiomis ar nežmoniškomis sąlygomis, ir laipsniškai tokias alternatyvas įgyvendinti.

2.5 EESRK dar kartą pabrėžia, kad, siekiant lygių galimybių žmonėms su negalia, yra svarbiausi šie aspektai: didėjantis žmonių su negalia teisių supratimas, galimybė žmonėms su negalia patekti į viešuosius pastatus, galimybė naudotis informacinės visuomenės paslaugomis ir įvairiomis transporto rūšimis, naujų valstybių narių teisės aktų priėmimas ir parama šeimoms. Šie aspektai turėtų būti kiekvienos visuomenės prioritetai. Ypač svarbu skirti dėmesį vaikams su negalia ir suteikti jiems tinkamą išsilavinimą, integruoti juos į visuomenę ir teikti paramą taip skatinant jų visuomeninį aktyvumą ir padedant tapti mažiau priklausomiems nuo socialinių išmokų.

2.6 EESRK ragina Europos Komisiją ir valstybes nares būti pasirengusiomis daug aktyviau remti žmonių su negalia judėjimus. Požiūris, kad žmonių su negalia problemos neturėtų būti aptariamose be žmonių su negalia, gali būti įgyvendintas tik tuomet, kai vyriausybės suvoks būtinybę remti žmonių su negalia organizacijų tinklą. 2004 m. birželio mėn., iškart po paskutinio Europos Sąjungos plėtros etapo, dešimties naujųjų valstybių narių bei Bulgarijos ir Rumunijos žmonių su negalia nevyriausybinių organizacijų nacionalinės tarybos priėmė Budapesto rezoliuciją šiuo klausimu⁽³⁾.

2.7 EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares teikti informaciją apie geriausią praktiką ir veiksmingus metodus (pvz., metodą „Darbotvarkė 22“) siekiant žmonių su negalia atstovus įtraukti į vietos valdžios institucijų veiksmų planų rengimą taip žmonėms su negalia užtikrinant lygias galimybes vietos lygmeniu. EESRK ragina valstybes nares laikytis aukšto lygio grupės, atsakingos už negalios klausimus, gairių, kuriomis negalios klausimus siekiama integruoti į įvairias politikos sritis⁽⁴⁾.

2.8 EESRK džiaugiasi Komisijos apsisprendimu 2008 m. pradėti vykdyti Europos elektroninės įtraukties iniciatyvą ir ragina, kad ji būtų kuo platesnė ir toli siekianti, taip pat, kad tai būtų galutinis elektroninio prieinamumo principo įtraukimo į visas atitinkamas ES politikos sritis žingsnis.

2.9 Konkretesniu lygmeniu EESRK ragina priimti naujus (šiuo metu svarstomus) teisės aktus, kurie nustatytų naują elektronines ryšio priemones reglamentuojančią teisės sistemą ir *Televizijos be sienų* direktyvą, į kurias, siekiant žmonėms su negalia padėti visapusiškai naudotis tokiomis svarbiomis bendravimo priemonėmis, būtų įtrauktas prieinamumo principas.

⁽²⁾ Pavyzdžiui, žr.

http://www.eudnet.org/update/online/2004/jun04/edfn_02.htm

⁽⁴⁾ 2004 m. kovo 18–19 d. dokumentas diskusijoms, skirtas aukšto lygio grupės, atsakingos už negalios klausimus, posėdžiui. Aukšto lygio grupės, atsakingos už negalios klausimus, dokumentas „Negalios klausimų integravimas į įvairias politikos sritis“

⁽²⁾ JTO konvencija dėl neįgalių asmenų teisių, Niujorkas, 2006 m.

2.10 EESRK ragina patobulinti Direktyvą 2001/85/EB ⁽⁵⁾ ir ją suderinti su naujais EB teisės aktais dėl oro transporto keleivių su negalia teisių.

2.11 EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares vykdyti visus reikalingus veiksmus ir skirti visus reikiamus išteklius, kad būtų veiksmingai įgyvendinta Tarybos direktyva 2000/78/EB ⁽⁶⁾, nustatanti bendrą vienodo elgesio įdarbinant ir dirbant struktūrą.

2.12 EESRK mano, kad, pereinant nuo žmonių su negalia skirtų įstaigų prie aukštos kokybės bendruomenės interesais grindžiamų visiems prieinamų alternatyvų, bus būtina žmones su negalia integruoti į visuomenę ir sudaryti sąlygas jiems dalyvauti jos gyvenime. Jis taip pat ragina Europos Komisiją įtraukti šį klausimą į būsimas iniciatyvas dėl visuotinės svarbos socialinių paslaugų bei priskirti jį prie ES struktūrinių fondų prioritetų.

2.13 EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares skirti ypatingą dėmesį žmonėms su negalia skirtoms socialinėms paslaugoms ir asmeninei pagalbai, turint omenyje, kad pagalbines paslaugas suteikia žmonėms su negalia bei jais besirūpinantiems galimybę normaliai gyventi ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime.

2.14 Turėdamas omenyje Komisijos „geresnio reglamentavimo“ iniciatyvą, EESRK ragina atlikti poveikio įvertinimą rengiant naują teisės akto projektą, kad būtų atsižvelgta į žmonių su negalia ypatumus ir poreikius. Be to, visos IRT priemonės, kuriomis siekiama pagerinti ES teisės aktų priėmimą, perkėlimą ir vykdymą, turi visiškai atitikti prieinamumo reikalavimus.

2.15 Šeimos, kurių vienas ar daugiau narių yra neįgalūs, susiduria su didesne skurdo rizika, kadangi dėl negalios šeimos išlaidos padidėja net iki 30 000 eurų per metus ⁽⁷⁾. Tai pateisina pozityviosios diskriminacijos priemonių, pvz., pašalpų (pinigais arba natūra) arba mokesčių lengvatų, priėmimą.

2.16 ESRK ragina valstybes nares vykdyti ir kontroliuoti teisės aktus, kurie skatina lygias galimybes žmonėms su negalia. EESRK pažymi, kad direktyvos dėl oro ir geležinkelio transporto taikomos tik tarptautiniam transportui paliekant žmones su negalia be jokių prieinamų transporto rūšių regionų ir vietos lygmeniu.

⁽⁵⁾ Žr. 2001 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/85/EB dėl specialiųjų nuostatų dėl transporto priemonių, naudojamų keleiviams vežti ir be vairuotojo vietos turinčių daugiau kaip aštuonias sėdynes, iš dalies pakeičiančią Direktyvas 70/156/EEB ir 97/27/EB.

⁽⁶⁾ Žr. 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 2000/78/EB nustatančią bendrą vienodo elgesio įdarbinant ir dirbant struktūrą.

⁽⁷⁾ 2006 m. kovo mėn. Barcelonos miesto tarybos vietos žmonių su negalia instituto atliktas „Tyrimas dėl žmonių su negalia ekonominės nelygybės Barcelonos mieste. Negalios lemiamos didžiulės ekonominės pastangos“ (*Study on the conomic inequality of people with disabilities in the city of Barcelona. The overstrain economic effort provoked by disability*) parodė, kad dėl vieno šeimos nario negalios šeimos išlaidas siekia net 30 000 eurų per metus, tai priklauso nuo socialinės apsaugos lygio ir negalios pobūdžio (<http://w3.bcn.es/fitxers/baccessible/greugecomparatieuconmic.683.pdf>).

3. Lygios galimybės žmonėms su negalia. Įvairių sričių įvertinimas

3.1 Informavimas ir švietimas

3.1.1 Europos žmonių su negalia metais (2003 m.) daug dėmesio buvo skiriama negalios suvokimui ir jos matomumui. Teikiant švietimo paslaugas, turėtų būti užtikrintos lygios galimybės žmonėms su negalia ir informuojama apie negalios problemas. Tinkamai apdorota žiniasklaidos informacija apie žmonių su negalia problemas turi būti laikoma svarbia priemone, galinčia pakeisti visuomenės požiūrį į žmones su negalia.

3.1.2 Be vaikų ir jaunimo su negalia integruojamojo švietimo žmonių su negalia integracija į darbo rinką būtų sunkiai pasiekama. Tolesniuose žmonėms su negalia skirtuose veiksmų planuose ir strategijose pirmenybė turi būti teikiama geresnėms žmonių su negalia švietimo galimybėms.

3.1.3 Nors EESRK pripažįsta, kad nuo Madrido deklaracijos ir Europos žmonių su negalia metų padaryta pažanga, dar daug ką reikia nuveikti. Galima paminėti tik vieną pavyzdį — daugiau nei 80 proc. viešųjų tinklalapių, įskaitant Europos Sąjungos institucijų tinklalapį, žmonės su negalia naudotis negali. Be to, ypač svarbu, kad ir visi paslaugų plačiajai visuomenei teikimo tinklalapiai būtų prieinami.

3.1.4 EESRK ypač ragina, kad Europos standartizacijos institucijų nustatyti prekių ir paslaugų viešųjų pirkimų standartai taptų privalomi; be to, jis siūlo priimti teisės aktą dėl IRT prekių ir paslaugų prieinamumo.

3.1.5 „Modelis visiems“ koncepciją turėtų būti propaguojama visiemis suinteresuotiems subjektams, t.y. projektuotojams ir gamintojams, standartų autoriams ir jų naudotojams, būtent žmonėms su negalia, kurie turi teisę rinktis iš didžiulės pasiūlos prekes ir paslaugas, atitinkančias jų poreikius.

3.1.6 EESRK teigiamai vertina Rygos ministrų deklaraciją dėl IRT viską apimančiai visuomenei ir tikisi, kad tai bus svarbus žingsnis įgyvendinant žmonių su negalia elektroninę įtrauktį. IRT yra ne tik svarbus augimo ir užimtumo variklis, bet ir galinga žmonių su negalia integravimo priemonė.

3.1.7 Prieš šiuo metu galiojančių teisės aktų, reglamentuojančių valstybės paramą žmonių su negalia mokymui ir užimtumui, persvarstymą EESRK ragina Komisiją toliau laikytis savo požiūrio rengiant bendrosios išimties reglamentą.

3.2 Užimtumas

3.2.1 EESRK žino, kad užimtumo srityje žmonių su negalia ir sveikų žmonių padėtis nevienoda. Eurostatas 2003 m. patvirtino, kad tarp žmonių su negalia gerokai daugiau žmonių yra ekonomiškai neaktyvūs: 78 proc. asmenų su rimta negalia nedirba, o asmenų, neturinčių ilgalaikių sveikatos sutrikimų, ar sveikų asmenų nedirba 27 proc. ⁽⁸⁾.

3.2.2 EESRK palankiai vertina ryžtingus Europos Komisijos veiksmus siekiant kontroliuoti Užimtumo direktyvos perkėlimą į nacionalinius teisės aktus ir jos įgyvendinimą ⁽⁹⁾. Stebėseną turėtų būti vykdoma kartu su socialiniais partneriais ir šio sektoriaus nevyriausybėmis organizacijomis. EESRK mano, kad geresnė stebėseną padėtų geriau pritaikyti darbo vietas žmonėms su negalia, sukurti naujas jiems tinkamas darbo vietas ir skatintų pagalbos paslaugų teikimą.

3.2.3 EESRK tikisi didesnio valstybių narių žmonių su negalia organizacijų dalyvavimo rengiant reformų planus. Norint įgyvendinti persvarstytos Lisabonos darbotvarkės tikslus, reikia aktyvesnio pilietinės visuomenės dalyvavimo; jie nebus pasiekti, jei žmonės su negalia (15 proc. visų ES gyventojų) bus palikti nuošalyje ir į jų poreikius nebus pakankamai atsižvelgta.

3.2.4 Atsižvelgdamas į vykstančias diskusijas dėl darbo vietų kūrimo, augimo ir lanksčios darbo rinkos (kurios *inter alia* vyko ir 2006 m. spalio 20 d. neoficialiame Europos Vadovų Tarybos posėdyje Lahtyje), EESRK ragina Komisiją įvertinti lanksčių darbo ir pagalbinių priemonių poveikį ir jas tinkamai išnaudoti skatinant didesnę žmonių su negalia užimtumą.

3.2.5 EESRK taip pat remia Europos socialinio fondo (ESF) iniciatyvas integruoti žmones su negalia į darbo rinką. Iniciatyva EQUAL buvo labai veiksmingai skatinamos lygios galimybės žmonėms su negalia. Kadangi iniciatyva EQUAL baigsis, EESRK ragina Komisiją tinkamai įtraukti šios iniciatyvos principus ir filosofiją į naujas ESF priemones.

3.2.6 Naujojoje Europos socialinio fondo struktūroje turėtų būti pabrėžiama, kad investavimas į žmones negali būti sėkmingas, jei tuo pat metu neinvestuojama į infrastruktūros gerinimą ir geresnę prieinamumą.

3.2.7 EESRK tebemanoma, kad būtina sukurti tinkamą politinę struktūrą, kuri finansiškai skatintų įmones padaryti savo patalpas ir paslaugas prieinamas žmonėms su negalia ir ragina,

prireikus, papildyti ją atitinkamais teisės aktais, kad prieinamumo standartai taptų privalomi.

3.3 Visuomenė be kliūčių

3.3.1 EESRK mano, kad, norint sudaryti lygias galimybes žmonėms su negalia, būtina sukurti visuomenę be kliūčių. Visuomenė be kliūčių yra techniškai žmonių su negalia poreikiams pritaikyta aplinka, kurioje nėra bendravimo ir dalyvavimo kliūčių.

3.3.2 EESRK mano, kad turi būti teikiama apžvalginė informacija apie valstybių narių taikomas žmonėms su negalia skirtas priemones ir šiai sričiai skirtus valstybių narių teisės aktus. EESRK ragina Komisiją reikiamą informaciją įtraukti į savo būsimą dviejų metų ataskaitą dėl žmonių su negalia padėties.

3.3.3 Viena pagrindinių lygių galimybių kliūčių yra ribotos žmonių su negalia galimybės mokytis. Nors Užimtumo pagrindų direktyva draudžiamas bet koks diskriminavimas profesinio mokymo (taip pat ir aukštojo mokslo) srityje, žmonių su negalia galimybės šioje srityje vis dar yra ribotos. To priežastys iš dalies yra žmonių su negalia poreikiams nepritaikyta aplinka, tinkamos infrastruktūros trūkumas, prastos ryšių priemonės, informacijos ir konsultavimosi stygius, taip pat nėra neįgalių vaikų ir jaunuolių lavinimo sistemos, todėl dažnai jie neturi lavinimosi galimybių jau pradiniam mokymo etape.

3.3.4 ES struktūriniai fondai iš esmės prisideda prie integravimo, jei tinkamai atsižvelgiama į žmonių su negalia nediskriminavimo ir galimybių jiems sudarymo principus. EESRK teigiamai vertina neseniai priimtus struktūrinių fondų reglamentus, kurie yra žingsnis šia linkme ir ES remiamuose projektuose neįsitraukti kliūtims žmonėms su negalia. EESRK ragina kitose ES programose ir iniciatyvose, ypač geriau finansuojamose, naudotis tais pačiais principais ir padaryti jas viena svarbiausių Lisabonos strategijos tikslų įgyvendinimo priemonių.

3.3.5 EESRK mano, kad būtina aktyviau kurti žmonėms su negalia tinkamą aplinką; ypač svarbu sudaryti galimybę naudotis viešuoju transportu ir sukurti neribojančią miesto aplinką. Daugelis visuomenės grupių naudojasi žmonėms su negalia pritaikyta aplinka: šeimos su mažais vaikais, vyresnio amžiaus žmonės, taip pat laikinų judėjimo sutrikimų dėl fizinių traumų turintys žmonės.

⁽⁸⁾ Svarbiausia statistika (*Statistics in Focus*), 3 tema: Žmonių su negalia užimtumas 2002 m. Europoje, Eurostat 26/2003.

⁽⁹⁾ Direktyva 78/2000/EB, 2000 m. lapkričio 27 d.

3.3.6 Siekiant pakeisti požiūrį, reikia nedelsiant imtis veiksmų. Lygių galimybių žmonėms su negalia pagrindinė prieštara yra žmogaus teisės — principas, kad kiekvienas asmuo turi teisę būti aktyviu visuomenės nariu. Labai svarbu užtikrinti, kad žmonėms su negalia būtų teikiama pagalba, įskaitant užimtumo skatinimo priemones, pvz., apsaugotą ir remiamą darbą, kuris taptų keliu į atvirą darbo rinką.

3.3.7 Valstybės narės turėtų suderinti lygių galimybių užtikrinimo procesus ir metodus. Įgyvendinant lygias galimybes, reikia suprasti, kad kiekvienas asmuo turi daug realių galimybių. Norint įgyvendinti šį siūlymą vertinti žmones su negalia iš tikrųjų individualiai, vidutinės trukmės laikotarpiu reikės didesnių valstybės išlaidų ir daugiau struktūrinių fondų lėšų. Taikant šį atsvaros principą, ilgainiui bus sutaupytos socialinėms išlaidoms skirtos lėšos.

3.3.8 Socialinės ekonomikos įmonės yra ypač svarbios siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia. Tokios įmonės padeda integruoti žmones su negalia į visuomenę ir darbo rinką bei skatina negalios politikos sujungimą su pagalbos sau principu, kuris yra dažnai naudojamas kooperatyvų.

3.3.9 EESRK tebėra įsitikinęs, kad naujosios ES direktyvos dėl viešųjų pirkimų yra tinkama priemonė žmonių su negalia užimtumui, viešojo transporto ir pastatų prieinamumui bei prieinamų prekių ir paslaugų gamybai skatinti, ir ragina visas valdžios institucijas (vietos, regionų, nacionalinio ir Europos lygmens) taikyti šias direktyvas šiuo tikslu. Europos Komisija turėtų skatinti keitimąsi geriausia praktika.

3.4 Dalyvavimas sprendimų priėmimo procese

3.4.1 Europos žmonių su negalia organizacijos aktyviai dirba siekdamos integruoti negalios klausimus. EESRK teigiamai vertina šią veiklą ir mano, kad, siekiant norimų rezultatų, svarbiausia vadovautis integravimo principu. Integravimas gali būti įgyvendintas tik tuo atveju, jei žmonių su negalia organizacijos dalyvaus jau ankstyvojoje sprendimų priėmimo stadijoje.

3.4.2 Europos Komisija sukūrė veiksmingas dalyvavimo procedūras; EESRK mano, kad jos gali būti labai svarbios užtikrinant lygias galimybes žmonėms su negalia. Skatinant integravimą kartu su teisėkūros priemonėmis, galima pasiekti rezultatų

pritaikant transportą ir namų ūkį žmonėms su negalia, taip pat prekių, paslaugų ir informacijos prieinamumo srityje.

3.4.3 Europos žmonių su negalia metai (2003 m.) buvo svarbus proceso siekiant aktyvesnio dalyvavimo etapas. Jų sėkmę labiausiai lėmė metodas „nuo atskiro prie bendro“, kuris Europos Sąjungos žmonių su negalia organizacijoms suteikė galimybę dalyvauti parengiamajame darbe ir būti svarbiomis veikėjomis visus metus. Dėmesys buvo skiriamas ne tik integravimo principui, bet ir bendram darbui su daugeliu sprendimų priimančių institucijų.

3.4.4 Taip pat labai svarbu, kad lygių galimybių žmonėms su negalia klausimas taptų sudėtinė Europos Sąjungos procedūrų, kuriose naudojamas atviras koordinavimo metodas, dalimi. Tai yra ypač svarbu, kadangi daug su negalios politika susijusių sprendimų vis dar priklauso valstybių narių atsakomybės sričiai.

3.5 Teisėkūros priemonės, skirtos skatinti lygių galimybių sudarymą žmonėms su negalia.

3.5.1 Europos Sąjungos lygmeniu buvo padaryti politiniai veiksmai siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia. Europos žmonių su negalia metais (2003 m.) Taryba priėmė rezoliucijas dėl užimtumo ir profesinio mokymo, galimybės užsiimti kultūrine veikla, mokymo bei elektroninės prieigos ⁽¹⁰⁾. Kitos ES institucijos pradėjo įgyvendinti iniciatyvas dėl prieinamumo ⁽¹¹⁾ ir užimtumo.

3.5.2 Šiuo metu įgyvendinamas 2006–2007 m. ES veiksmų planas dėl negalios. EESRK džiaugiasi, kad jo tikslai yra susieti su pagrindinėmis žmonių su negalia problemomis. Svarbiausias veiksmų plano antrojo etapo tikslas yra aktyvi žmonių su negalia integracija. Jis pagrįstas „pilietiškumo principu“ ⁽¹²⁾ — žmonės su negalia savo kasdieniame gyvenime gali rinktis tuos pačius dalykus ir tvarkytis taip pat, kaip ir sveikieji.

3.5.3 EESRK mano, kad, siekiant įveikti diskriminavimą visose ES veiklos srityse, reikia papildomų teisės aktų. Komitetas susidomėjęs laukia papildomų teisėkūros iniciatyvų nediskriminavimo srityje įgyvendinamumo tyrimų rezultatų. Komitetas taip pat yra įsitikinęs, kad būtina kuo greičiau pateikti pasiūlymą priimti direktyvą dėl žmonių su negalia.

⁽¹⁰⁾ 2003 m. liepos 15 d. Tarybos rezoliucija dėl žmonių su negalia užimtumo ir socialinės integracijos skatinimo (2003/C 175/01).

2003 m. gegužės 6 d. Tarybos rezoliucija dėl žmonių su negalia galimybės patekti į kultūros infrastruktūrą ir užsiimti kultūrine veikla (2003/C 134/05).

2003 m. gegužės 5 d. Tarybos rezoliucija dėl lygių galimybių mokiniams ir studentams su negalia mokymo ir lavinimo srityje (2003/C 134/04).

2003 m. vasario 6 d. Tarybos rezoliucija E.prieiga — galimybių žmonėms su negalia tapti žinių visuomenės nariais gerinimas (2003/C 39/03).

⁽¹¹⁾ 2010 m: visiems prieinama Europa: prieinamumo klausimų ekspertų grupės pranešimas:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/index/7002_en.html.

⁽¹²⁾ Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 26 straipsnį, Europos Sąjunga pripažįsta ir gerbia asmenų su negalia teises naudotis priemonėmis, skirtomis užtikrinti jų nepriklausomumą, socialinę ir užimtumo integraciją bei dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

4. EESRK vaidmuo skatinant lygias galimybes žmonėms su negalia

4.1 EESRK primena, kad, siekiant visiškai integruoti žmones su negalia, ypač svarbus yra socialinių partnerių vaidmuo. Yra daug geros praktikos pavyzdžių, kai darbdaviai įdarbina žmones su negalia ir kuria jiems tinkamas prekes bei paslaugas. EESRK yra išipareigojęs pagal savo kompetenciją šioje srityje skatinti pažangą.

4.2 Be to, EESRK skatina darbdavius ir profesines sąjungas pasinaudoti socialinio dialogo priemonėmis ir siūlyti naujas žmonių su negalia užimtumo iniciatyvas, įskaitant darbo vietos išsaugojimą.

4.3 EESRK yra išipareigojęs užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia. Siekdamas prisidėti prie Europos žmonių su negalia metams (2003 m.) numatytų veiksmų, EESRK įkūrė darbo grupę negalios klausimais, kuri buvo sudaryta iš Komiteto narių ir pareigūnų. Jos darbas buvo parengti ir vykdyti EESRK veiksmus, skirtus šioms ypatingiems Europos metams.

4.4 EESRK nuomonėje dėl Europos žmonių su negalia metų (2003 m.) ⁽¹³⁾ pateikiama aiški EESRK veiksmų, skirtų skatinti negalios problemų sprendimą, apžvalga. Nors EESRK labai stengėsi ir gana daug pasiekė įtraukdamas negalios klausimus į atitinkamas savo nuomones, Komitetas yra visiškai išipareigojęs 2007 m. (Europos lygių galimybių visiems metams) ir vėliau dėti dar daugiau pastangų.

4.5 EESRK priėmė nemažai su negalios klausimais susijusių nuomonių. Pvz., 2002 m. priimta nuomonė dėl žmonių su negalia integravimo į visuomenę ⁽¹⁴⁾, kurioje pirmą kartą pateiktas visapusiškas požiūris į negalios klausimus, ir nuomonė dėl neįgalių asmenų padėties išsiplėtusioje Europos Sąjungoje. Kitose nuomonėse taip pat buvo raginama užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia, pvz., nuomonėje dėl elektroninio prieinamumo ⁽¹⁵⁾, nuomonėje dėl Europos lygių galimybių visiems metų (2007 m.) ⁽¹⁶⁾ ir nuomonėje dėl žaliosios knygos dėl psichikos sveikatos ⁽¹⁷⁾. Negalios problemos minimos ir nuomonėje dėl socialinio turizmo ⁽¹⁸⁾.

4.6 2004 m. pradėtas naudoti EESRK būstinės pastatas šiuo metu yra pritaikytas žmonėms su negalia. Taigi žmonių su negalia organizacijų atstovai galėjo lankyti ir rengti seminarus

šiose pastate. Kitos ES institucijos turėtų pasimokyti iš šio pavyzdžio.

4.7 Komitetas pažymi, kad žmonių su negalia asociacijos šiuo metu Komitete yra geriau atstovaujamos. Be to, siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia, intensyviai dirba ir socialinės ekonomikos organizacijų bei socialinių partnerių atstovai.

4.8 Siekdamas paskatinti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais, 2007 m. Europos lygių galimybių metais EESRK siūlo surengti seminarą ir ypatingą dėmesį skirti negalios ir įvairiapusio diskriminavimo klausimams.

4.9 EESRK ragina nacionalines ekonomikos ir socialinių reikalų tarybas pasinaudoti galimybe 2007 m. į savo darbą integruoti negalios klausimus. Be to, EESRK galėtų apsvarstyti galimybę užsakyti socialinių partnerių geriausios praktikos integruojant negalios klausimus tyrimą.

5. Europa be kliūčių. Reikalingi veiksmai

5.1 EESRK pažymi, kad iki šiol Europos Sąjungoje nėra išsamių kovai su diskriminacija skirtų teisės aktų, apimančių visas ES veiklos sritis.

5.2 Negalios klausimai turėtų būti įtraukti į įvairių ES strategijų darbotvarkę. Turi būti įvertinta, kokią poveikį tai turės užtikrinant lygias galimybes žmonėms su negalia. Negalios klausimams ir toliau turi būti teikiama pirmenybė, ypač atsižvelgiant į tai, kad jie nėra įtraukti į persvarstytą Lisabonos strategiją ar į 2005 m. pateiktus nacionalinius reformų planus. Todėl EESRK teigiamai vertina darbo dokumentą dėl negalios klausimų integravimo į Europos užimtumo strategiją ir ragina Europos Komisiją atlikti šio dokumento poveikio įvertinimą.

5.3 EESRK pažymi, kad reikia vėl apsvarstyti pasiūlymą, kuris buvo pateiktas Jungtinės Karalystės pirmininkavimo ES Tarybai metu, kasmet rengti ministrų susitikimus negalios klausimais siekiant, kad svarstymai šiais klausimais vyktų aukštu politiniu lygmeniu ir kad juose dalyvautų atitinkamos žmonių su negalia organizacijos. Visuomenė iki šiol yra nepakankamai informuojama apie šią iniciatyvą.

⁽¹³⁾ 2006 m. vasario 14 d. EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos žmonių su negalia metų (2003 m.) įgyvendinimo, rezultatų ir bendro įvertinimo, pranešėja Gunta Anča. OL C 88, 2006 4 11.

⁽¹⁴⁾ 2002 m. liepos 17 d. EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl žmonių su negalia integravimo į visuomenę, pranešėjas Miguel Cabra de Luna. OL C 241, 2002 10 7.

⁽¹⁵⁾ 2006 m. kovo 15 d. EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl e. prieinamumo, pranešėjas Miguel Cabra de Luna. OL C 110, 2006 5 9.

⁽¹⁶⁾ 2005 m. gruodžio 14 d. EESRK nuomonė dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl Europos lygių galimybių metų (2007 m.) — Teisingos visuomenės linkme, (CESE 1507/2005), pranešėja Maria Herczog. OL C 65, 2006 3 17.

⁽¹⁷⁾ 2006 m. gegužės 17 d. EESRK nuomonė dėl Žaliosios knygos dėl gyventojų psichikos sveikatos gerinimo — Europos Sąjungos psichikos sveikatos strategijos kūrimo, pranešėjas Adrien Bedossa. OL C 195, 2006 8 18.

⁽¹⁸⁾ 2006 m. rugsėjo 14 d. EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl socialinio turizmo Europoje, pranešėjas Mendoza Castro.

5.4 EESRK dar kartą pabrėžia būtinybę nustatyti bendrą Europos Sąjungoje negalios apibrėžimą; tai padarytų ES negalios politiką veiksmingesnę. Be to, teikiant išsamesnių duomenų apie žmonių su negalia padėtį ES, taip pat būtų prisidedama prie kompetentingesnės ir tikslingesnės politikos. Todėl EESRK ragina Komisiją, Eurostatą ir valstybes nares skirti daugiau išteklių statistikai, kurioje būtų analizuojamas žmonių su negalia užimtumas, ekonominis svoris, jų, kaip vartotojų, vaidmuo ir jų galimybės naudotis paslaugomis.

5.5 Amsterdamo sutartimi Europos Bendrija, nustatydamą su bendrąja rinka susijusias priemones, yra įsipareigojusi atsižvelgti į žmonių su negalia poreikius. Deja, 22 deklaracija nebuvo

įgyvendinta ir dėl to daugėja kliūčių prekių ir paslaugų prieinamumui.

5.6 EESRK taip pat daug dėmesio skiria 2006 m. rugpjūčio mėn. priimtai JTO konvencijai dėl neįgalių žmonių teisių ir ragina ES valstybes nares ją ratifikuoti. Komitetas taip pat ragina komisiją užtikrinti, kad JT konvencijos principai būtų skatinami ir vertinami ES lygmeniu.

5.7 EESRK tikisi, kad ES veiksmų planai siekiant užtikrinti lygias galimybes žmonėms su negalia šioje srityje paskatins naujas priemones, kuriomis savo ruožtu bus pasiekta kiekybiškai įvertinamų rezultatų.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Skatinti padorų darbą visiems. Europos Sąjungos indėlis įgyvendinant padoraus darbo pasaulyje darbotvarkę

COM(2006) 249 final

(2007/C 93/09)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. liepos 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui — Skatinti padorų darbą visiems. Europos Sąjungos indėlis įgyvendinant padoraus darbo darbotvarkę pasaulyje*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 19 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Tom Etty.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 17 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 128 nariams balsavus už, 3 — prieš ir 11 susilaukusių.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK pritaria Komisijos komunikatui. Jis yra įsitikinęs, kad Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, svariai prisidės prie padoraus darbo įgyvendinimo ES viduje ir trečiojoje šalyse.

Komitetas pritaria Komisijos nuomonei, kad socialinio pobūdžio tikslų patvirtinimas jokių būdu negali būti naudojamas protekcionistiniais tikslais.

1.1.1 Komitetas prašo Komisijos įtraukti EESRK į tęstinės ataskaitos dėl komunikato rengimą, kurią ketinama pristatyti 2008 m. vasarą.

1.1.2 Jis prašo Komisijos sukurti atitinkamus rodiklius, kad ES galėtų įvertinti Padoraus darbo darbotvarkės įgyvendinimą.

1.1.3 Komisija turėtų aiškiai nurodyti, kiek lėšų skyrė padoraus darbo ES viduje ir už jos ribų propagavimui. Taip pat reikėtų pateikti informaciją apie tai, kaip Komisija, vykdydama Padoraus darbo darbotvarkę, ketina remti TDO.

1.2 Komisija turėtų laikytis to paties požiūrio, kaip rekomenduojama 2005 m. kovo mėn. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonėje dėl socialinio globalizacijos aspekto: išlaikyti ir sustiprinti teigiamą globalizacijos poveikį tuo pačiu metu imantis atitinkamų veiksmų kovojant su neigiamomis jos pasekmėmis. Komitetas pakartoja savo 2005 m. kovo mėn. nuomonės išvadą.

1.3 Padoraus darbo politika ES viduje ir už jos ribų gali būti sėkminga tik visapusiškai dalyvaujant socialiniams partneriams ir platesnei pilietinei visuomenei.

1.4 Politikos darnumas ir koordinavimas visais lygiais, taip pat ir nacionaliniu lygiu, yra labai svarbūs siekiant padoraus darbo tikslų.

1.5 TDO priežiūros sistemos stiprinimas yra svarbiausias veiksnys skatinant padorų darbą.

1.6 EESRK prašo Komisijos kartu su valstybėmis narėmis išanalizuoti atsakymo ratifikuoti JT tarptautinę konvenciją dėl migrantų.

1.7 Atitinkamų TDO konvencijų ratifikavimas ir jų įgyvendinimas įstatymais bei praktikoje ES viduje bei taikant jas trečiosioms šalims yra itin svarbus.

1.8 EESRK ragina Komisiją skatinti darbuotojų sveikatos ir darbo saugos svarbą kaip vieną pagrindinių veiksmų siekiant padoraus darbo.

1.9 Komisija turėtų pateikti Veiksmų planą dėl padoraus darbo politikos ES ir už jos ribų, įskaitant biudžetinius duomenis.

2. Bendros pastabos

2.1 Komitetas pritaria komunikatui. Padoraus darbo darbotvarkė yra svarbus atsakas į globalizaciją ir ji gali svariai prisidėti įgyvendinant Jungtinių Tautų pripažintus Tūkstantmečio plėtros tikslus. Europos Sąjunga, kaip svarbus pasaulio bendruomenės narys, gali gerokai pakeisti padėtį tiek įgyvendama šiuos tikslus savo teritorijoje, tiek skatindama jų įgyvendinimą palaikant įvairaus pobūdžio santykius su trečiosiomis šalimis, šalių grupėmis ir tarptautinėmis institucijomis. Padorus darbas turi tiesioginės reikšmės Lisabonos darbotvarkės įgyvendinimui, nes jis svariai prisideda prie tvaraus darbinio gyvenimo Europos Sąjungoje kūrimo. Aktyvus vaidmuo skatinant padorų darbą visiems yra ne tik neatsiejama Europos socialinės darbotvarkės ir ES pastangų skleisti savo vertybes dalis, bet yra svarbus ir ES interesams užtikrinti, kad globalizacija nepakenktų Europos socialiniam modeliui.

2.2 „Padorus darbas“ yra sąvoka, kurią 1999 m. įvedė Tarptautinė darbo organizacija (TDO) ⁽¹⁾. Ji buvo apibrėžta kaip „svarbiausias orientyras“, apimantis keturis TDO strateginius tikslus:

— teisių į darbą rėmimą,

— užimtumą,

— socialinę apsaugą ir

— socialinį dialogą.

Ši sąvoka yra pagrindinė ES socialinio modelio dalis, kuriame pagrindinis dėmesys skiriamas teisei į našų ir laisvai pasirenkamą darbui, kuri atliekant ginamos darbuotojų teisės, už kuri gaunamos atitinkamos pajamos ir suteikiama pakankama socialinė apsauga ir pabrėžiamos lygios galimybės. Trišalis principas ir socialinis dialogas užtikrina galimybę dalyvauti ir demokratinį procesą.

Manoma, kad lyčių lygybė ir vystymasis yra tarpusavyje susijusios temos.

2.2.1 Atsižvelgiant į TDO Padoraus darbo darbotvarkę, Komisija turėtų išsamiau pabrėžti lyčių lygybės svarbą ir moterų teisę įveikti skurdą, pirmiausia, kai kalbama apie vienodas galimybes ir lyčių lygybę.

2.3 Nuomonėje dėl socialinio globalizacijos aspekto ⁽²⁾ EESRK apibrėžė padorų darbą kaip svarbiausią ES ir valstybių narių tikslą ir prioritetinį klausimą, išskylantį ir jų viduje, ir palaikant išorės santykius bei teikiant pagalbą vystymuisi.

2.4 Komitetas pritaria komunikato įžangoje esančiam teiginiui, kad Padoraus darbo darbotvarkė yra universalaus pobūdžio gairės, nesusietos su konkrečiu vystymosi modeliu ir yra priemonė, nukreipianti vystymąsi į veiklos ir valdymo vertybes bei principus, kurie jungia ekonominį konkurencingumą ir socialinį teisingumą. Padoraus darbo idėja yra paremta suvokimu, kad kiekviena valstybė, nepaisant jos pasiekto išsivystymo lygmens, nustato savo tikslus, siekdama sumažinti atotrūkį tarp tikslo ir pakankamų užimtumo galimybių stygiaus, darbuotojų teisių nepaisymo darbo vietose, nepakankamos socialinės apsaugos ir socialinio dialogo trūkumų.

2.5 Be to, Komitetas pritaria komunikate pabrėžiamai būtinybei, kad visos daugiašalės institucijos ir vyriausybės prisiimtų veiksmingą išpareigojimą dėl padoraus darbo, kaip numatyta 2006 liepos mėn. JTO ekonominės ir socialinės tarybos (ECOSOC) deklaracijoje.

2.6 Komitetas susidomėjęs pažymi, kad keletas EESRK nuomonėje dėl socialinio globalizacijos aspekto išsakytų rekomendacijų buvo įtrauktos į šį komunikatą.

2.7 Tačiau Komitetas apgailestauja, kad nuostata dėl politikos koordinavimo ir darnos tarptautinėse finansų institucijose (TFI), Pasaulio prekybos organizacijoje (PPO) ir Tarptautinėje darbo organizacijoje (TDO) bei palaikant santykius tarp jų, ypač valstybių narių lygiu, nebuvo vykdoma taip, kaip tikėjosi EESRK. Komitetas paprašė Komisijos ir Ministrų Tarybos imtis tam tikrų veiksmų skatinti didesnę koordinavimą ir darną valstybių narių lygiu, visapusiškai dalyvaujant pilietinei visuomenei.

⁽¹⁾ Padorus darbas, TDO generalinio direktoriaus pranešimas Tarptautinės darbo konferencijos 87-ojoje sesijoje, TDO, Ženeva, 1999 m.

⁽²⁾ 2005 m. kovo 9 d. EESRK nuomonė dėl Socialinio globalizacijos aspekto — ES politikos indėlis užtikrinant jos naudą visiems Pranešėjai Tom Etty ir Renate Hornung Draus (OL C 234, 2005 9 22).

Komitetas pakartoja šį prašymą, siekdamas, kad minėtose institucijose padorų darbą labiau skatintų Komisija ir valstybės narės.

Komisija turėtų skatinti vieningesnį valstybių narių požiūrį į tarptautines finansines institucijas (TFI), ypač atsižvelgiant į jų politinius patarimus, kartu su vyriausybėmis vykdomas pagalbos vystymuisi programas ir jų paskolas privačioms bendrovėms.

2.8 Apskritai Komitetas laikosi nuomonės, kad Komisijos komunikate pateikti veiklos pasiūlymai yra tinkamai priimami ir konstruktyvūs.

2.8.1 Trūksta tik vieno svarbaus aspekto — pripažinimo, kad reikia stiprinti TDO priežiūros sistemą skatinant padorų darbą. Konvencijų ratifikavimas yra svarbus dalykas, bet to nepakanka. Turi būti nuolat rūpinamasi ir tikrove vietoje, t. y. visapusišku tikslų įgyvendinimu įstatymuose ir praktikoje. Komitetas ragina Komisiją siekiant šio tikslo skatinti ir koordinuoti bendrus valstybių narių veiksmus, glaudžiai bendradarbiaujant su TDO.

2.8.2 Komitetas nori pabrėžti ir tai, kad globalizacija ne tik verčia TDO atnaujinti konvencijas bei rekomendacijas, bet ir ateityje neišvengiamai pareikalaus parengti naujus standartus, būtinus susiduriant su naujomis atsirandančiomis darbo pasaulio realijomis. Reikia užtikrinti, kad naujos priemonės būtų aptariamoms tam tikrose diskusijose ir jų nuostatos būtų susijusios su tikrove. ES ir valstybės narės (bei valstybėse narėse veikiantys socialiniai partneriai) turėtų būti skatinami šiuo klausimu imtis aktyvaus vaidmens.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Vystymosi, valdymo ir veiklos rezultatų veiksnys

3.1.1 Komisijos komunikate kalbama apie dvišalį arba trišalį socialinį dialogą bei „socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės įtraukimą“ ir „socialinių partnerių ir kitų pilietinės visuomenės dalyvių įtraukimą“. Komisija turėtų aiškiai pasakyti, kad „socialinis dialogas“ vyksta tarp socialinių partnerių, dalyvaujant arba nedalyvaujant vyriausybės atstovams, o „pilietinis dialogas“ apima NVO ir kitas suinteresuotų subjektų grupes. Atsižvelgiant į komunikato kontekstą, privalu suprasti, kad tikrasis socialinis dialogas yra toks reiškinys, kurį gali įgyvendinti tik laisvos ir nepriklausomos demokratinės organizacijos.

3.1.2 Šiame skyriuje minimi visi padoraus darbo sąvokos elementai. Stebina faktas, kad darbo saugos ir sveikatos klausimai nagrinėjami labai menkai (trumpai paminint „užimtumo kokybę“). Atrodo, kad darbo sauga ir sveikata komunikato tekste nėra aiškiai paminėtos ne atsitiktinai. Tai gali būti susiję su problemine Komisijos ir valstybių narių pozicija dėl TDO šios srities konvencijų. Šias konvencijas ratifikavo nedaug ES valstybių narių, nors atitinkamuose ES teisės aktuose siūlomas darbuotojų apsaugos lygis paprastai būna aukštesnis, nei užtikrinama atitinkamais TDO dokumentais. Toks prastas ratifikavimo rodiklis nėra rekomendacija kitoms šalims ratifikuoti TDO darbo saugos

ir sveikatos konvencijas. Todėl šiuo atžvilgiu ES nepropaguoja Padoraus darbo darbotvarkės. Komitetas ragina Komisiją ir valstybes nares peržiūrėti dabartinę nepatenkinamą padėtį, kad ji gerokai pagerėtų artimoje ateityje. Be to, Komitetas mano, kad ES valstybės narės turėtų denonsuoti TDO darbuotojų saugos ir sveikatos konvenciją, kai tik nuspręs ratifikuoti atnaujintą konvenciją šioje srityje.

3.1.3 Komitetas pritaria Komisijos nuomonei, kad socialinio pobūdžio tikslai jokių būdu negali būti naudojami protekcionistiniais tikslais. Kartu Komitetas norėtų pažymėti, kad „socialinė sąlyga“ daugiašaliuose prekybos susitarimuose, kaip buvo aptarta ankstesnėse EESRK nuomonėse, negali būti naudojama protekcionistiniais tikslais, nes ją išskirtinai sudaro aštuoni TDO svarbiausių žmogaus teisių standartai (dėl teisės jungtis į asociacijas ir kolektyvinių derybų teisės, priverstinio darbo, darbo ir profesinių santykių diskriminacijos ir vaikų darbo), kuriuos ratifikavo didžioji dauguma TDO priklausančių ES valstybių narių. Nors šios valstybės narės įvykdė savo konstitucinius įsipareigojimus, minėti standartai, reikalaujant ir prižiūrint TDO, buvo įtraukti į šių valstybių nacionalinius teisės aktus ar kitus atitinkamus norminius aktus ir tapo neatskiriama jų dalimi.

3.1.4 ES privalo padoraus darbo sąvoką įtraukti į vykdomą vystymosi politiką ir savo politinius pranešimus paremti atitinkama pagalba iš biudžeto.

3.2 Įsipareigojimai ir ES politikos kryptų gairės

3.2.1 ES turėtų skatinti padorų darbą savo teritorijoje, stebėdama, kad valstybės narės ratifikuotų ir įgyvendintų visas atitinkamas TDO konvencijas, įskaitant konvencijas dėl nediskriminavimo ir pažeidžiamų grupių integracijos.

3.2.2 Atrodo, kad skyriaus „Plėtra“ poskirsnyje „Geriau mobilizuoti ES išorės politikos kryptis“ Komisija suvokia TDO konvencijas 87 ir 98 dėl laisvės jungtis į asociacijas ir kolektyvinių derybų vedimo bei kitas jose ginamas teises tik kaip išskirtinai profsąjungoms priklausančias teises. Tai yra neteisinga: akivaizdu, kad šios teisės yra numatytos ir darbdaviams. Komisija privalo remti šias dvejopas esmines profsąjungų ir darbdavių teises.

3.2.3 Komitetas pritaria Komisijos nuomonei dėl kaimynystės. Tačiau jis mano, kad šioje srityje deramą dėmesį reikėtų skirti socialiniam dialogui ir TDO konvencijos 144 dėl trišalių konsultacijų ratifikavimui.

3.2.4 Kalbant apie poskirsnį „Regioniniai ir dvišaliai santykiai“ Komitetas pastebi, kad Kinija yra konkreti problema, kurią Komisija turėtų aptarti ir išnagrinėti. Kinija atvirai prieštarauja laisvei jungtis į asociacijas ir nepriklausomų profsąjungų ir darbdavių organizacijų teisei dėl kolektyvinių derybų. Turint omenyje Kinijos svarbą pasaulyje, šio fakto negalima nepaisyti, jei naudojantis Padoraus darbo darbotvarka yra siekiama pažangos.

3.2.5 Skyriuje „Bendradarbiavimas vystymosi tikslais“ numatytą priemonių sąrašą Komisija turėtų papildyti veiksmais, kurių reikėtų imtis kartu su TDO norint padėti neoficialią ekonomiką integruoti į oficialią ekonomiką. Padorus darbas yra toks pat svarbus ir oficialiai, ir neoficialiai ekonomikai. Komisija turėtų bendradarbiauti su TDO siekdama ištirti naujus būdus, kuriais būtų galima padėti esamiems veikėjams vystyti veiklos formas, leidžiančias apginti neoficialios ekonomikos sektoriuje pragyvenimui užsidirbančių žmonių teises, didinti jų gebėjimus, ir suteikti galimybę naujiems veikėjams veikti interesų atstovavimo srityje.

3.2.6 Komitetas siūlytų į tą patį skyrį įtraukti socialinės ekonomikos organizacijų, pavyzdžiui, kooperatyvų, kūrimo skatinimą. Tai yra vienas prioritetinių klausimų, nustatytų EESRK nuomonėje dėl socialinio globalizacijos aspekto.

3.2.7 Komisija taip pat turėtų apsvarstyti politikos kryptis, kurios, glaudžiai bendradarbiaujant su TDO, stiprintų mažųjų ir vidutinių įmonių vaidmenį skatinant padorų darbą.

3.2.8 Kalbant apie skyrių „Prekyba — tvaraus vystymosi veiksnys“, Komitetas nurodo pasiūlymus, pateiktus nuomonėje dėl socialinio globalizacijos aspekto apie jungtinių dvišalių observatorių ir laisvųjų ekonominių zonų kūrimą.

3.2.9 Komitetas palankiai vertina Komisijos paramą siekiant kuo platesnio TDO konvencijų ratifikavimo ir jų veiksmingo taikymo, tačiau pabrėžia, kad tarptautinės prekybos srityje šį išipareigojimą reikėtų sukonkretinti. Visų pirma daugiašaliu lygmeniu Komisija turėtų siekti, kad padorus darbo skatinimas būtų vienas iš ES tikslų PPO. Reikėtų apsvarstyti galimybę įsteigti PPO Prekybos ir padorus darbo komitetą, panašų į Prekybos ir aplinkos komitetą; tinkamas darbas turėtų būti laikomas sudėtinge „tvaraus vystymosi“ dalimi remiantis PPO prekybos politikos apžvalgomis; taip pat turi būti parengta, dalyvaujant TDO, PPO veiklos programa. Komisija ir valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų įtikinti kitas PPO nares, kodėl PPO vertėtų skirti tiek daug dėmesio padorus darbo klausimui.

3.2.10 Kita vertus, dvišalių prekybos santykių srityje, pvz., sudarant ekonominės partnerystės susitarimus (EPS), TDO pagrindinių darbo standartų ratifikavimą ir įgyvendinimą Komisija turėtų įtraukti į svarbiausius derybų darbotvarkės klausimus.

Derybos turi vykti atlikus poveikio tvariam vystymuisi (SIA) įvertinimus, kurie remtųsi tinkamo darbo rodikliais, ir atsižvelgiant į juose pateikiamas rekomendacijas.

3.2.11 Norint, kad prekybos lengvatų sistema „BLS plus“ būtų veiksminga, būtina imtis svarių lydimųjų priemonių, visų pirma ne vėliau kaip iki 2007 m. pradžios atlikti atitinkamoms šalims taikytinos „BLS plus“ sistemos vidurio laikotarpio peržiūrą, siekiant užtikrinti, kad vyriausybės būtų jau pripažinusios, jog jos iš tikrųjų turi įgyvendinti atitinkamas konvencijas ir imtis tinkamų veiksmų.

3.2.12 Skyriuje „Geriau valdyti ekonominę migraciją“ Komitetas nori dar kartą iškelti klausimą dėl JT tarptautinės konvencijos dėl migrantų. Tai yra sunkus ir sudėtingas klausimas. Šios konvencijos iki šiol dar neratifikavo nė viena „priimančioji valstybė“. 2004 m. birželio mėn. nuomonėje ⁽³⁾ Komitetas pritarė konvencijai. Stebėtina, kad Komisijos komunikate net neužsiminama apie šį dokumentą. Komitetas prašo Komisijos kartu su valstybėmis narėmis išanalizuoti atsisakymo ratifikuoti konvenciją priežastis ir remiantis šia analize nustatyti aiškią politiką. Jis taip pat skatina Komisiją kartu su TDO konvencijų 97 ir 143 dėl darbuotojų migrantų dar neratifikavusiomis valstybėmis narėmis ištirti ratifikavimo galimybes artimiausioje ateityje.

3.2.13 Komisija ketina remti pastangas sudaryti tarptautinius kolektyvinius susitarimus ir pasaulinius pamatinius susitarimus (skyriuje „Dirbti su pilietine visuomene ir įmonėmis“). Komitetas primygtinai reikalauja ištirti šią sritį glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis darbdavių organizacijų ir profsąjungų federacijomis.

3.2.14 Komisija su šiomis ir kitomis atitinkamomis pilietinės visuomenės organizacijomis taip pat turėtų aptarti, kaip būtų galima aktyviai skatinti įmonių socialinės atsakomybės politiką tose valstybėse, kuriose atotrūkis tarp teisės aktų leidybos ir įstatymų įgyvendinimo praktikoje yra labai didelis. Komitetas pabrėžia, kad įmonių socialinė atsakomybė papildo teisės aktus, bet negali jų pakeisti.

Komitetas rekomenduoja Komisijai paskatinti bendroves į jų savanoriškus elgesio kodeksus įtraukti aiškias nuorodas į EBPO gaires tarptautinėms įmonėms ir TDO trišalę deklaraciją dėl tarptautinių įmonių ir socialinės politikos.

2007 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitis DIMITRIADIS

⁽³⁾ 2004 m. birželio 30 d. EESRK nuomonė dėl Tarptautinės konvencijos dėl migrantų. Pranešėjas Luis Miguel Pariza Castaños (OL C 30, 2004 12 7).

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 89/391/EEB, jos atskiras direktyvas ir Tarybos direktyvas 83/477/EEB, 91/383/EEB, 92/29/EEB bei 94/33/EB, siekiant supaprastinti ir racionalizuoti praktinio įgyvendinimo ataskaitas

COM(2006) 390 final — 2006/0127 (COD)

(2007/C 93/10)

2006 m. rugsėjo 20 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 89/391/EEB, jos atskiras direktyvas ir Tarybos direktyvas 83/477/EEB, 91/383/EEB, 92/29/EEB bei 94/33/EB, siekiant supaprastinti ir racionalizuoti praktinio įgyvendinimo ataskaitas

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 19 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Thomas Janson.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (2007 m. sausio 17 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 150 narių balsavus už, 1 prieš ir 6 susilaikius.

1. Santrauka ir išvados

1.1 Darbuotojų sveikata ir sauga yra ES kompetencijos sritis. Ši sritis yra labai svarbi siekiant tvaraus vidaus rinkos konkurencingumo ir socialinės Europos. Neleistina, kad darbuotojų sveikatą ir saugą įmonės naudotų kaip konkurencingumo veiksnį.

1.2 Daugelyje direktyvų apie sveikatą ir saugą numatyta, kad valstybės narės turi parengti praktinio šių direktyvų įgyvendinimo ataskaitas. Dabartinėse nuostatose yra nurodytas skirtingas nacionalinių praktinio įgyvendinimo ataskaitų teikimo Komisijai tvarkaraštis (kas ketverius arba penkerius metus). Šiuo Komisijos pasiūlymu minėtos nuostatos bus suvienodintos ir racionalizuotos numatant, kad kas penkerius metus turės būti parengta bendra visų susijusių direktyvų praktinio įgyvendinimo ataskaita.

1.3 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritaria šiam Komisijos pasiūlymui. Iki šiol valstybių narių institucijos sugaišdavo nemažai laiko rašydamos ataskaitas, šiuo pasiūlymu siekiama, kad valstybės narės sutaupytų laiko ir lėšų.

1.4 Suvienodinus tvarkaraštį ir sujungus visas ataskaitas į vieną, valstybių narių institucijoms bus lengviau vertinti padėtį. Tokioje ataskaitoje galima geriau atskleisti įvairių pavojų sveikatai, kurių siekiama išvengti minėtomis direktyvomis, ryšį. Reguliariai rengiamos direktyvų, reglamentuojančių darbuotojų sveikatą ir saugą, praktinio įgyvendinimo ataskaitos yra svarbi priemonė, padedanti įvertinti taikomų nuostatų veiksmingumą ir poveikį darbuotojų sveikatos ir saugos kokybei Europos Sąjungoje. Tačiau EESRK mano, kad Komisijos pasiūlyme reikėtų įpareigoti valstybes nares, prieš joms pateikiant ataskaitą Komisijai, surengti konsultacijas su socialiniais partneriais dėl visų skyrių ir išklausti jų nuomonę.

1.5 Pasiūlyme taip pat numatoma didinti skaidrumą visų piliečių ir dalyvių labui siekiant priartinti Europą prie jos piliečių ir sustiprinti demokratiją.

2. Paaiškinimas

2.1 Svarbiausios Komisijos dokumento nuostatos

2.1.1 Komisijos pasiūlymu siekiama supaprastinti ir racionalizuoti Bendrijos direktyvų, susijusių su darbuotojų sveikata ir sauga, nuostatas, kuriomis valstybės narės ir Komisija įpareigojamos parengti praktinio jų įgyvendinimo ataskaitas.

2.1.2 Daugelyje sveikatos ir saugos direktyvų numatyta, kad valstybės narės turi parengti praktinio jų įgyvendinimo ataskaitą. Be to, dabartinėse nuostatose yra nurodytas skirtingas nacionalinių praktinio įgyvendinimo ataskaitų teikimo Komisijai tvarkaraštis (kas ketverius arba penkerius metus). Šiuo pasiūlymu siekiama suvienodinti ir racionalizuoti nuostatas numatant kas penkeri metai parengti bendrą visų direktyvų nuostatų praktinio įgyvendinimo ataskaitą, kurioje būtų pateikiama bendroji dalis, skirta pagrindiniams principams ir aspektams, taikomiems visoms direktyvoms, ir konkretūs skyriai, skirti kiekvienoje direktyvoje aptariamiems klausimams. Pirmoji ataskaita bus pateikiama už 2007–2012 m. laikotarpį.

2.1.3 Valstybės narės, atsižvelgdamos į 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvą 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo ⁽¹⁾ ir į atskiras direktyvas ⁽²⁾, kaip apibrėžta pirmiau minėtos direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje, privalo parengti praktinio įgyvendinimo ataskaitą, kuria Komisija remtųsi rengdama savo ataskaitą. Kitose trijose direktyvose taip pat numatytas ataskaitų rengimas ⁽³⁾.

2.1.4 Šiose trijose svarstomą sritį reglamentuojančiose direktyvose nereikalaujama teikti praktinio įgyvendinimo ataskaitų: 1983 m. rugsėjo 19 d. Tarybos direktyva 83/477/EEB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su asbesto poveikiu darbe ⁽⁴⁾, 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/54/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe (septintoji atskiroji direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ⁽⁵⁾ ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe (šeštoji atskiroji direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ OL L 183, 1989 6 29, p. 1.

⁽²⁾ Direktyvos: 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/654/EEB dėl būtiniausių darbovietei taikomų saugos ir sveikatos reikalavimų (OL L 393, 1989 12 30, p. 1.), 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/655/EEB dėl būtiniausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (OL L 393, 1989 12 30, p. 13), 1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/656/EEB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, darbuotojams darbo vietoje naudojant asmenines apsaugos priemones (OL L 393, 1989 12 30, p. 18), 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/269/EEB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, taikomų krovinių krovimui rankomis pirmiausia, kai gresia pavojus, jog darbuotojai gali susižeisti nugarą (OL L 156, 1990 6 21, p. 9.), 1990 m. gegužės 29 d. Tarybos direktyva 90/270/EEB dėl saugos ir sveikatos apsaugos būtiniausių reikalavimų dirbant su displejaus ekrano įrenginiais (OL L 156, 1990 6 21, p. 14.), 1992 m. birželio 24 d. Tarybos direktyva 92/57/EEB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos reikalavimų laikinosiose arba kilnojamosiose statybvietėse įgyvendinimo (OL L 245, 1992 8 26, p. 6.), 1992 m. birželio 24 d. Tarybos direktyva 92/58/EEB dėl būtiniausių reikalavimų įrengiant darbo saugos ir (arba) sveikatos ženklus (OL L 245, 1992 8 26, p. 23), 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų skatinti, kad būtų užtikrinta geresnė nėsčių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų sauga ir sveikata, nustatymo (OL L 348, 1992 11 28, p. 1.), 1992 m. lapkričio 3 d. Tarybos direktyva 92/91/EEB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo būtiniausių reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų gavybos mechaniniais gręžiniais įmonėse (OL L 348, 1992 11 28, p. 9.), 1992 m. gruodžio 3 d. Tarybos direktyva 92/104/EEB dėl būtiniausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo reikalavimų, taikomų naudingųjų iškasenų antžeminės ir požeminės gavybos įmonėse (OL L 404, 1992 12 31, p. 10.), 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/103/EB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos reikalavimų dirbant žvejybos laivuose (OL L 307, 1993 12 13, p. 1.), 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyva 98/24/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe (OL L 131, 1998 5 5, p. 11.), 1999 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 99/92/EB dėl būtiniausių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, taikomų dirbant potencialiai sprogioje aplinkoje (OL L 23, 2000 1 28, p. 57.), 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 02/44/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksnių (vibracijos) keliama rizika darbuotojams (OL L 177, 2002 7 6, p. 13.), 2003 m. vasario 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 03/10/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizinių veiksnių (triukšmo) keliama rizika darbuotojams (OL L 42, 2003 2 15, p. 38.), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 04/40/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizikinių veiksnių (elektromagnetinių laukų) keliama rizika darbuotojams (OL L 159, 2004 4 30, p. 1.), 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/25/EB dėl būtiniausių sveikatos ir saugos reikalavimų, susijusių su fizikinių veiksnių (dirbtinės optinės spinduliuotės) keliama rizika darbuotojams (19-oji atskiroji direktyva, kaip apibrėžta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L, 2006 4 27, p. 38). Trijose šios sritys direktyvose nenumatyta rengti įgyvendinimo ataskaitų: 1983 m. rugsėjo 19 d. Tarybos direktyva 83/477/EEB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su asbesto poveikiu darbe, 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/54/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su biologinių veiksnių poveikiu darbe (septintoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe (šeštoji atskira Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje).

⁽³⁾ 1991 m. birželio 25 d. Tarybos direktyvoje 91/383/EEB, pateikiančioje papildomas priemones, skatinančias gerinti terminuotuose arba laikinuose darbo santykiuose esančių darbuotojų sveikatą ir saugą darbe, (OL L 206, 1991 7 29, p. 19.), 1992 m. kovo 31 d. Tarybos direktyvoje 92/29/EEB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, skirtų gerinti medicininių gydymą laivuose (OL L 113, 1992 4 30, p. 19), 1994 m. birželio 22 d. Tarybos direktyvoje 94/33/EB dėl dirbančio jaunimo apsaugos (OL L 216, 1994 8 20, p. 12.)

⁽⁴⁾ OL L 263, 1983 9 24, p. 25.

⁽⁵⁾ OL L 262, 2000 10 17 p. 21.

⁽⁶⁾ OL L 229, 2004 6 29, p. 23.

2.2 Bendrosios pastabos

2.2.1 Darbuotojų sveikata ir sauga yra ES kompetencijos sritis, kuri yra labai svarbi tvariam konkurencingumui vidaus rinkoje ir socialinei Europai. Neleistina, kad darbuotojų sveikatą ir saugą įmonės naudotų kaip konkurencingumo veiksnį.

2.2.2 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui. Iki šiol valstybių narių institucijos sugaišdavo nemažai laiko rašydamos ataskaitas, šiuo pasiūlymu siekiama, kad valstybės narės sutaupytų laiko ir išlaidų. Dėl direktyvose nurodyto skirtingo tvarkaraščio šiuo metu praktiškai nuolat yra rengiamos vertinimo ataskaitos, dėl to atsiranda neproporcingai didelių administravimo išlaidų.

2.2.3 Suvienodinus tvarkaraštį ir sujungus visas ataskaitas į vieną, valstybių narių institucijoms bus lengviau vertinti padėtį. Ataskaitoje bus galima geriau atskleisti įvairių pavojų sveikatai, kuriems minėtomis direktyvomis siekiama užkirsti kelią, ryšį. Daugelis sveikatos ir saugos problemų yra susijusios, ir vienoje bendroje ataskaitoje galima geriau atspindėti direktyvų poveikį įvairioms sritims. Reguliariai rengiamos direktyvų, reglamentuojančių darbuotojų sveikatą ir saugą, praktinio įgyvendinimo ataskaitos yra svarbi priemonė norint įvertinti taikomų priemonių veiksmingumą ir daromą poveikį darbuotojų sveikatos ir saugos kokybei Europos Sąjungoje.

2.2.4 Tačiau EESRK mano, kad Komisijos pasiūlyme reikėtų įpareigoti valstybes nares, prieš joms pateikiant ataskaitą Komisijai, surengti konsultacijas su socialiniais partneriais dėl visų ataskaitos skyrių ir atsižvelgti į jų nuomonę.

2.2.5 Pasiūlyme taip pat numatoma didinti skaidrumą visų piliečių ir dalyvių labai siekiant priartinti Europą prie jos piliečių ir sustiprinti demokratiją.

2006 m. sausio 17 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos visuomenės dabartinės tikrovės įvertinimo

(2007/C 93/11)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. spalio 5 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Europos visuomenės dabartinės tikrovės įvertinimo*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. gruodžio 19 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jan Olsson.

432-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. sausio 17–18 d. (sausio 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 153 nariams balsavus už, 3 - prieš ir 6 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 2006 m. birželio mėn. Europos Taryba pabrėžė socialinių aspektų priartinimo prie visuomenės svarbą ir pritarė Europos Komisijos ketinimui įvertinti ES socialinę tikrovę. Taryba paragino Komisiją iki 2007 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos susitikimo parengti tarpinę ataskaitą ⁽¹⁾.

1.2 Todėl Europos Komisija paprašė EESRK pateikti tiriamąją nuomonę, kurioje būtų išdėstyta, kaip „nuosekliai įvertinti Europos visuomenės realią būklę ir pradėti darbotvarkę, skirtą prieinamumui ir solidarumui, socialiniams aspektams, tuo pačiu metu atliekant bendrosios rinkos peržiūrą ir išsamiai į ją atsižvelgiant“ ⁽²⁾. Ši nuomonė apima pirmąjį aspektą. Kitoje EESRK nuomonėje apžvelgiama pažanga bendrojoje rinkoje.

1.3 Komisija mano, kad „Europos solidarumo politika ir programos privalo skatinti geresnę gyvenimo kokybę, socialinę sanglaudą ir didinti galimybes Europos Sąjungos piliečiams, bendradarbiaujant su nacionalinėmis, regioninėmis ir kitomis institucijomis bei socialiniais partneriais, skatinant socialinį dialogą ir įtraukiant pilietinę visuomenę“ ⁽³⁾. Vertinimo metu bus tiriami pagrindiniai socialinę kaitą lemiantys veiksniai, o įvertinimas taps ateinančio dešimtmečio Europos politikos kūrimo pagrindu siekiant naujo sutarimo dėl socialinių iššūkių, su kuriais susiduria Europa ⁽⁴⁾.

1.4 Inicatyva atspindi naują susidomėjimą socialiniais klausimais aukščiausiu lygiu po to, kai Prancūzijos ir Nyderlandų referendumuose buvo nepritarta Sutarčiai dėl Konstitucijos Europai. ES pirmininkavusi Jungtinė Karalystė 2005 m. spalio mėn. pakvietė valstybes nares į Europos socialiniam modeliui skirtą aukščiausiojo lygio susitikimą (Hampton Court). Vokietijos ir Austrijos kancleriai pasiūlė į pataisytą Sutartį dėl Konstitucijos Europai įtraukti „socialinių skyrių“.

1.5 EESRK pritaria Komisijos ketinimams. Komitetas pažymi, kad, vertinant Europos visuomenės tikrovę, reikia laikytis platesnio požiūrio, o ne tik įprastai apžvelgti socialines problemas. Įvertinimas gali tapti svarbia priemone, priartinančia ES prie piliečių ir padedančia pateisinti piliečių lūkesčius sprendžiant Europos politikos klausimus. Iniciatyvą taip pat galima vertinti kaip būdą rasti pusiausvyrą tarp ES socialinių ir ekonominių aspektų nustatymo.

1.6 EESRK pabrėžia, kad būtina nustatyti aiškius vertinimo proceso tikslus ir jų įgyvendinimo nuostatas. Siekiant, kad procesas būtų ištis vertingas ir netaptų tik akademinis, būtina, kad jis sukurtų papildomą naudą ir būtų suderintas su kitomis ES politikos kryptimis, veiksmais ir diskusijomis dėl socialinės tikrovės. Todėl vertinimas turi būti aiškiai susietas su Lisabonos strategija ir socialine darbotvarkė, o jo metu turi būti įvertintos socialinės politikos priemonės ir jų įgyvendinimas. Vertinimui taip pat turi būti skirta pakankamai laiko, kad būtų galima iš tikrųjų visais lygiais įtraukti organizuotą pilietinę visuomenę.

1.7 Ši nuomonė yra pirmas Komiteto indėlis; vėliau, vertinimo proceso metu, jį papildys kita veikla.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Europos visuomenės tikrovę jau yra gerai apibūdinę mokslininkai, institucijos ir organizacijos ⁽⁵⁾. Ji įvertinta įvairiose EESRK nuomonėse ir padėjo pagrįsti išvadas ir rekomendacijas.

Būtina pabrėžti teigiamus Europos ekonominio ir socialinio vystymosi aspektus, kurie yra dabartinės socialinės tikrovės pagrindiniai elementai: pasauliniu mastu pripažįstamą gyvenimo kokybę, ilgėjančią gyvenimo trukmę, naujas ekonomines galimybes, socialinį judumą, geresnes darbo sąlygas ir aukštą

⁽¹⁾ 2006 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba, 21 punktas.

⁽²⁾ Žr. 2006 m. spalio 5 d. Europos Komisijos pirmininko pavaduotojos M. Wallström raštą.

⁽³⁾ Žr. tą patį raštą ir COM (2006) 211 final *Piliečių darbotvarkę*, 4–5 psl.

⁽⁴⁾ Žr. ES Komisijos darbo programą, COM (2006) 629 fin.

⁽⁵⁾ Europos politikos patarėjų biuras — ES Komisijos ekspertų grupė — netrukus išleis pagrindų dokumentą šia tema.

švietimo ir socialinės gerovės lygį. Visiško užimtumo ir visiškos socialinės apsaugos „trisdešimties šlovingųjų metų“ laikotarpis sudarė sąlygas Europoje susiformuoti palyginti vienodam gerovės valstybės modeliui, kuris yra ekonomikos augimo pagrindas.

2.2 EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad šie teigiami aspektai yra glaudžiai susiję su viena kitą stiprinančios ekonominės politikos ir užimtumo bei socialinės politikos deriniu. EESRK pabrėžia, kad socialinė politika turėtų būti vertinama kaip produktyvus veiksnys.

2.3 Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais Europos visuomenė susiduria su dideliais socialiniais pokyčiais: iš esmės besikeičiantis užimtumas ir darbo rinka lėmė greitą dirbančiųjų socialinės tikrovės kaitą. Europa susiduria su precedento neturinčiais demografiniais pokyčiais. Reikia atkreipti itin didelį dėmesį ir ištirti gimstamumo mažėjimo priežastis. Kai kurių valstybių narių patirtis rodo, kad tinkamai parengta šeimos politika, pagal kurią galima suderinti šeimyninį ir profesinį gyvenimą, ir kurioje numatytas platus ir gerai veikiantis vaikų priežiūros įstaigų tinklas ir moterų užimtumą keliančios priemonės, gali prisidėti prie gimstamumo didėjimo. Be to, imigracija taps vis svarbesniu gyventojų mažėjimo tendenciją stabdančiu veiksniumi. Imigrantų ir etninių mažumų integracija yra svarbus uždavinys.

2.4 Socialiniai ir ekonominiai pokyčiai, kurie atspindi pereinant prie globalinės, postindustrinės ir senėjančios visuomenės, lėmė ne tik naujas galimybes, bet ir naujus socialinės rizikos veiksnus. Jų poveikį pajus platesni nei anksčiau gyventojų sluoksniai. Apsunkinamas gerovės valstybės gebėjimas atitinkamomis tvariomis užimtumo ir socialinės apsaugos politikos priemonėmis užtikrinti visų jos piliečių gerovę. Skurdas išlieka dėl to, kad atsiranda socialinės atskirties ir ilgalaikio nesaugumo jausmo pavojus, kurį labiausiai jaučia moterys, imigrantai, jaunimas ir kvalifikacijos neturintys asmenys. Šitokio pobūdžio skurdas auga tam tikrose vietovėse, kur labai aukštas nedarbo lygis. Dėl greitėjančio perėjimo prie žinių ekonomikos igūdžiai sensta, o profesinė karjera netenka pastovumo. Lankstumą reikėtų suderinti su naujomis socialinės apsaugos formomis ir aktyvaus užimtumo bei mokymosi visą gyvenimą politikos kryptimis, kad būtų užkirstas kelias galimai nesaugumo jausmo grėsmei.

2.5 Visuomenės pokyčius lemia naujos šeimos struktūros, gyvenimo būdas, kultūros modeliai, demografiniai pokyčiai, koncentracija dideliuose miestuose, didėjantis judumas, lengviau prieinama informacija, naujos vartojimo tradicijos, o netrukus piliečius ir visuomenę stipriai paveiks aplinkos ir klimato kaita. Taip pat reikia atsižvelgti į piliečių elgseną ir nuomonę.

2.6 Bendra Europos ekonominė ir socialinė pažanga dažnai užgožia esančius visų lygių socialinės tikrovės skirtumus ir nelygybę. Tačiau iš tikrųjų svarbi yra kiekvieno atskiro asmens socialinė tikrovė ir gyvenimo kokybė. Todėl socialinės tikrovės vertinimą reikia pradėti nuo žemiausio visuomenės lygmens.

2.7 Dėl paskutinių dviejų plėtros etapų labai stipriai padidėjo socialiniai skirtumai. Siekdama sklandaus stojimo proceso kiekvieno ankstesnio plėtros etapo metu Europos Sąjunga sprendė socialinės tikrovės klausimus. Todėl šiuo požiūriu galima atsižvelgti į daugelį ES prioritetinių socialinės politikos krypčių: migrantų darbininkų socialinę apsaugą, socialinę sanglaudą, socialinį dialogą, užimtumo politiką ir lyčių lygybę.

Plėtra sukelia didžiulių iššūkių, susijusių su ES sanglauda ir kai kurių Lisabonos tikslų įgyvendinimu, ypač socialinės ir užimtumo politikos srityje. Vim Koko ataskaitoje dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo vidurio laikotarpio įvertinimo pasakyta labai aiškiai: plėtra sukels įtampą ES, kuri nuolat didės, jei nebus perspektyvos pasiekti konvergencijos. Artimiausiais metais integracijos politikos srityje reikia didžiausią dėmesį skirti Sąjungos socialiniam stiprinimui. Šiam tikslui įgyvendinti be kita ko reikia bendrųjų makroekonomikos sąlygų, nukreiptų į augimą ir užimtumą.

EESRK konstatuoja, kad tarp valstybių narių vis dar išlieka dideli ekonominiai ir socialiniai skirtumai. Jis mano, kad plėtra turėtų būti vertinama ne kaip grėsmė sumenkinti socialinį aspektą, o veikiau kaip galimybė pagerinti gyvenimo ir darbo sąlygas ne tik naujose valstybėse narėse, bet ir visoje Europoje, taikant konkretesnę Europos Sąjungos politiką.

2.8 Į vertinimą galima žiūrėti kaip į svarbų etapą siekiant suteikti būsimam Europos socialiniam modeliui realią prasmę remiantis neseniai priimta EESRK nuomone ⁽⁶⁾, kurioje raginama sukurti dinamišką modelį, atvirą išbandymams ir pateikiantį demokratinės, ekologiškos, konkurencingos, solidarios ir socialiai integruotos gerovės erdvės idėją visiems piliečiams.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Kaip jau minėta, Komitetas vertino Europos visuomenės tikrovę beveik visose visuomenės srityse ne tik atsakydamas į įprastus Komisijos prašymus pateikti nuomonę, bet ir rengdamas nuomones savo iniciatyva bei tiriamąsias nuomones.

3.2 Pastarosiose EESRK nuomonėse buvo nagrinėjami pilietybės, užimtumo, darbo sąlygų, visą gyvenimą trunkančio mokymosi, socialinės ir teritorinės sanglaudos, socialinės apsaugos, socialinės atskirties, žmonių su negalia, lyčių lygybės,

⁽⁶⁾ Žr. 2006 m. liepos 6 d. EESRK nuomonę dėl *Socialinės sanglaudos: sukonkretinti Europos socialinio modelio turinį*. Pranešėjas E. Ehnmark, OL C 309, 2006 12 16.

jaunimo, vaikų teisių, visuomenės senėjimo, imigracijos ir integracijos, aplinkos ir darnaus vystymosi, maisto saugos ir vartotojų apsaugos, komunikacijų ir transporto, visuotinės svarbos turizmo paslaugų, visuomenės sveikatos, nutukimo ir socialinių klimato kaitos padarinių bei išsamesnės Lisabonos strategijos aspektai.

Kai kurios pastaruoju metu parengtos tiriamosios nuomonės ir nuomonės savo iniciatyva yra labai susijusios su vertinimu ⁽⁷⁾. Kitos šiuo metu rengiamos nuomonės taip pat papildys šį procesą.

3.3 Siekdamas išanalizuoti konkrečią ir bendrą socialinę tikrovę bei įvertinti savo politikos priemonių veiksmingumą, ES privalo pasinaudoti visais rodikliais, leidžiančiais susidaryti pakankamai išsamų ir tikslų vaizdą bei nustatyti „gerovės rezultatus“, todėl EESRK pasiūlė gaires ir patikimesnius kokybinius rodiklius ⁽⁸⁾, kurie turėtų būti naudojami šiame vertinime. EESRK dar kartą ragina į rodiklių kūrimo ir vertinimo procesą įtraukti suinteresuotus subjektus ⁽⁹⁾.

3.4 EESRK pažymi, kad trūksta statistinių duomenų apie darbo rinką ir migraciją ir kad reikia išsamesnių duomenų lyčių lygybės ir skurdo klausimais. Todėl EESRK siūlo pavesti Eurostatui parengti visuomenės socialines tendencijas tiksliai atspindinčią statistiką, kurią papildytų Dublino fondo kokybinė analizė.

⁽⁷⁾ Žr. šias EESRK nuomones:

- 2005 m. rugsėjo 29 d. nuomonę dėl *Moteryų skurdo Europoje*. Pranešėja B. King (OL C 24, 2006 1 31)
- 2004 m. gruodžio 16 d. nuomonę dėl *Kartų santykių*. Pranešėjas J. M. Bloch-Lainé (OL C 157, 2005 6 28)
- 2006 m. rugsėjo 13 d. nuomonę dėl *Imigracijos į ES ir integracijos politikos: regionų ir vietos valdžios institucijų bei pilietinės visuomenės organizacijų bendradarbiavimas*. Pranešėjas L. M. Pariza Castanos, OL C 309, 2006 12 16.
- 2006 m. rugsėjo 13 d. nuomonę dėl *Pilietinės visuomenės dalyvavimo kovoje su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu*. Pranešėjai J. Rodríguez García Caro, L. M. Pariza Castanos, M. A. Cabra de Luna, OL C 309, 2006 12 16
- 2006 m. rugsėjo 14 d. nuomonę dėl *Europos pilietybės ir priemonių ją padaryti matomą ir veiksmingą*. Pranešėjas B. Vever, CEE 1173/2006
- 2005 m. vasario 9 d. nuomonę dėl *Užimtumo politikos: EESRK vaidmuo po plėtos ir Lisabonos proceso perspektyvoje*. Pranešėjas B. Greif (OL C 221, 2005 9 8)
- 2004 m. birželio 7 d. nuomonę dėl *Pramonės kaitos ir ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos*. Pranešėjai J. Leiriao ir J. Cué.
- 2005 m. liepos 14 d. nuomonę dėl *Įmonių perkėlimo apimtys ir poveikio*. Pranešėjai J. Rodríguez García Caro ir J. Nusser, OL C 294, 2005 11 25.
- 2006 m. gegužės 17 d. nuomonę dėl *Lankstumo ir užimtumo saugumo — Danijos modelis*. Pranešėja A. Vium, OL C 195, 2000 8 18.
- 2004 m. kovo 31 d. nuomonę dėl *Socialinio kultūros aspekto*. Pranešėjas D. Le Scornet (OL C 112, 2004 4 30)
- 2006 m. kovo 16 d. nuomonę dėl *Šeiminių smurto prieš moteris*. Pranešėja R. Heinisch (OL C 110, 2006 5 9)
- 2006 m. rugsėjo 14 d. nuomonę *Kaip įveikti klimato kaitos problemas — pilietinės visuomenės vaidmuo*. Pranešėjas E. E. Ehnmark, OL C 309, 2006 12 16.

⁽⁸⁾ Žr. 2005 m. liepos 13 d. EESRK nuomonę dėl *Komisijos komunikato dėl Socialinės politikos darbotvarkės*. Pranešėja U. Engelen-Kefer (OL C 294, 2005 11 25).

⁽⁹⁾ Žr. EESRK nuomonę dėl *Socialinių rodiklių* (nuomonė savo iniciatyva). Pranešėja Giacomina Cassina (OL C 221, 2002 9 12).

4. Naujas sutarimas dėl Europos socialinių iššūkių. Keletas pagrindinių nuostatų

Būtinasis organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimas

4.1 EESRK pabrėžia, kad socialinės tikrovės vertinimas siekiant naujo sutarimo turi būti paremtas procesu, kuriame dalyvautų visų lygių organizuota pilietinė visuomenė taikant metodą „iš apačios į viršų“. Vertinimo procesui reikia skirti pakankamai laiko, kad iš tikrųjų būtų įtraukti piliečiai ir jų organizacijos. Kitu atveju kyla pavojus, kad toks vertinimas taps paviršutiniška aukšto lygio ekspertų konsultacija.

4.2 Kadangi socialinės tikrovės vertinimas turi būti atliekamas žemiausiame lygmenyje, labai svarbus vaidmuo tenka socialiniams partneriams ir kitiems suinteresuotiems subjektams, kurie, veikdami kartu su vietos valdžios institucijomis, turi nustatyti ir paskelbti atsirandančius visuomenės poreikius ir problemas. Bendrą patirtį galima panaudoti telkiant įmones ir piliečius veiksmams vietos lygiu ir sistemingesniam vertinimui nacionaliniu ir Europos lygiu.

4.3 EESRK mano, kad siekdamas paskatinti „iš apačios į viršų“ ir kitus tinkamus metodus, Europos Komisija turėtų finansiškai paremti šio vertinimo organizavimą nacionaliniu ir regionų lygiu bei suteikti logistinę pagalbą vertinimo proceso pradžiai. Taip pat labai svarbu sukurti naujus metodus ir pasidalyti patirtimi dėl visų suinteresuotų subjektų įtraukimo.

4.4 Socialinės tikrovės vertinimo metodą „iš apačios į viršų“ turėtų apibūdinti patys dalyviai. Diskusijose negali būti jokių apribojimų. Tačiau, sutikdamas su Komisija, EESRK rekomenduoja apsisvarstyti kai kurias esmines temas, pvz., lygių galimybių ir nediskriminacijos, socialinių teisių ir prieigos prie visuotinės svarbos paslaugų bei ekonominių ir socialinių aspektų sąsajos klausimus ⁽¹⁰⁾.

4.5 Nacionalinės vyriausybės privalo rimtai vertinti šį procesą ir sudaryti sąlygas į Lisabonos strategijos nacionalines reformas programas bei kitas politikos kryptis įtraukti šį vertinimą ir jo išvadas.

4.6 Pasitelkdamas savo narius ir atstovaujamas organizacijas, EESRK gali atlikti svarbų vaidmenį nacionaliniu ir Europos lygiu. Tai pat reikėtų sutelkti tam tikrose valstybėse veikiančias Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybas ar kitas panašias organizacijas.

4.7 Bendradarbiaudamas su Komisija, EESRK Europos lygiu galėtų suorganizuoti suinteresuotų subjektų konsultacinį forumą, proceso pradžioje nustatant veiksmų gaires, o proceso pabaigoje — siekiant užtikrinti tolesnę veiklą. Komitetas siūlo į šios srities veiklą įtraukti ryšių grupę ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Vertinimo procesas vyks 2007 m., kurie paskelbti Europos lygių galimybių metais.

⁽¹¹⁾ Ryšių grupė su Europos pilietinės visuomenės organizacijomis ir tinklais yra ir ryšių palaikymo padalinys, ir politinio dialogo tarp EESRK ir šių organizacijų ir tinklų struktūra.

5. Nauja socialinių veiksmų programa

5.1 Vertinimas negali būti vykdomas neatsižvelgiant į įvairius ES socialinės politikos metodus ir priemones bei jų veiksmingumą sprendžiant naujus socialinius iššūkius. Reikia rasti tinkamą pusiausvyrą tarp ES ir valstybių narių kompetencijos sričių atskyrimo ir papildomumo bei Europos teisėkūros veiksmų ir Atvirojo koordinavimo metodo (AKM) panaudojimo. Taip pat būtina įgyvendinti šiuo metu galiojantį *acquis communautaire*.

5.2 Dabartinės ES priemonės turėtų būti ištirtos siekiant nustatyti jų veiksmingumą ir įvertintos atsižvelgiant į ES socialinę politiką bei socialines teises griaunantį scenarijų. ES pirminkavusi Suomija 2006 m. lapkričio mėn. surengė konferenciją dėl Europos socialinės apsaugos modelio taikymo, kurios metu buvo padaryta išvada, kad, vadovaujantis geriausia AKM panaudojimo praktika, reikėtų labiau vystyti socialinės politikos europinį aspektą.

5.3 Kyla klausimų dėl AKM veiksmingumo, kadangi daug vyriausybės nėra prisiėmusios tinkamų įsipareigojimų. Kad vertinimo procesas suvaidintų lemiamą vaidmenį siekiant Lisabonos strategijos tikslų, šio proceso metu reikia ištirti AKM stiprinimo būdus.

5.4 Skirtumai ir nacionaliniai prioritetai riboja socialinių teisės aktų taikymo sritį ES lygiu. Tačiau vertinimo proceso rezultatus būtina panaudoti inicijuojant, keičiant ar paprastinant galiojančius teisės aktus. Jei pernelyg dideli skirtumai stabdo ekonominę veiklą ir tampa iškreiptų santykių tarp valstybių narių šaltiniu, gali prireikti imtis atitinkamų svarbių teisėkūros veiksmų.

5.5 EESRK pabrėžia visų lygių socialinio dialogo ypatingą ir svarbų vaidmenį vertinant socialinę tikrovę ir imantis iniciatyvų siekiant rasti bendrus sprendimus susidūrus su iššūkiais. Turėtų būti visapusiškai išnaudotas Sutartimi pagrįstas socialinis dialogas Europos lygiu. Komitetas remia Europos socialinių partnerių trejų metų programą ir su džiaugsmu pažymi, kad ES remia socialinį dialogą naujose valstybėse narėse.

5.6 Turėtų būti sustiprintas kitų pilietinei visuomenei atstovaujančių organizacijų vaidmuo kuriant politikos sritis. Siekdamas suteikti žodį piliečiams ir sutelkti juos kolektyviniams veiksams, skirtiems gyvenimo sąlygoms gerinti, tokios organizacijos aktyviai dirba visais lygiais visose socialinėse srityse. Reikėtų pripažinti jų vaidmenį socialinės politikos kryptį vertinime ir valdymo procesuose. Be to, reikėtų geriau skatinti socialinės ekonomikos vaidmenį organizuojant gamybą ir paslaugas tokiu būdu, kuris atitiktų piliečių poreikius ir gerintų jų gyvenimo sąlygas.

5.7 Apibendrinamas vertinimo procesą, EESRK siūlo Europos Komisijai surengti „aukščiausio lygio piliečių susitikimą“ socialinės tikrovės tema, kuriame dalyvautų visi suinteresuoti subjektai. Komisija vaidina svarbiausią vaidmenį socialinės tikrovės, į kurą yra kreipiamas didžiausias dėmesys ES lygiu, nustatymo procesuose. Reikėtų paraginti organizuotą pilietinę visuomenę, nacionalinius parlamentus ir regionines institucijas teikti savo pasiūlymus. Kalbant apie tolesnę veiklą, EESRK siūlo surengti antrąjį neeilinį Europos Vadovų Tarybos susitikimą, skirtą Europos socialiniam modeliui (Hampton Court 2).

5.8 Siekiant nustatyti naujo sutarimo dėl socialinių iššūkių Europoje pagrindus, galima parengti „socialinių veiksmų programą“ atsižvelgiant į ekonominę tikrovę ir socialinius lūkesčius. Komitetas norėtų pabrėžti, kad 9-ajame dešimtmetyje tokia programa buvo pateikta kartu su „1992-ųjų“ bendrosios rinkos strategija, o Komisija dabar ragina kartu imtis socialinių aspektų artimai bendradarbiaujant bendrosios rinkos peržiūros metu.

5.9 Programa turi būti paremta bendromis vertybėmis, aiškiu ryšio tarp socialinės ir ekonominės pažangos patvirtinimu, Europos visuomenės, kurioje piliečiai ir valstybės narės kartu sudaro aukšto lygio socialinį kapitalą, bendro ryšio (nauju) apibrėžimu. Prie programos turėtų būti pridedama tiksli ir konkreti darbotvarkė, kurioje būtų numatytas bendras įvairių dalyvių darbas, atsižvelgiama į dabartinių ES priemonių veiksmingą naudojimą, atkreipiamas dėmesys į socialinius poreikius ir lūkesčius ES bei nacionaliniu lygiu ir kartu atsižvelgiama į globalizaciją ir platesnę Europos socialinio *acquis* sistemą.

2006 m. sausio 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS